

Mira Mannersola

PAHISSUSIA JA PIKKUSUSIHUKKASIA

Luontosuhde ja keskustelutavat paikallisryhmien
susikeskusteluissa

TIIVISTELMÄ

Mannersola, Mira: Pahissusia ja pikkususihukkasia – Luontosuhde ja keskustelutavat paikallisryhmien susikeskusteluissa
Pro gradu -tutkielma, 69 sivua
Tampereen yliopisto
Journalistiikan ja viestinnän tutkinto-ohjelma
Maaliskuu 2020

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee sosiaalisessa mediassa käytävää keskustelua susista ja susipolitiikasta. Tutkielma pyrkii selvittämään, millaista luontosuhdetta susiaiheiset verkkokeskustelut kuvastavat, tuottavat ja ylläpitävät. Tutkielmassa tarkastellaan myös susikeskustelun dynamiikkaa: millaisia piirteitä kuuluu vapaamuotoiseen susikeskusteluun verkossa?

Tutkielman aineisto koostuu keskusteluista, jotka on käyty yhteisöpalvelu Facebookin paikallisryhmissä talvikaudella 2016–2017. Keskustelut ovat peräisin kahdesta eri paikallisryhmästä, jotka ovat alueittensa asukkaille ja muille paikkakunnasta kiinnostuneille avoimia, usean tuhannen jäsenen keskusteluryhmiä. Facebookin paikallisryhmät tapaavat olla suosittuja, laajat ihmisryhmät tavoittavia yhteisöjä, mikä tekee niistä merkittävän alustan julkiselle keskustelulle. Muista sosiaalisen median palveluista poiketen Facebook on Suomessa erityisesti aikuisten ja keski-ikäisten suosiossa. Tutkielmaan valitut paikkakunnat sijaitsevat eteläisessä Suomessa, mihin susi tekee paluuta oltuaan sieltä vuosisadan ajan sukupuuttoon metsästettynä.

Perehdyn keskustelujen välittämään luontosuhteeseen metafora-analyysin avulla. Metaforan keinoin keskustelijat luovat susista mielikuvia, jotka palvelevat heidän motiivejaan. Tällä tavoin he myös rakentavat ja ylläpitävät luontosuhteen todellisuutta, sillä käsityksemme susista rakentuu sutta koskevien puhetapojen varaan. Tarkastelen keskustelijoiden käsityksiä eläimen ja ihmisen moraalista arvosta ja suden luonteesta, jota toistuvasti muun muassa inhimillistetaan. Kiinnitän huomiota siihen, kuinka tinkimättä useimmat keskustelijat asettavat oman etunsa suden olemassaolon edellytysten edelle. Ihmiskeskeisyys on länsimaiseen tapaan keskusteluissa luontosuhteen lähtökohta, mutta sudesta puhuttaessa ihmisen ensisijaisuus saa hyvin ehdottomiakin ilmenemismuotoja. Tällaista lajisortoa voi verrata muihin ihmisen harjoittamiin syrjinnän muotoihin, kuten rasismiin ja seksismiin.

Tutkielma syventyy samaisten susikeskustelujen dynamiikkaan keskustelunanalyysin keinoin. Tulokset osoittavat, että paikallisryhmien keskusteluissa käyttäytymisen ja vuorovaikuttamisen tavat ovat varsin sukupuolituneita. Myös muut kuin sukupuolelliset eroavaisuudet määrittivät vahvasti keskustelun henkeä: esimerkiksi luonnonsuojelijaksi katsottu keskustelija saa osakseen tavallista asiattomampaa kohtelua.

Tutkielman tulokset muodostavat susikeskusteluista kuvan tunnepitoisina, tutkimustietoa monin tavoin hylkivinä keskusteluina. Verkkokeskusteluille ominaiseen tapaan nämä susikeskustelut ovat myös melko tuloksettomia. Ne ovat enemmän riitaisia ja kärjistyviä kuin yhteisymmärrystä kasvattavia tai neuvottelevia. Keskustelijat pitävät kiinni omista näkemyksistään ja torjuvat niihin sopimattoman informaation. Paikallisryhmien keskustelut kyllä turvaavat demokratiaa tarjoamalla sananvapauden mahdollisuuksia paikkakunnan asukkaille, mutta samalla ne murentavat demokratiaa syrjivillä keskustelutavoilla, polarisoituvilla mielipiteillä ja tutkimustiedon tyrmäämisellä.

Avainsanat: Luontosuhde, eläinkuva, metafora, metaforateoria, keskustelunanalyysi, susi, susikeskustelu, verkkokeskustelu, sosiaalinen media, facebook

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Tutkimuksen konteksti ja keskeiset käsitteet	3
2.1 Eläimellisyys ja inhimillisyys	3
2.2 Moraalinen tasa-arvo	6
2.3 Eläinaktivismi	8
2.4 Julkinen keskustelu verkossa	10
3. Aineisto ja tutkimusmenetelmä	17
3.1 Paikallisryhmät keskustelujen alustana	18
3.2 Susilaumat Kanta-Hämeessä ja Varsinais-Suomessa	20
3.3 Aineiston kerääminen	22
3.4 Analyysimenetelmät	24
3.4.1 Metafora-analyysi	24
3.4.2 Keskustelunalyysi	27
4. Analyysi	29
4.1 Luontosuhde	29
4.1.1 Ihmiskeskeisyys	29
4.1.2 Suden luonne	34
4.1.3 Inhimillistäminen	38
4.2 Keskustelun dynamiikka	40
4.2.1 Ääripäistäminen ja tunteet	42
4.2.2 Oman näkökulman vahvistaminen	44
4.2.3 Tutkimustiedon ohittaminen	47
4.2.4 Sukupuolittunut keskustelu	56
5. Tulokset	62
6. Johtopäätökset ja pohdinta	64

1. Johdanto

Helmikuussa 2017 Varsinais-Suomen Perniössä ammuttiin susilauman alfanaaras (Yle 11.2.2017). Suden kaatamiseen oli lupa, mutta lupaan liittyi suositus, ettei ammuttava susi ole lauman alfayksilö. Alfayksilön kuolema saattaa nimittäin hajottaa koko susilauman, eivätkä yksittäiset sudet välttämättä selviä hengissä. Teon tahallisuus tai tahattomuus jää arvoitukseksi. Susivastaisella metsästäjällä olisi toki motiivi ampua juuri se yksilö, jonka kuolema saattaa tuhota koko lauman. Toisaalta hänellä olisi motiivi olla myös ampumatta alfayksilöä, sillä heikentynyt lauma saattaa ryhtyä oleskelemaan lähempänä ihmisasutusta. Tosin metsästäjät saattaisivat silloin saada lisää metsästyslupia, sillä ihmisasutuksen lähellä oleskelevien susien katsotaan aiheuttavan häiriöitä.

Edellä mainittu uutistapaus innoitti minut syventymään susiteemaan pro gradu -tutkielmassani. Eteläiseen Suomeen paluuta tekevä susi herättää ihmisissä niin pelkoa kuin räikeää vihaakin, ja susi on toistuvasti poliittisten kiistojen kohteena. Negatiiviset tunteet kumpuavat muualta kuin käytännön elämästä, sillä nämä luontaisille eläimilleen takaisin levittäytyvät sudet eivät ole vahingoittaneet ihmistä.

Ideologisen susivihan juuret juontavat kauas satuihin ja kertomuksiin, mielikuviin ilkeistä ja juonittelevista susihahmoista. Nykyään susia kohtaan koetut tunteet kuitenkin elävät ja uusiutuvat tämän päivän julkisissa keskusteluissa, verkkokeskusteluissa. Luonnon tunteminen ei enää ole yhtä itsestään selvää kuin aiemmin, ja esimerkiksi sosiaalisen median keskusteluissa liikkuvat käsitykset saavat siten helposti jalansijaa.

Sosiaalisen median verkkokeskustelut saavat voimansa ennemmin tunteesta kuin tiedosta. Verkon keskustelualustat ovat kanava periaatteessa kenen tahansa tavallisen ihmisen subjektiivisille kokemuksille ja käsityksille, ja siksi verkkokeskustelut kuvastavat melko aidolla tavalla kirjoittajien ja kansalaisten tunteita, myös heidän luontosuhdettaan.

Eläimet ovat aina mieleemme tulkitsemia. Puhtaiden totuuksien sijaan näkemyksemme eläimistä ovat aina yhteiskunnassa vallitsevien käsityksien värittämiä. Media ja viihdeteollisuus tuottavat ja ylläpitävät eläinkuvia, kuten käsitystä kotitalojen ympärillä hiippailevista pedoista. Nämä ovat representaatioita: todellisen olennon esittämistä uudelleen merkkien avulla, kulttuuristen käsitteiden läpi nähtynä. Representaatiot eivät kerro, miten asiat ovat, vaan miten ne on totuttu näkemään. Mieleemme tulkinnat eläimistä eivät koskaan ole objektiivisia, mutta ne voivat olla parempia tai huonompia sen mukaan, kuinka hyvin eläimen oma luonne on tulkinnassa huomioitu. Parempaa ja

oikeudenmukaisempaa tulkintaa on mahdollista tavoitella, kunhan pyrkii ensin ymmärtämään, miten ja miksi eläinkuvamme ovat rakentuneet. (Aaltola 2004, s. 17-18)

Uutisointi ja verkossa käytävä julkinen keskustelu määrittelevät Suomessa yleisen käsityksen susista, niiden vaarallisuudesta tai vaarattomuudesta, niiden kannan uhanalaisuudesta tai kestävyydestä sekä siitä, onko susikannan koon rajoittaminen tarpeellista vai haitallista. Utismedioiden kielenkäyttö on oma tutkimusaiheensa, mutta sosiaalisen median verkkokeskusteluissa kielenkäytölle asetetaan sitäkin vähemmän rajoituksia. Tämä kielenkäyttö vaikuttaa mielikuviiimme ja käsityksiimme. Kielenkäyttö ylläpitää ja muokkaa suhdettamme luontoon ja susiin – se luo todellisuutta.

Kulttuurimme on luonut suomalaiselle sudelle varsin karun todellisuuden. Suden täydellistä sukupuuttoa toivotaan metsästäjien nettikeskusteluissa. Sosiaalisessa mediassa metsästäjät ovat kehuskelleet myrkyttäneensä susia. Suomessa on kadonnut kokonaisia susilaumoja, ja Eviralle 2000-luvulla tutkittavaksi tulleista 86 sudesta vähintään yhdeksällä oli vanhoja ampumavammoja. (Aaltola 2017)

Tutkielmani on eittämättä aiheellinen ja tarpeellinen, sillä suomalaisten susiviha on paikoin hyvin voimakasta ja julmaa. Sutta jahdataan ja salametsästetään myös asumattomilla alueilla (Aaltola 2017), missä eläimestä ei olisi pienintäkään haittaa ihmiselle. Susiviha ei rajoitu käytännön kysymyksiin, vaan saa voimansa sitä syvemmästä tunteesta. On tärkeä ymmärtää, mikä luo ja ylläpitää niin voimakasta vihaa.

Hypoteesini on, että susista puhutaan sosiaalisen median keskusteluissa susivihaa ylläpitävällä kielellä. Tavoitteenani on tehdä näkyväksi, että edes näennäisesti asiallinen keskustelu ja kielenkäyttö eivät ole vapaita vivahteista ja mielleyhtymistä, jotka rakentavat ja ylläpitävät negatiivisävytteistä susisuhdetta. Kielenkäytön tutkimisessa käytän apunani metafora-analyysia.

Tutkimuskysymyksistäni ensimmäinen on, millaista luontosuhdetta sosiaalisen median paikallisryhmissä käytävä susikeskustelu kuvastaa, tuottaa ja ylläpitää. Toinen tutkimuskysymys kysyy, millaista näiden verkkokeskustelujen dynamiikka ja argumentointi on. Jälkimmäisen tutkimuskysymyksen avaamisessa apunani on keskustelunanalyysi.

Luvussa kaksi syvennyn aiheeseen liittyvään aiempaan tutkimukseen. Luvussa kolme kerron, mistä tutkielmani aineisto on peräisin: millaisia ovat Facebookin paikallisryhmät ja miksi juuri tietyt kaksi niistä päätyivät mukaan tutkielmaani. Neljännessä luvussa käyn läpi esimerkkien kautta, millaisia teemoja aineistosta nousee esiin. Viidennessä luvussa pohdin esiin nousseiden seikkojen merkitystä. Kuudennessa eli viimeisessä luvussa arvioin, millaisia päätelmiä voimme tästä kaikesta tehdä.

2. Tutkimuksen konteksti ja keskeiset käsitteet

Tutkimukseni kohteena olevissa susikeskusteluissa on kyse susipolitiikasta: suden oikeudesta elää sudenomaista elämää luontaisilla esiintymisalueillaan tai tämän oikeuden rajoittamisesta. Vastaus kysymykseen riippuu pitkälti siitä, miten vastaaja ymmärtää eläinten moraalisen arvon. Ovatko luonto ja sen eläimet kaikessa luontaisessa kirjossaan itseisarvo? Vai arvotammeko itsemme kaikkea muuta korkeammalle, jolloin suden on väistettävä ihmisen tieltä?

2.1 Eläimellisyys ja inhimillisyys

Keskustelu eläinten moraalisesta arvosta on nykyään korostunutta aiempien sukupolvien aikoihin verrattuna, mutta aihe ei ole lainkaan uusi. Eläinten arvo on ollut olemassa käsitteenä yhtä kauan kuin ihmisyyys ja ihmisarvokin, sillä ihmisyyttä on määritelty suhteessa eläimellisyyteen. (Aaltola 2004, s. 17) Määrittelemme eläimet pitkälti sen mukaan, miten ne eroavat ihmisestä. Ihmisyytemme määrittelemme sen mukaan, miten me eroamme eläimistä.

”Usein ihmisyyden määritelmät keskittyvätkin aluksi kartoittamaan sitä, miten ihminen eroaa muista eläimistä. Historiantutkija Keith Thomas on pitänyt tätä erojen etsimistä jopa länsimaisen ajattelun pakkomielteenä. Peukalo, työkalujen käyttäminen, aivojen koko, rationaalisuus, itsetietoisuus, moraalisuus, kielellisyys ja poliittisuus ovat vain pieni osa sitä erojen luetteloa, joka piirtää ihmisen ja eläimen kategorioiden rajan.” (Aaltola 2013, s. 11-12)

Länsimaisessa filosofiskristillisessä perinteessä eläimen ja ihmisen välinen jako on yksi tärkeimmistä kahtiajaoista. Tapa hahmottaa todellisuutta on antroposentrinen, ihmiskeskeinen. Ihmisyyys on kristillisessä perinteessä arvoltaan suurempaa kuin muu todellisuus. Eläinten arvo määrittyy eläinten ihmiselle tarjoaman hyödyn mukaan.

Jotkut tulkinnat Raamatusta käsittävät eläimen paitsi biologiseksi hyödykkeeksi ja ihmisestä poikkeavaksi, myös jollain tavalla pahaksi olennoiksi. Kristilliseen ajatteluun kuuluu kahtiajako hengen ja ruumiin välillä: henki on Jumalan aluetta, kun taas ruumis kuuluu paholaiselle. Henkisyyteenhän liittyy inhimillisyys, sivistyneisyys ja ajattelevaisuus. Ruumiillisuuteen puolestaan liittyvät eläimellisyys, vaistot ja vietit. Joidenkin väittämien mukaan paholainen esiintyy eläinten hahmossa tai eläimet ovat paholaisen lakeijoita. Joissain tapauksissa paholaisen väitetään suoranaisesti olevan eläin. Nykypäiväinen populaarikulttuurimme sallii edelleen samanlaisten

vertausten käyttämisen. Useissa kauhuelokuvissa demoni tai paholainen ruumiillistuu eläimeksi: rottweileriksi, korpiksi, kissaksi, lepakoksi tai sudeksi.

Uskonnon lisäksi tiede on osin saanut ihmisen nostamaan itsensä luonnon yläpuolelle. Rationalismi vaati 1600-luvulla tutkijaa asettautumaan objektiiviseen asemaan tutkimuskohteeseensa nähden. Tutkijan oli otettava etäisyyttä kohteeseen ja unohdettava henkilökohtaiset ajatuksensa siitä. Tutkijat ikään kuin siirsivät itsensä luonnon ulkopuolelle halutessaan paljastaa luonnon salat. Tieteen tuli paljastaa luonnon mekanismien toiminta. Luonto ei ollut enää itsenäinen toimija, jolla olisi kunnioituksen arvoista mahtia. Siltä haluttiin poistaa valta yllättää – se haluttiin ottaa haltuun ja tehdä vaarattomaksi. Luonnon mekanismien paljastaminen myös mahdollisti konkreettisesti luonnon aiempaa tehokkaamman hyödyntämisen. Samalla kun luonto käännettiin tieteen kielelle, myös luonnon eläimet pelkistettiin tieteellisiin selitysmalleihin. Eläinten nähtiin olevan pelkkää biologiaa, ja eläinten mieli saatettiin kokea mahdottomaksi asiaksi. (Aaltola 2004, s. 22-29) Rationalismin luoma eläinkuva mahdollistaa muun muassa nykypäiväisen koe-eläinten ja tuotantoeläinten käytön: eläimet ovat biologinen väline ihmisen hyödynnettäväksi. (Aaltola 2004, s. 31-32)

Kun eläinten moraalista arvoa ei haluta määritellä uudelleen, voidaan vedota siihen, että eläinten käytöllä on pitkä historia. 1800-luvun Englannissa eläinsuojeluliikkeet vastustivat muun muassa eläinkokeita, mutta eläinkoetutkijoiden mielestä tiede saa itse määritellä omat moraaliset ehtonsa. Eläinkoetutkijat vetosivat myös siihen, että eläimiä on perinteisesti käytetty moniin eri tarkoituksiin. Perinteisyys ja yleisyys olisivat siis perusteita eläinkokeiden moraalille oikeuttamiselle. (Aaltola 2004, s. 41)

Eläinetiikan tutkimusala syntyi 1970-luvulla. Eläinetiikka tutkii eläinten moraalista arvoa sekä sen seurauksia esimerkiksi eläinten hyötykäyttöön liittyen. Ennen 1970-lukua eläinten moraalista arvoa lähinnä sivuttiin ihmisten arvon yhteydessä, mutta 2000-luvulle tultaessa eläinetiikka on kasvanut omaksi etiikan haarakseen, jota tutkitaan runsaasti. (Aaltola 2004, s. 34-35)

Nykyään merkittäviä eläinkuvan määrittelijöitä ovat talous ja media. Lihantuotannossa liikkuvat suuret rahat, ja mainoskampanjat esittävät tuotantoeläimistä epätotuudellista maalaisidyllikuvaa. Turkistarhausta ei kielletä, koska turkistarhauksesta on taloudellista hyötyä. Myös lobbaus näyttelee merkittävää roolia yhteiskuntamme päättäjien eläinkuvan määrittelyssä ja siihen pohjautuvassa päätöksenteossa. Lobbauksella on vaikutusta jopa koulukirjoihin ja koulujen opetussisältöihin. Media puolestaan tuottaa päivittäistä ylläpitoa vallitseville eläinkäsityksillemme. Taloussivuilla eläimistä on sopivaa puhua tuotantolukuina, koska vallitsevan käsityksen mukaan eläinten olemassaolon

valjastaminen meidän käyttöömme on hyväksyttävää. Sudesta taas voidaan puhua häirikkösutena, ikään kuin kieroön kasvaneena yksilönä ja maaseudulle kuulumattomana. (Aaltola 2004, s. 35-36)

Tutkielmani kannalta yksi oleellinen käsite on inhimillistäminen tai ihmisenkaltaistaminen, antropomorfismi. Se on esimerkki samankaltaisuutta korostavasta eläinkuvasta: se on perusteetonta samankaltaiseksi tekemistä ihmisiin nähden. (Aaltola 2004, s. 19) Antropomorfismi on siis esimerkiksi epäsoviva tai liiallista emootioiden liittämistä eläimiin sitä pohtiessa, mitä eläimen mieleen kätkeytyy sen havainnoitavan käyttäytymisen takana (Costall 2007, s. 87). Antropomorfismia on se, jos ei-inhimilliseen olentoon kuten eläimeen liitetään ominaisuuksia, jotka ovat peräisin ihmisten omasta kokemuspööristä (Hirschman & Sanders 1997, s. 56). On kuitenkin huomioitava, että samankaltaisuuden korostaminen voi olla perusteettoman antropomorfismin lisäksi myös perusteltua. Tietyillä tavoilla olemme eläinten kanssa samankaltaisempia kuin yleisesti uskotaan, ja perusteltua samankaltaisuuden korostamista varmasti tarvitaan esimerkiksi selitettäessä eläinten kokemaa kärsimystä.

Ihmisten ja eläinten erilaisuutta korostava eläinkuva puolestaan asettaa ihmisen erityiseen asemaan, muusta luonnosta irralliseksi. Tällaiseen eläinkuvaan liittyy usein käsitys eläimistä ihmisen vastakohtina, ihmisen negaatioina. Tällainen dualistinen suhde on myös hierarkkinen: ihmiset ajatellaan edistyneemmiksi kuin muut eläimet. Hierarkiasta kertoo esimerkiksi se, kuinka erilaisia mielleyhtymiä herää sanoista ”eläimellinen” ja ”inhimillinen”. Eläimellisyyteen kuuluvat piirteet, kuten ruumiillisuus ja vietit, ovat ikäviä piirteitä, joita yhteiskunnassa ja sivistyksessä pyritään välttämään ja kontrolloimaan. (Aaltola 2004, s. 19-20)

Dualismi kaatuu kuitenkin biologiseen mahdottomuuteensa. Ihminen on eläimenä erityinen, mutta ei kuitenkaan varsinainen muiden eläinten vastakohta. Ihmisen kykyjen taustalla on eläinlajien sukulaisuus ja evoluution jatkumo. (Aaltola 2013, s. 14)

Erilaisuutta korostavaan eläinkuvaan liittyy ajatus ihmisen valta-asemasta muihin eläimiin nähden. Hierarkia nostaa ihmisen ylempiarvoiseen asemaan. Eläinten yksilöllisyyden ja yksilöarvon kieltäminen tekee eläinten käyttämisen oikeutetummaksi. Evoluutioteoriassa käytetty metafora evoluution tikapuista kuvaa ihmistä kaikista korkeimmalle kehittyneenä eläimenä. Ihminen nähdään siis oikeutettuna hallitsemaan muuta eläinkuntaa. (Aaltola 2004, s. 20) Eläinlajit ovat järjestyneet tikapuille pyrkien ohittamaan toisensa, ja ihminen on onnistunut luovimaan tiensä korkeimmalle tasolle, täydelliselle hengen ja kulttuurin tasolle. Samalla eläin on jäänyt vajavaiseksi luontokappaleeksi. (Aaltola 2013, s. 12)

Evoluutioteoria ei kuitenkaan tue ajatusta ihmisestä lajien huippuna. Hierarkkisten tikapuiden sijaan evoluutio rakentaa eliöstöä pensasmaiseen muodostelmaan. Lajeja ei voi asettaa jonkin yksinkertaisen kriteerin mukaan paremmuusjärjestykseen, sillä ne ovat kehittyneet kaikki omiin suuntiinsa, omiin erityisiin olemassaolon muotoihinsa. (Aaltola 2013, s. 14)

Eläinkuvien korostukset vaihtelevat runsaasti kulttuurien ja eläinlajien välillä, ja eri tahot voivat painottaa eri asioita. Lemmikkieläimet nähdään helposti itsemme kaltaisina, mutta tuotantoeläimet puolestaan ei-yksilöllisinä ja itseemme verrattuna hyvin erilaisina. Luonnonvaraisista eläimistä pedot määritellään useammin ajatteleviksi yksilöiksi ja saaliseläimet taas biologisesti rinnastetuiksi. Suden tapauksessa samankaltaisuuden ja ajattelevuuden korostaminen ei kuitenkaan ole myönteistä, vaan suden mieli ymmärretään usein aggressiiviseksi ja salakavalaksi. (Aaltola 2004, s. 21-22)

2.2 Moraalinen tasa-arvo

Käsityksemme moraalisesta tasa-arvosta on muuttunut aikojen saatossa. Kun Mary Wollstonecraft vuonna 1792 julkaisi teoksensa *Naisten oikeuksien puolustus (A Vindication of the Rights of Woman)*, hänen feministisiä kirjoituksiaan pidettiin yhtä älyttöminä kuin ajatusta eläinten oikeuksien puolustamisesta samankaltaisilla perusteluilla (Singer 2013, s. 70). Nykyinen käsitys moraalisesta tasa-arvosta ymmärtää sen, ettei yksilön arvo riipu sukupuolesta tai esimerkiksi rodusta. Se ei riipu älykkyyssosamäärästä, fyysisestä voimasta tai muista perintötekijöiden ja kasvuympäristön mukaan vaihtelevista ominaisuuksistamme. Yksilön ominaisuudet eivät vaikuta hänen ihmisarvoonsa.

”Sekä rasismiin että seksismiin vastustamisen on pohjimmiltaan perustuttava tähän periaatteeseen, ja saman periaatteen mukaisesti myös spesismi eli lajisorto on tuomittava. Jos suurempi älykkyyys ei oikeuta ihmisyksilöä käyttämään toista omiin tarkoituksiinsa, miten se voi oikeuttaa ihmiset käyttämään hyväkseen muita eläimiä?” (Singer 2013, s. 75)

Monikaan moraalifilosofi ei kuitenkaan ole myöntänyt, että moraalisen tasa-arvon periaate kattaisi yhtä lailla kaikki elävät olennot. Yksi harvoista sen tehneistä oli 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa elänyt valistusfilosofi Jeremy Bentham. Hänen mukaansa olennon kykeneväisyys kärsimykseen on ainut pätevä määrite sille, millaisia moraalisia oikeuksia olennolla on. Karkeasti ottaen tasavertaisuuden periaate vaatii tuntoisen olennon kärsimyksen huomioimista yhtä lailla kuin jos vastaavaa kärsimystä kokisi mikä tahansa muu olento. (Singer 2013, s. 76)

Ihmiskunta on kuitenkin spesistinen: ihminen ohittaa toisten lajien edustajien merkittävimmät intressit oman lajinsa edustajien intressien nimissä. Ihmiset syövät muita eläimiä, vaikka se ei ole ravitsemuksellisesti tarpeellista, ja ihmiset sallivat näiden tuntoisten eläinten koko elämän valjastamisen ruoantuotannoksi. Omien makumieltymystensä tähden ihmiset hyväksyvät sen, että tehotuotantoeläinten elämä on kärsimystä alusta loppuun saakka. (Singer 2013, s. 77-78)

Filosofi Peter Singerin mukaan ihmisten ennakkoluulo toisia eläinlajeja kohtaan (spesismi) on samanlaista kuin rasismi, ennakkoluulo toisia rotuja edustavia ihmisiä kohtaan. Ihmiset eivät näe, miten heidän tekonsa polkevat toisten oikeuksia – eivätkä he halua nähdä, koska valtasuhde hyödyttää heitä itseään. Jotta hyväksikäyttävä kohtelu voidaan oikeuttaa, ihmiset vetoavat moraalisesti epäolennaisiin eroihin itsensä ja muiden eläinten välillä. (Diamond 2013, s. 132)

Filosofit, jotka näkevät eron ihmisen arvossa verrattuna muiden tuntoisten eläinten arvoon, eivät ole löytäneet eron tekemiselle pätevää perustaa. Esimerkiksi vastasyntyneillä tai vammaisilla ihmisillä tietoisuuden, itsetietoisuuden, älykkyyden ja tuntoisuuden taso voi olla selvästi alhaisempi kuin useilla eläimillä. Siitä huolimatta esimerkiksi pysyvästä aivovauriosta kärsivää ihmistä olisi moraalitonta käyttää toisten ihmisten resurssina, siten kuin eläimiä käytetään. Edellä mainittuja älyllisiä ominaisuuksia filosofit eivät siis voi nimetä moraalisen arvon määrittäjiksi. Sitä myöten he turvautuvat yleviltä kuulostaviin ilmaisuihin, kuten 'ihmisyksilön luontainen arvo' tai että 'ihmiset ja vain ihmiset ovat päämääriä itsessään'. (Singer 2013, s. 83-85)

"Vaikka ihmismieli on erilainen kuin eläimen mieli, ihmiselämä ei ole moraalisesti eläimen elämää arvokkaampi. Yhtä lailla "normaalin" ihmisen elämä ei ole moraalisesti arvokkaampi kuin kehitysvammaisen, eikä älykkään ihmisen elämä ole moraalisesti arvokkaampi kuin "normaalin" mutta vähemmän älykkään ihmisen." (Francione 2013, s. 125-126)

Aiemmin mainittu spesismi on terminä lainattu feministisestä teoriasta. Termi on samankaltainen seksismin ja rasismin kanssa: kyse on yhden ryhmän suosimisesta toisen kustannuksella, oli tuo ryhmä sitten ihmiset, miehet tai valkoihoiset. (Donovan 2013, s. 186)

Eläinfilosofiaan siis kytkeytyy myös poliittisia näkökantoja, joista kenties tunnetuin on ekofeminismi. Ekofeminismi suuntaa huomion niihin vallan mekanismeihin, joita on sovellettu niin ihmisiin kuin muihin eläimiinkin. Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen aikaan vuonna 1776 vain valkoisten, miespuoleisten omaisuudenhaltijoiden katsottiin kelpaavan rationaalisiksi henkilöiksi. 1800-luvulla naisasialiike keskittyi vaatimaan, että myös naiset sisällytettäisiin perustuslakiin

henkilöinä. Myös vuosisatoja käyty väittely naisen sielun olemassaolosta tai olemattomuudesta muistuttaa keskustelua eläinten moraalista arvosta. (Donovan 2013, s. 185)

”Kulttuurifeministisestä näkökulmasta katsottuna sekä naisten että ympäristön hyväksikäytön taustalla on luonnon alistaminen tai ihmisen ylivalta, joka nojaa länsimaissa keskiajasta lähtien vallinneeseen miehiseen katsantokantaan.” (Donovan 2013, s. 191)

Ekofeminististen teorioiden mukaan patriarkaalin yhteiskunta perustuu maskuliiniseen egoon, joka asettuu vastatusten feminiinisenä pidetyn luonnon kanssa. Rosemary Radford Ruether on kuvaillut miehisen ideologian viaksi sitä, että sen ainut käytäntö on valloittaminen. Se ei näe mahdollisuutena kahden subjektin vuoropuhelua vaan tuntemattoman objektin valloittamisen. Toisen osapuolen alistumattomuus ei tarkoita sille, että toisella olisi oma luontonsa, vaan kyse on tottelemattoman kapinasta. (Donovan 2013, s. 199) Muun muassa varhaismodernin ajan noitavaino kielii miehisestä tarpeesta tuhota erilainen ja hallitsematon, feminiininen luonto. (Donovan 2013, s. 193)

”Maternaaliseen etiikkaan kuuluu kunnioitus elämän prosessia kohtaan ja sen ymmärtäminen, että kaikkea ei ole mahdollista hallita. - - Se on asenne, joka ei hyväksy ainoastaan vahinkoa ja kuolemaa, vaan myös itsenäisyyden ja hallitsemattomuuden, sekä niiden elämien kehittymisen ja yhä suuremman erillisyyden, joita se pyrkii suojelemaan. Tällainen asenne on ”tarkkaavaista rakkautta”, joka harjoittaa kysymään: Mitä sinä tunnet tai koet? Jos eläinkoetutkijat esittäisivät tämän kysymyksen, eläinkokeita ei olisi olemassa.” (Donovan 2013, s. 203)

2.3 Eläinaktivismi

Eläinten asian ajamista on jo vuosisatoja kritisoitu luonnosta vieraantuneeksi. Eläinsuojeluliike kasvoi voimakkaasti 1800-luvun Englannissa. Syyksi on väitetty, että saman aikakauden ilmiöt, teollistuminen ja kaupungistuminen, olisivat erkaannuttaneet ihmiset luonnosta ja eläimistä. Väitteen mukaan kaupunkilaiset eivät enää kunnolla tuntisi eläimiä tai tietäisi, mistä puhuvat. Siksi heille olisi syntynyt liian inhimillinen kuva eläimistä, ja siksi he puhuisivat eläinten oikeuksien puolesta. Kaupungistuminen kyllä kasvatti ihmisten etäisyyttä maaseudun eläimiin, mutta kenties juuri siksi eläinten käyttötapoja oli mahdollista arvioida moraalisesti uudelleen. Kaupungistuminen myös tavallaan toi eläimet aiempaa lähemmäs ihmistä, sillä kaupungistumisen myötä syntyi

lemmikkieläinten luokka. Eläin opittiin näkemään myös ystävänä ja perheenjäsenenä. (Aaltola 2004, s. 38-39)

”Kilpailu on osa evoluutiota, mutta samoin on ihmiselle kehittyneen moraalisen harkinnan käyttö. Luonto on muokannut ihmisestä moraalisen eläimen, ja siksi moraalisen näkökulman esiintuominen ei ole ”keinotekoisia” tai ”luonnosta irtaantunutta”. Se on kenties ainut keino synkän nykytilan korjaamiseen, ja voi myös muistuttaa meitä siitä, että kilpailu ei ole ainut tapa kohdata muut olennot.” (Aaltola 2013, s. 16)

Joka tapauksessa kaupungistumisen ja teollistumisen myötä aiempaa harvempi ihminen pääsee nykyisin kosketuksiin eläinten ja luonnon kanssa. Myös maalla eläintenpitotavat ovat muuttuneet ratkaisevasti tehokkaampaan ja koneistetumpaan suuntaan. Konkreettisten kohtaamisten sijaan nykyihminen tapaa eläimiä, pois lukien lemmikkieläimiä, nykyään lähinnä representaatioiden kautta.

Elstonin (1987) mukaan myös naiseus on ollut osa eläinaktivistien leimaamista erityisesti 1800-luvulla. Tuon käsityksen mukaan naiset eivät voi rationaalisesti ymmärtää eläimiä, vaan he muodostavat eläimistä vääriä ja sentimentaalisia kuvia.

Myös aiemmin mainittu eläinfilosofi Peter Singer etäännytti itsensä tunteellisesta lähestymisestä eläinten hyvinvointiin teoksessaan *Oikeutta eläimille* (1975). Teoksen johdannossa Singer kertoo tapaamastaan eläinrakkaasta naisesta, joka oli todella innokas puhumaan eläimistä. Sen sijaan Singer itse tai hänen vaimonsa eivät kuulemma ole koskaan olleet erityisen ”kiinnostuneita” eläimistä, eivätkä he ”rakastaneet” eläimiä. Singerin mukaan koko eläinoikeuskysymys suljetaan ulos vakavasti otettavasta poliittisesta ja moraalisesta keskustelusta silloin, jos eläinoikeuksien puolestapuhujia voi kuvailla tunteellisiksi tai ”eläinrakkaiksi”.

”Singer toisin sanoen pelkää, että eläinten oikeuksien yhdistäminen ”naismaisiin” tunteisiin trivialisoi koko asian.” (Donovan 2013, s. 182)

Myös Aaltola kuvailee, minkälaisen leiman eläinten suojelijat ovat herkästi saaneet.

”Eläinten ”vakavasti ottaminen” on paradoksaalisesti ymmärretty sellaisten tahojen hankkeeksi, jotka eivät itse ole vakavasti otettavia – vakavasti ottaminen on rinnastettu sentimentaalisuuteen, lapsellisuuteen tai yksinkertaisesti tietämättömyyteen.” (Aaltola 2004, s. 9)

Susikeskustelun ja siitä kuvastuvien luontosuhteiden tulkinnan kannalta varsin oleellista on eläimen moraalinen arvo (Aaltola 2004 & 2013): miten määrittelemme oman erilaisuutemme tai samanlaisuutemme eläimiin nähden ja kuinka siltä pohjalta nostamme itsemme tärkeysjärjestyksessä kaikkein korkeimmalle sijalle. Erilaisuutta ja samanlaisuutta pohtiessa kuvaan astuu myös inhimillistäminen eli perusteeton samankaltaistaminen. Susista puhuttaessa inhimillistämässä ei nimittäin ole kyse kovinkaan myönteisistä mielikuvista.

Kun ihminen nostaa itsensä tärkeysjärjestyksessä muiden eläinlajien yläpuolelle, ihminen harjoittaa lajisortoa eli spesismiä. Kuten filosofi Peter Singer vertasi, spesismeissä on varmasti paljon samaa kuin rasismeissa. Susiaiheet verkkokeskusteluthan muistuttavat monin tavoin esimerkiksi maahanmuuttajista käytäviä verkkokeskusteluja. Myös ekofeministinen teoria on tutkielman kannalta osuvaa kuvaillessaan, miten miehen ego suhtautuu luontoon ja luonnollisuuteen. Osuvaa on myös se, kuinka naiseus kulkee käsi kädessä eläinsuojelijoiden saaman huonon leiman kanssa. Analyysivaiheessa syvennyn tarkemmin siihen, kuinka olennaiseksi tekijäksi sukupuoli osoittautuu keskustelun dynamiikassa.

2.4 Julkinen keskustelu verkossa

Julkinen keskustelu muovaa ymmärrystämme luonnosta ja suhteestamme eläimiin. Verkkokeskusteluista on tämän vuosituhannen puolella tullut keskeinen alusta kirjoituksille ja kannanotoille, joiden myötä luontosuhteemme määrittyy. Aiempi tutkimus on osoittanut, että verkon käyttäjät pitävät verkkokeskusteluja tärkeänä kanavana tavallisen ihmisen äänen kuulumiseksi. Verkkokeskustelut harvoin tuovat erimielisiä osapuolia lähemmäs toistensa ymmärtämistä, vaan olemassa olevat mielipiteet tapaavat vain vahvistua, ja keskustelut polarisoituvat. Eri näkökantojen edustajat myös löytävät omat samanmielisten yhteisönsä verkkokeskusteluista, ja sitä myöten polarisoituminen vain voimistuu.

Tutkimuskentällä ollaan hyvin yksimielisiä siitä, että verkkoa ja sen käyttöä on tutkittava. Verkkouutisten kommentoinnin tutkimus on jäänyt ainakin Suomessa vähäiseksi, mutta verkkokeskustelujen suosio tutkimuskohteena on kasvanut (Kangaspunta 2016, s. 24). Kangaspunnan mukaan erilaisten verkkokeskustelujen ja -kommentointien määrittely on kuitenkin jäänyt epämääräiseksi. Kommentin jättäminen verkossa vaikuttaa aina melko samanlaiselta teolta. Kenties siksi tutkijat eivät ole kiinnittäneet tarpeeksi huomiota siihen, miten esimerkiksi uutisen kommentointi, sosiaalisessa mediassa kommentointi ja keskustelupalstalle kirjoittaminen eroavat lähtökohtaisesti toisistaan. (Kangaspunta 2016, s. 25)

Monissa poliittisissa kiistakysymyksissä sosiaalinen media on nykyään tärkein alusta keskustelulle, diskursiiviselle kädenväännölle, jossa eri osapuolet pyrkivät luomaan ja muuttamaan aiheeseen liittyviä merkityksiä. Sosiaalinen media tarjoaa tilan vapaamuotoiselle keskustelulle, jossa keskustelijoiden arkielämät kytkeytyvät poliittisiin kysymyksiin. (Hendriks, Duus & Ercan 2016)

”On ilmeistä, ettei sosiaalinen media tuota vain yhdenlaista julkisuutta, vaan sen merkitykset poliittiselle kulttuurille ja julkiselle keskustelulle ovat moninaisia: sosiaalinen media tuottaa sekä yhteisöllisyyttä ja demokratiaa tukevia että niitä purkavia käytäntöjä.” (Nikunen & Pantti 2018, s. 72)

Verkkovälitteisiä keskusteluja ja niiden merkitystä suorastaan aliarvioidaan. Muun muassa kunnallispolitiikan päättäjät ja toimittajat ovat määritelleet verkkokeskustelut mieluusti niin kutsutun todellisen julkisen keskustelun ulkopuolelle. (Harju 2001; Heinonen 2008) Kenties kyse on jonkinlaisesta vastareaktiosta, kun verkkokeskustelujen ei ajatella täyttäneen odotuksia.

”Kun journalismi verkossa arkipäiväistyi 2000-luvun alkupuolella, sekä mediassa että sen tutkimuksen piirissä vallitsi jonkin aikaa toiveikas odotus verkon vuoropuhelumahdollisuuksista ja demokratian uusista muodoista. Pudotus todellisuuteen on ollut jokseenkin raju, sillä odotukset eivät ole täyttyneet toivotulla tavalla: käyttäjät eivät ole tehneet internetillä ja internetissä sitä, mitä ideaaliksi muotoiltiin.” (Kangaspunta 2016, s. 25-26)

Myöhemmin myös sosiaalisen median on toivottu uudistavan politiikkaa, edistävän demokratiaa ja kansalaisaktivismia (Nikunen & Pantti 2018, s. 72). Nyt idealismin ja kritisoinnin väliltä etsitään realistista käsitystä verkkokeskusteluista, eli verkkokeskusteluiden aiempaa monipuolisempaa huomioimista julkisen keskustelun alustana. (Kangaspunta 2016, s. 26) Myös tämän tutkielman tarkoituksena on käsitellä verkossa toteutuvaa susikeskustelua merkityksellisenä julkisena keskusteluna.

Veera Kangaspunta tarkastelee artikkelissaan (Kangaspunta 2016) Talvivaaran kaivoksen kipsisakka-altaan vuotoa koskevaa uutisointia ja tämän uutisoinnin kommentointia. Artikkelissaan Kangaspunta selvittää, onko kommentointi mahdollista ymmärtää julkisen keskustelun muodoksi ja voiko uutisten kommenttiosioissa keskustelevia henkilöitä käsitellä julkisena. Julkiso on julkisessa tilassa julkiseen keskusteluun osallistuva ihmisryhmä. Kangaspunta kuvailee julkison alkuperäiseksi määritelmäksi

Herbert Plumerin kolmikohtaista kuvausta: julkiso on ihmisryhmä, joka on kasvokkain jonkin kysymyksen kanssa, joka on eri mieltä siitä, kuinka asiaa on käsiteltävä, ja joka on antautunut keskustelemaan asiasta. Myöhemmin julkison toiminnan määrittely on kytkeytynyt tiiviisti yleisön käsitteeseen. Yleisö kuitenkin kytkeytyy vahvasti joukkoviestintään. Julkiso puolestaan kytkeytyy myös muun maailman kysymyksiin, aiheisiin, jotka herättävät julkison keskustelemaan. (Kangaspunta 2016, s. 28) Tutkimiini susikeskusteluihin osallistuneet keskustelijat muodostavat myös omalla tavallaan julkison, sillä julkison voi kutsua kokoon myös joukkoviestinnän ulkopuolinen kysymys. He tahtovat keskustella ja tahtovat ylittää rajan henkilökohtaisen ja maailman ja julkisen maailman välillä.

Vainikka ja Harju (2019, s. 102) kuvailevat poliittista kansalaiskeskustelua osallistumiseksi ja mielipiteiden esittämiseksi sellaisessa julkisuudessa, jolla ei juurikaan ole kytköksiä oikeaan päätöksentekoon. Tällaista poliittista kansalaiskeskustelua käydään Vainikan ja Harjun mukaan juuri verkossa. Tutkimuskentällä on myös esitetty ajatuksia vallattomien vastajulkisuuksista.

”Näissä [vastajulkisuus]teorioissa julkisuus ymmärretään areenana, jossa kansalaiset pohtivat keskustellen yhteisiä asioitaan, erillään valtiosta, ja myös valtiota arvostellen. Foorumeilla puidut aiheet voivat toki liikkua yksityisen piiristä ja arjen kokemusten läpi katselluista elämänpoliittisista kysymyksistä aina kansallisesti tai globaalisti merkittäviin kysymyksiin asti, mutta anonyymeillä verkkofoorumeilla eivät yhteiskunnalliset vaikuttajat ole näkyvästi äänessä eivätkä verkkofoorumeiden keskustelut näy journalistisessa julkisuudessa samassa määrin kuin vaikkapa twiitit, joiden siteeraaminen on viime vuosina muodostunut valtamedian vakiintuneeksi käytännöksi.” (Vainikka & Harju 2019, s. 102-103)

Teoria vastajulkisuudesta huomioi, että ei ole olemassa yhtä, yhteistä, yhdenvertaista julkisuutta. Julkisuudessa keskustelevat henkilöt eivät voi jättää syrjään yhteiskunnallista asemaansa tai yksityiselämänsä piiriin kuuluvia seikkoja, eivätkä he voi vapautua intresseistään. Vastajulkisuus voi liittyä rodun, seksuaalisuuden tai yhteiskuntaluokan tapaisiin identiteettikategorioihin, mutta se voi muodostua minkä tahansa yhdistävän kokemusmaailman, tyyppillisesti syrjässä olemisen kokemuksen ympärille. Vastajulkisuudet ovat ryhmiä, jotka ovat syrjässä valtajulkisuudesta ja asettuvat sitä vastaan. (Vainikka & Harju 2019, s. 103)

Verkkokeskusteluissa osallistujat yhdistyvät affektiiviseksi yleisöksi, joka kokoontuu tunteella jonkin yhteisen asian ympärille. Verkossa tunnekulttuurin on tutkittu olevan erilaista kuin kasvokkaisessa viestinnässä, mutta ei kuitenkaan sen vähempää intensiivistä. Verkkokeskustelu on nopeaa, anonyymia, eriaikaista, eikä se sisällä nonverbaaleja tunnevihjeitä. Näiden ominaisuuksien

on katsottu palvelevan juuri negatiivisten tunteiden esittämistä, ja negatiiviset kommentit poikivat lisää negatiivisia kommentteja. (Nikunen & Pantti 2018, s. 73)

Tunnereaktiot vauhdittavat verkkokeskusteluja ja toimivat niiden energianlähteenä. Tunneintensiteetti ajaa verkkokeskusteluja polttoaineen lailla ja sitoo käyttäjiä tiettyihin ryhmiin, keskustelualustoihin ja -ketjuihin. (Paasonen 2014, s. 24) Verkkokeskusteluista kumpuaa tunnepitoista yhteiskuntakritiikkiä, ja sillä on potentiaalia: tunnekokemus voi olla voimakas sysäys toimintaan. (Vainikka & Harju 2019, s. 111)

Vastajulkisuuksien verkossa tuottama yhteiskuntakritiikki on esipoliittista. Vainikka ja Harju arvioivat, että keskustelut voivat kuitenkin myös voimaannuttaa osallistujansa astumaan oikean poliittisen alueelle.

”Keskusteluissa tavoitettu samanmielisyyden kokemus ja vertaisten löytäminen avaavat mahdollisuuden, että keskustelijat astuvat esiin muillekin julkisille areenoille toimimaan asiansa puolesta.” (Vainikka & Harju 2019, s. 117)

Verkkokeskustelujen maine on melko kaukana hyvästä. Jo 2000-luvun alussa, jolloin verkkokeskustelujen ensimmäisinä alustoina toimivat keskustelupalstat, hankalia kysymyksiä olivat anonyymi huutelu, provosoiminen, häiriköiminen ja yleisesti keskustelun heikko taso (Vainikka & Harju 2019, s. 100). Verkkoviestintä oli jo alkuaikoinaan aggressiivista ja provosoivaa. Syyksi on arveltu verkkoviestinnän nimettömyyttä, joka antaa mahdollisuuden tavallista estottomampaan ilkeilyyn, ilman pelkoa konkreettisesta rangaistuksesta. Osansa tekee myös se, että verkkokeskusteluissa väärinymmärrykset ovat yleisiä. Keskusteluissa kyllä käytetään hymiöitä ilmaisemaan tunnetta, joka tosielämässä välittyisi äänensävyistä, eleistä, ilmeistä, puheen intensiteetistä, painotuksista, voimakkuudesta ja rytmistä. Hymiöt ovat kuitenkin vain pieni apu, eivätkä ne ratkaise sitä, että väärinymmärrykset ovat keskusteluissa arkipäivää. Hymiön voi kokea monin tavoin. Samaa hymyilevää naamaa voidaan käyttää keskustelussa niin ystävällisenä hymynä, sarkastisena virnistyksenä kuin tietoisena loukkauksenakin. (Paasonen 2014, s. 27-28)

Verkossa käytävä keskustelu antaa vaikutelman anonyymiydestä ja etäällä olemisesta, vaikka keskustelua käydään sosiaalisessa mediassa usein omalla nimellä. Vaikutelma saa ihmiset sanomaan asioita, joita he eivät kasvokkain toiselle ihmiselle sanoisi. Verkkokeskustelut kiihtyvät ja kärjistyvät herkästi, ja asiattomuuksiin menevät kommentit ovat yleisiä.

Verkossa keskustelevilla on mahdollisuus tehdä omia tulkintojaan toisten kirjoittajien viestien sävystä, tyylistä ja sisällöstä. He voivat kuvitella, millaisia toiset kirjoittajat mahtavat olla, ja he voivat tehdä nopeita yleistyksiä toisten kirjoittajien arvoista ja tavoitteista. He voivat vetää puolikkaasta sanastakin johtopäätöksiä siitä, millainen laajempi agenda tai kanta toisella kirjoittajalla on, kenties piilotetusti. (Paasonen 2014, s. 29) Paasonen tutkimassa esimerkkitapauksessa kirjoittajat luokittelivat toisiaan muun muassa hahmotyyppeihin "punavihervasemmisto", "suvaitsevaisto", "feministi" ja "persu".

Keskustelujen kärjistymisen ja kirjoittajista tehtyjen yleistysten myötä ihmiset keskustelevat verkossa sujuvasti toistensa ohi. Heidän ei tarvitse myöskään odottaa puheenvuoroa, vaan he voivat reagoida nopeasti ja toistensa kanssa ristiin. Paasonen tutkimassa esimerkkikeskustelussa jotkut kävivät keskustelua seksuaalivähemmistöjen oikeuksista, jotkut taas yksittäistapauksesta, josta meuhkataan turhaan. Jotkut keskustelivat yhteiskunnallisista valtasuhteista, jotkut taas keskustelunaloituksessa käsitellystä yksittäisestä klubi-illasta. Joidenkin mielestä keskustelu kuvasti haluttomuutta tunnistaa syrjintää. Toisen mielestä se kuvasti herkkänahkaisuutta. Keskustelua käytiin yhteensopimattomista lähtökohdista. (Paasonen 2014, s. 29-30) Myös Aaltola kuvailee, kuinka keskustelu ei johda mihinkään yhteisen kielen uupueessa.

”Ongelmana on, että keskusteluilta puuttuu yhteinen kieli. Eläinten käyttäjät korostavat eri seikkoja kuin eläinten käytön kritisoijat, ja seurauksena on turhautuminen molemmilla puolilla sekä toisen puolen leimaaminen jollain tapaa ”mahdottomaksi”. -- Keskustelun kannalta onkin välttämätöntä, että löydämme jonkinlaisen yhteisen pohjan. Tämä tarkoittaa kahden asian kartoittamista. Meidän on tiedettävä, mitä tosiasioita eläimiin liittyy, ja hahmotettava, minkälaisia olentoja ne lopulta ovat. -- Vasta tämän jälkeen voimme keskittyä siihen, mikä keskustelujen tavoitteena yleensä on, ja arvioida, kumman osapuolen väitteet ovat kestävämpiä.” (Aaltola 2004, s. 15-16)

Yhteistä pohjaa harvoin kuitenkaan löydetään. Nettikeskustelut eivät ole toivotulla tavalla tuottaneet yhteistä tilaa yhteiskunnalliselle keskustelulle, vaan ennemminkin keskustelut ovat rinnakkaisia ja riitaisia (Nikunen & Pantti 2018, s. 72). Nettikeskusteluille on ominaista, että ketjun edetessä näkökulmat polarisoituvat yhä jyrkemmin, eivätkä näkemykset suinkaan päädy neuvottelemaan tai tasapainottumaan. (Paasonen 2014, s. 29)

”Kerran leimahtaneet avoimet nettidebatit elävät tunneintensiteeteistä pikemmin kuin rationaalisesta argumentaatiosta ja provokaatioista pikemmin kuin neuvotteluhalusta.” (Paasonen 2014, s. 30)

Verkkokeskusteluja käsittelevien tutkimusten perusteella vaikuttaa siltä, että sosiaalisessa mediassa käydyt keskustelut lähinnä vahvistavat keskustelijoiden olemassa olleita näkemyksiä. Keskustelut eivät siis niinkään onnistu haastamaan osallistujia ajattelemaan uudesta näkökulmasta tai muuttamaan mielipidettään. Ne eivät myöskään päädy luomaan yhteisymmärrystä sellaisille keskustelijoille, jotka ovat keskenään eri mieltä. Sosiaalinen media saattaa yhteen keskenään samanmielisiä henkilöitä, mutta dialoginen keskustelu eri näkökantoja edustavien osapuolten välillä on harvinaista. (Hendriks, Duus & Ercan 2016, s. 1106)

Samanmielisten löytäminen on yksi syistä verkkokeskustelujen suosioon. Eräs sitaatti Vainikan ja Harjun (2019) tutkimuksen kyselyaineistosta kuvaili verkosta löytyvää samanmielisten yhteisöllisyyttä seuraavalla tavalla: ”Saan kirjoittaa juuri niin kuin ajattelen eikä tarvitse suvaitsevaisista välittää. Palstalla on paljon muitakin ei-suvaitsevaisia ja [se] luo yhteenkuuluvuutta.” Samanmielisten ryhmät syntyvät verkossa ilman kasvokkaista kohtaamista sellaisista henkilöistä, jotka jakavat samanlaisen ymmärryksen asioista ja ilmiöistä. Nämä samanmielisten ryhmät tekevät yleensä selvän eron meidän ja muiden, itsensä ja eri tavalla ajattelevien välille.

”Verkossa käydyin keskustelun ytimessä olivat kysymykset siitä, keitä me olemme, millaisia meidän pitäisi olla ja keistä meidän pitäisi välittää. Identiteettejä rakennetaan toiseutta vasten, mutta näkemykset erosivat sen suhteen ketkä kuuluvat ”meihin” ja ”toisiin”.” (Nikunen & Pantti 2018, s. 80)

Samanmielisten löytäminen on myönteinen kokemus yksittäiselle keskustelijalle, mutta ilmiöllä on myös negatiiviset seurauksensa. Kun vuorovaikutus ryhmärajojen yli on vähäistä, näkemykset tapaavat polarisoitua entisestään. (Vainikka & Harju 2019, s. 109) Se voi johtaa käytännössä esimerkiksi rasismiin tai muuhun syrjintään.

Vainikan ja Harjun tutkimuksessa kävi ilmi, että nettikeskusteluja käytetään korvikkeena, kun valtamedian uskotaan olevan kelvoton. Tutkimuksen aineistoon kuuluvissa avovastauksissa kirjoitettiin muun muassa median olevan pilalla, median valehtelevan kansalle ja sensuurin ja

isovelijärjestelmän tukahduttavan kansan äänen. Vastauksista välittyi ajatus, että vain verkossa pääsee kuuluviin se, mitä tavalliset ihmiset todella ajattelevat.

”Keskustelufoorumi nähtiin moniäänisyyden mahdollistajaksi, journalismin vaikenemien totuuksien esityspaikaksi ja sellaisen tiedon lähteeksi, jota on vaikea valtamediasta löytää. Erityisesti maahanmuutto näkyi avovastauksissa aiheena, jonka käsittelemisessä valtamedian suoritukseen ei oltu tyytyväisiä.” (Vainikka & Harju 2019, s. 112)

Verkossa keskustelijat tuottavat vastatietoa: omiin näkemyksiinsä pohjautuvaa tietoa ja vaihtoehtoisia auktoriteetteja, jotka haastavat valtamedian vakiintuneet asiantuntijat. (Vainikka & Harju 2019, s. 112) He ajattelevat, että verkko turvaa tavallisen ihmisen sananvapauden. Samaan aikaan osa tavallisista ihmisistä jättäytyy pois verkkokeskusteluista esimerkiksi liiallisen vihapuheen ja rasismien vuoksi. (Vainikka & Harju 2019, s. 116)

Yleisöjen on sanottu tulleen kriittisemmiksi valtajulkisuutta kohtaan. Verkko mahdollistaa tiedon etsimisen monista eri lähteistä ja sisältöjen jakamisen, muokkaamisen ja manipuloimisen. (Nikunen & Pantti 2018, s. 73) Verkko mahdollistaa siis järkevän mediakritiikin harjoittamisen, toisaalta myös manipuloituun totuuteen perustuvien vastakertomusten tuottamisen esimerkiksi poliittisten päämäärien ajamiseksi.

Edellä esiteltyt näkökulmat ovat jossain määrin kaikki susikeskustelun kannalta oleellisia. Muun muassa Vainikan ja Harjun (2019, s. 102-103) kuvailemat vastajulkisuusteooriat pätevät luultavasti varsin hyvin verkossa käytäviin susikeskusteluihin, joissa susista huolestuneet kansalaiset kokevat olevansa pelkonsa kanssa syrjäytettyinä valtajulkisuudesta: valtamedia ei palvele eikä kuuntele heitä, ja valtamedian katsotaan olevan siksi pilalla. Keskustelun dynamiikan kannalta osuvaa on Paasosen (2014, s. 27-29) näkemys verkkokeskustelun heikosta tasosta. Tunteita kuumentavassa ja mielipiteitä voimakkaasti jakavassa susikeskustelussa heikko taso ja väärinymmärrykset konkretisoituvat varmasti monin tavoin. Kiivaassa susikeskustelussa olosuhteet ovat oikeat myös nopeille yleistyksille, joita Paasosen tutkimat keskustelijat käyttivät ja luokittelivat toisiaan hahmotyyppeihin. Lisäksi susikeskustelut antavat varmasti käytännön esimerkkejä siitä, miten verkossa keskustelevat osapuolet eivät päädy ymmärtämään toisiaan vaan pitäytyvät omissa näkemyksissään vielä aiempaakin jyrkemmin.

3. Aineisto ja tutkimusmenetelmä

Tutkielman keskusteluaineisto on kerätty sosiaalisesta mediasta, yhteisöpalvelu Facebookista. Mielenkiintoni kohdistuu Facebookin ryhmiin (groups), sillä ne vaikuttavat olevan keskustelufoorumeja nykyaikaisempi ja aktiivisempi internetin keskustelukanava. Usein myös uutisointiin liittyvä keskustelu käy vilkkaampana Facebookissa kuin esimerkiksi uutisten kommenttiosioissa.

Facebook on yhteisöpalvelu, jossa käyttäjät voivat olla yhteydessä ystäviinsä, perheenjäseniinsä ja itseään kiinnostaviin yhteisöihin paikallisesti ja globaalisti. Käyttäjät voivat seurata Facebookissa maailman tapahtumia ja luoda sekä jakaa sisältöjä (Facebook 2019). Facebook on maailman eniten käytetty sosiaalisen median verkosto (Statista 2020). Suomessa Facebook on viimeisimpien tilastojen mukaan jäänyt suosiossa toiselle sijalle pikaviestipalvelu WhatsAppin jälkeen. Silti kaikkiaan 55 prosenttia suomalaisista käyttää Facebookia. Ikäryhmässä 20–34-vuotiaat Facebookin käyttäjien osuus kohoaa yli 80 prosenttiin mutta jää sitä alhaisemmaksi nuorempien ja vanhempien ikäryhmissä (Tilastokeskus 2019). Eläkeiän saavuttaneista 65–74-vuotiaista silti joka kolmas käyttää Facebookia – useampi kuin peruskouluikäisistä. Facebook on Suomessa aikuisten ja keski-ikäisten suosima sosiaalinen media.

	Kaikki %	Miehet %	Naiset %	10-14 %	15-19 %	20-24 %	25-34 %	35-44 %	45-54 %	55-64 %	65-74 %	75+ %
WhatsApp	68	66	69	95	96	96	89	83	73	59	37	10
Facebook	55	52	58	22	71	88	85	77	59	44	32	12
Messenger	37	31	43	12	45	64	64	59	39	26	17	5
Instagram	33	28	37	75	81	69	50	35	26	11	7	2
Snapchat	18	16	19	72	85	57	19	7	4	1	0	0
LinkedIn	12	15	10	0	2	17	23	27	16	8	3	1
Twitter	11	14	8	6	21	19	17	15	14	6	4	2
Pinterest	11	3	19	10	15	18	21	15	12	7	3	0
Jotain muuta	7	8	5	8	13	13	14	6	4	4	3	1
Periscope	1	1	1	1	2	1	1	1	1	0	0	..

Sosiaalisen median palveluiden käyttö Suomessa sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2017. Osuudet prosentteina. (Lähde: Tilastokeskus 2019)

Analyysissani en kiinnitä juurikaan huomiota keskustelijan ikään. Vain harvan käyttäjän ikä on julkista tietoa Facebookissa, eikä paikallisryhmien keskustelijoilla ikä vaikuttanut myöskään olevan merkittävä tekijä keskustelun dynamiikassa – kenties siksi, että keskusteluihin osallistui luultavasti vain eri-ikäisiä aikuisia melko pieneltä ikähaitarilta. Nuoria tai selvästi iäkkäitä en havainnut keskustelijoiden joukossa käytännössä lainkaan.

Keskustelijan sukupuoleen sen sijaan kiinnitän analyysissani huomiota, koska keskustelun dynamiikassa sillä selvästi on väliä. Vihjeitä keskustelijoiden sukupuolista tarjoavat vain heidän nimensä ja profiilikuvansa. Päätelmäni keskustelijoiden sukupuolista eivät siis ole vedenpitäviä. Aineistossa esiintyvät keskustelijat ilmaisevat kaikki nimellään ja ulkoisella olemuksellaan joko nais- tai miessukupuolta. Siltä pohjalta oletan heidän olevan naisia tai miehiä ja puhun heistä naisina tai miehinä, naisoletettuina tai miesoletettuina. Todellisuus ei toki ole näin kaksijakoinen. Sukupuolia eivät ole vain mies ja nainen, vaan ihminen voi olla molempia samanaikaisesti, jotain niiden väliltä tai jotain ihan muuta. Kaksijakoisuuden sijaan sukupuoli on jatkumo, johon vaikuttavat muun muassa geneettiset, kehitykselliset, hormonaaliset, psykologiset ja kulttuuriset seikat (Seta 2020).

3.1 Paikallisryhmät keskustelujen alustana

Tutkielmani aineistoon kuuluu keskusteluja, jotka on käyty Facebookin paikallisryhmissä. Paikkakuntakohtaisten ryhmien suosion sanotaan räjähtäneen lähivuosina. Lähes jokaisella pienelläkin kunnalla, kaupunginosalla tai jopa kylällä on nykyisin oma ryhmänsä Facebookissa. Ryhmät vaikuttavat olevan merkittäviä viestintäkanavia paikallisten kesken.

Tällainen sosiaalisen median keskusteluryhmä ei ole enempää eikä vähempää kuin julkinen tila, yhteiskunnallisen toiminnan alue. Kun ryhmään kuuluu lukumäärällisesti jopa lähes puolet paikkakunnan asukkaista, ryhmä on julkisen keskustelun areenana jo hyvin merkittävä. Hellstenin referoima Jürgen Habermasin määritelmä julkisuuden alueesta (öffentlichkeit) sopii täysin kuvailemaan myös Facebookin paikallisryhmää.

”Se on julkinen keskustelutila, jonne kansalaiset kokoontuvat kriittisesti arvioimaan julkisia asioita, tila jossa yleinen mielipide muodostuu ja jossa kansalaiset kerääntyvät yleisöiksi (publikum). Taustalla on ajatus vapaista kansalaisista kokoontumassa torille, ja myöhemmin kahviloihin keskustelemaan poliittisista asioista.” (Hellsten 1997, s. 50)

Paikallisryhmien jäsenet ovat paikkakunnan asukkaita. Usein myös muut paikkakunnasta kiinnostuneet pääsevät ryhmän jäseneksi. Tutkielmani kannalta merkittävää on se, että paikallisryhmien jäsenet ovat susikeskustelun kannalta keitä tahansa: he eivät ole liittyneet ryhmiin keskustellakseen susista, puolustaakseen tai vastustaakseen susia. He ovat, ainakin lähtökohtaisesti, vain paikallisia ihmisiä.

Tutkielmani aineisto koostuu keskusteluista, joita on käyty kahdella eri paikkakunnalla: Nousiaisissa ja Lopella. Nousiainen on kunta Varsinais-Suomessa, hieman yli 20 kilometrin etäisyydellä Turusta. Kunnan väkiluku on 4740 (31.12.2018). Aineistooni valittu Facebook-ryhmä, Nousiaisten suurin paikallisryhmä, on nimeltään *Nousiainen*. Vuonna 2009 perustetussa ryhmässä on 1966 jäsentä (7.8.2019), eli lukumäärällisesti noin 41 prosenttia kunnan väkiluvusta.

Loppi on kunta Kanta-Hämeen maakunnassa, noin 20 kilometrin etäisyydellä Riihimäeltä. Kunnan väkiluku on 7873 (31.12.2018). Toinen aineistooni kuuluvista Facebook-ryhmistä on Lopen paikallisryhmä nimeltään *LOPPI*. Jäseniä ryhmässä on 5974 (7.8.2019), eli lukumäärällisesti jopa 76 prosenttia kunnan väkiluvusta. Suurta jäsenmäärää saattaa selittää se, että Lopella on runsaasti väkiluvun ulkopuolelle jäävää kesäasutusta.

Paikallisryhmät valikoituivat tutkielmaani susilaumojen läheisyyden lisäksi osittain saavutettavuutensa perusteella. Paikallisryhmien ylläpitäjät ovat jäsenten tapaan keitä tahansa, joten ryhmien säännöt ja käytännöt ovat kirjavia. Moniin paikallisryhmiin Facebookin käyttäjä pääsee jäseneksi vain, jos on merkinnyt kyseisen paikkakunnan asuinpaikakseen. Toisinaan ryhmään pyrkivän on myös vastattava kysymyksiin, joilla ylläpitäjät seulovat pois ei-toivottuja keskustelijoita.

Paikallisryhmät valikoituivat aineistoon myös sisältöjensä perusteella. Tarkastelemallani susialueella sijaitsevat esimerkiksi Hämeenlinnan kaupunki ja Tervakosken ja Hyvikkälän kylät Janakkalassa. Näiden paikkakuntien ryhmissä haku ei löytänyt yhtäkään kriteereihini sopivaa keskustelua. Ylläpitäjät tai keskustelujen aloittajat ovat voineet poistaa keskustelut heti niiden ilmestyttyä tai myöhemmin, syystä tai toisesta. Epätodennäköisempää on se, että keskusteluja ei olisi koskaan käyty.

Facebook-ryhmien ylläpitäjillä on vapaus toteuttaa ryhmässään haluamiaan sääntöjä ja käytäntöjä. Paikallisryhmien keskusteluista tutkiessa ei siis voi olettaa, että keskustelut olisivat puhdas otos paikallisten ajatuksista. Usein keskusteleminen on kuitenkin riittävän vapaata: keskustelijoita, aiheita tai mielipiteitä ei kielletä tai poisteta, kunhan keskustelut pysyvät jokseenkin asiallisina. Nämä ehdot nähdäkseni toteutuvat aineistooni kuuluvissa paikallisryhmissä.

Aineistoa hankkiessani kohtasin myös toisenlaisia esimerkkejä, muun muassa tarkastellessani Rengon paikallisryhmässä käytyjä keskusteluita. Rengossa, susireviirin ytimessä, on oletettavasti käyty pisimpiä ja kiivaimpia keskustelut kaikista tarkastelemistani ryhmistä. Kävi kuitenkin ilmi, että suurin osa niistä on poistettu. Susista keskusteleminen on ollut Renko-ryhmässä jossain määrin kiellettyä sen jälkeen, kun alueelle perustettiin erillinen, susihavaintoihin keskittynyt Facebook-ryhmä. Haku löysi paikallisryhmästä vain ketjuja, joissa aihetta sivutaan jollain tavalla, esimerkiksi keskustelemalla susikeskustelusta.

Renko-ryhmään ei myöskään päde se määritelmä, että keskustelijat olisivat keitä tahansa paikallisia. Keskusteluihin tutustuessa kommentaista kävi ilmi, että ryhmästä on poistettu susikeskusteluihin osallistuneita henkilöitä. Tulkintani mukaan poistetut henkilöt olivat susien puolesta puhuneita henkilöitä, eikä ketään susivastaista keskustelijaa ollut poistettu ryhmässä. Mikään ei täysin takaa sitä, että muutkaan paikallisryhmät toimisivat täysin demokraattisesti ja oikeudenmukaisesti. Renko-ryhmä silminnähden ei kuitenkaan ole kaikille paikkakuntalaisille avoin keskustelualusta, eikä käytyjä keskusteluja pääse enää näkemään läheskään todenmukaisella painotuksella. Näiden syiden perusteella rajasin Renko-ryhmässä käydyt keskustelut pois aineistostani.

On toki mahdollista, että myös aineistooni kuuluvissa ryhmissä jäsenistö on jollain tavalla vääristynyt, eli se ei olekaan aivan neutraali otanta paikkakuntalaisista. Ryhmiin ja keskusteluihin perehdyttyäni saan kuitenkin sen vaikutelman, etteivät paikallisryhmien susikeskustelut ole painoarvoltaan riittävän merkittäviä houkutellakseen ”ammattimaisia” susikeskustelijoita soluttautumaan mukaan. Kaikilla aktiivisilla keskustelijoilla vaikuttaa olevan paikallistietämystä, joka viittaa siihen, että heillä on todella kytköksiä paikkakuntaan. Silti pieni vääristymä on mahdollinen: susiaihe on voinut houkutella yhden tai useamman keskustelijan mukaan ryhmiin.

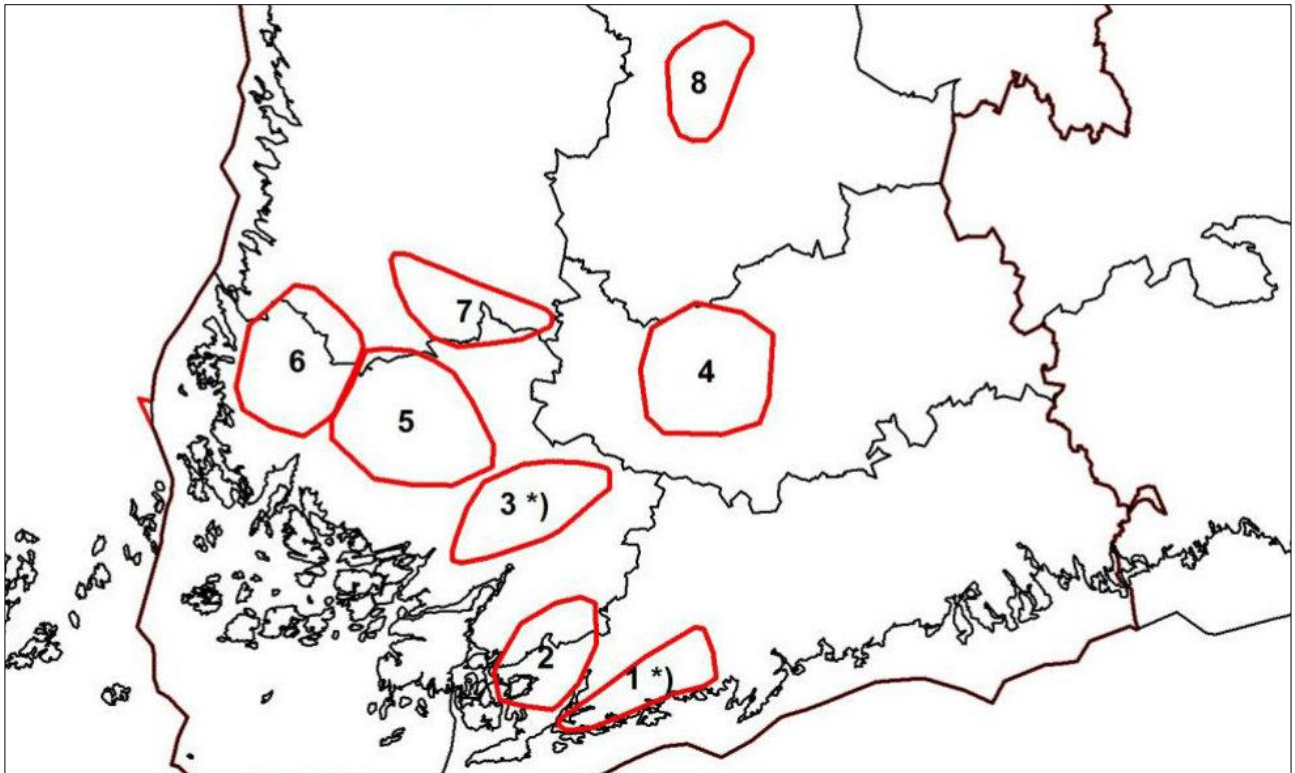
3.2 Susilaumat Kanta-Hämeessä ja Varsinais-Suomessa

Etsin aineistooni paikallisryhmiä sellaisilta alueilta, joissa uskoin susien varmasti herättävän keskustelua. Kanta-Hämeessä elävä susilauma on ollut kiperä kysymys, sillä lauma liikkuu niinkin eteläisessä Suomessa. Myös Varsinais-Suomessa susien olemassaolo on kuohuttanut tunteita.

Aineistoa etsiessäni perehdyin susikeskusteluihin myös muun muassa Forssan, Hattulan, Janakkalan, Turengin ja Rengon paikallisryhmissä. Nousiaisten ja Lopen ryhmät valikoituivat lopulta tutkielmani aineistoksi, sillä niistä hakukriteerini löysivät riittävän määrän riittävän perusteellisia keskusteluita.

The map displays the southern region of Finland, highlighting the locations of two water treatment plants. Plant 1 is situated near Masku, and Plant 2 is located near Loppi. The map includes major cities such as Helsinki, Turku, and Tampere, as well as various roads and water bodies.

21

Kartta susilaumojen reviireistä vuonna 2017 (Luonnonvarakeskus 2017)

Rengon susilauma elää alueella, joka on merkitty numerolla neljä. Pöytyän lauma on merkitty numerolla viisi ja Köyliön lauma numerolla seitsemän. Kaivolän susilauma on merkitty numerolla kuusi. Numero kolme kuvaa Someron alueella liikkuvien kahden suden reviiriä.

3.3 Aineiston kerääminen

Paikallisryhmät LOPPI ja Nousiainen eivät ole julkiseksi asetettuja ryhmiä, eli niiden sisällöt eivät näy ryhmiin kuulumattomille Facebookin käyttäjille. Suljettu ryhmä (closed group) on varsin yleinen muoto Facebook-ryhmälle. Käsittääkseni se on myös oletusasetus, jonka Facebook tarjoaa ryhmää perustavalle käyttäjälle. Ryhmät LOPPI ja Nousiainen olivat kuitenkin saavutettavissani aineistonkeruuta varten. Ryhmään oli ainakin tuohon aikaan sallittua liittyä kenen tahansa paikkakunnasta kiinnostuneen.

Siitä huolimatta, että ryhmät ovat suljettuja, määrittelen ne melko julkisiksi keskustelualustoiksi. LOPPI-ryhmän noin 2000 jäsentä ja Nousiainen-ryhmän noin 6000 jäsentä ovat sen verran rajoittamattomia ihmismääriä, että ryhmiä ei voi ajatella sisäpiireinä tai keskenään tuttujen keskusteluryhminä. Keskustelunaiheet ovat julkisluontoisia, eivätkä näiden ryhmien ylläpitäjät edes

pyri asettamaan sääntöjä, joiden mukaan ryhmässä keskusteltujen asioiden tulisi pysyä ryhmän sisällä.

En tuonut ryhmissä tietäväksi sitä, kuka olen ja mitä teen ryhmissä. Pidän tällaista 'lurkkijan' (Isomäki, Lappi & Silvennoinen 2013, s. 164) roolia järkevänä ratkaisuna tämänkaltaisessa tapauksessa. Tutkijat ja susia koskeva tutkimustieto pääosin eivät saa keskusteluissa hyvää vastaanottoa, joten tuskin susikeskustelujen tutkimiseen suhtauduttaisiin juuri sen paremmin. Keskustelijat eivät välttämättä koe tutkimusta hyödylliseksi itselleen, vaikka tutkimuksen tavoitteilla voi olla hyötyä yleisesti susikeskustelun ja julkisen keskustelun ymmärtämisen kannalta. Tutkijana en myöskään halua vaikuttaa keskustelujen kulkuun. Lurkkimalla toimiessani tulen käyttäneeksi keskustelijoiden kirjoituksia aineistonani lupaa kysymättä. Voin toimia näin, sillä katson materiaalin olevan siihen tarkoitukseen riittävän julkista. Lisäksi varmistan tutkielmaa tehdessäni, etteivät keskustelijoiden henkilöllisyydet ole pääteltävissä tutkielman sivuilta – keskustelijoille ei siis koidu haittaa aineistooni joutumisesta.

Etsin keskusteluja valitsemistani ryhmistä hakutoiminnolla. Käyttämäni hakukriteeri oli hakusana ”susi”, jonka syötin kenttään ”hae tästä ryhmästä”. Hakutuloksista jätin huomiotta sellaiset tulokset, joissa oli muussa asiayhteydessä käytetty esimerkiksi ilmaisua ”susi jo syntyessään”. Yksittäinen suden mainitseminen muussa asiayhteydessä ei myöskään riittänyt. Selkeyden vuoksi jätin pois myös sellaiset keskustelut, joissa oli vasta jossain vaiheessa kommentointiketjua eksytty keskustelemaan susista. En hyväksynyt aineistooni myöskään sellaisia, varsin yleisiä keskusteluita, joissa ainoastaan pohdittiin, mitä aloittajan kuvaamista tassunjäljistä voi päätellä.

Aineistoni ulkopuolelle jäivät sellaiset keskustelunaloitukset, jotka eivät olleet poikineet keskustelua. Nolla kommenttia saaneiden aloitusten lisäksi ulkopuolelle jäivät myös sellaiset keskustelunaloitukset, joihin muut keskustelijat olivat vastanneet vain parin irrallisen kommentin verran. Oli oltava kyse varsinaisesta keskustelusta, jotta otin ketjun mukaan aineistooni. Rajanveto oli yksinkertaista, sillä keskustelun ja ei-keskustelun ero oli varsin helppo arvioida.

Ajallisesti susikeskustelun vilkkain kausi vaikuttaa olevan talvikausi. Silloin havaintoja tehdään eniten, sillä suurin osa havainnoista on lumessa nähtyjä tassunjälkiä. Kenties ihmisille syntyy vaikutelma, että vasta silloin sudet olisivat alkaneet kulkea läheltä asuttuja alueita. Valitsin aineistoni aikarajaukseksi tuohon aikaan tuoreimman mahdollisen, kuitenkin jo päättyneen talvikauden, eli talven 2016-2017. Tarkasteleman aineiston perusteella määrittelin sopivat rajanvetokohdat, jolloin keskustelu näytti vilkastuvan ja hiljenevän. Siten aineistoni koostuu keskusteluista, jotka on käyty 1.10.2016–31.3.2017. Aikarajaus on siis kuuden kuukauden mittainen talvisempi puolisko vuodesta.

Tältä aikaväliltä aineistooni päätyi 12 keskustelua. Niistä viisi keskustelua on ryhmästä Nousiainen ja seitsemän keskustelua ryhmästä LOPPI.

3.4 Analyysimenetelmät

Suoritin aineistolle keskustelujen laadullista analyysia ja lähilukua. Pyrin analysoimaan keskustelujen sisältöjä ja dynamiikkaa oman kulttuurisen ymmärryksen, kokemukseni ja kompetenssini kautta, lähdekirjallisuuteen nojautuen.

Keskustelut ovat väistämättä monitulkintaisia. Jokainen keskustelija ja keskustelun lukija kantaa mukanaan omia tunteitaan, asenteitaan, maailmankatsomustaan ja ennakkoluulojaan. Itsekin voin esittää keskusteluista vain parhaan kykyni mukaan luotuja käsityksiä. Monista keskustelijoista poiketen minulla on kuitenkin pro gradu -tutkielman tekijänä hankittu kyky katsoa keskusteluja tieteellisesti ja objektiivisuuteen pyrkien.

Systemaattisen sisällön- tai diskurssianalyysin sijasta erittelen, millaisella kielenkäytöllä susista keskustellaan, millaisia asenteita luontoa ja eläimiä kohtaan on havaittavissa keskustelijoiden kirjoituksista, miten keskusteluissa argumentoidaan ja pyritään vaikuttamaan toisiin keskustelijoihin ja miten esimerkiksi keskustelijan sukupuoli tai hänen edustamansa näkemys vaikuttavat siihen, miten hän käyttäytyy tai millaista kohtelua hän saa keskusteluissa osakseen.

Keskustelijoiden anonymiteetin suojaamiseksi nimitän heitä analyysiosiossa numeroilla. Jokainen nimeämistä tarvitseva keskustelija saa oman, yksilöivän numeronsa, joka voi esiintyä aineistoissa useammin kuin kerran. Käytän nimeämistä niissä tapauksissa, joissa se on avuksi keskustelun dynamiikan ymmärtämisessä, ja silloin, jos henkilön osallistuminen keskusteluihin on toistuvaa. Muut aineistossa esiintyvät keskustelijat jätän nimeämättä, sillä usein yksilöinti olisi tarpeetonta.

Keskusteluja lukiessani käytän apuna metafora-analyysia ja keskustelunanalyysia. Analysoin keskusteluja aineistolähtöisesti ja jaan ne osa-alueisiin keskusteluista esiin nousevien teemojen mukaisesti.

3.4.1 Metafora-analyysi

Metafora on vertaus, jota käytetään tekstissä tai puheessa ilman kuin-sanaa. Metafora kuvaa tuntematonta tai abstraktia asiaa tutun asian käsitteillä. Joku voisi metaforisesti vaikkapa kutsua harrastustaan elämänsä suolaksi. Metaforan merkitys on paljon enemmän kuin mitä se varsinaisesti

sanoo: metafora kutsuu esiin kuulijansa omia tunteita ja elämäkokemusta. Kuulija tietää omasta kokemuksestaan ja omista makuelämyksistään, kuinka pieni mutta tärkeä lisä suola on ruoassa – samanlainen pieni mutta merkittävä lisä on siis tämä harrastus puhujan elämässä.

Metaforaa voidaan käyttää myös korvaamalla lauseesta kirjaimellinen vaihtoehto. Esimerkiksi juoksevasta hevosesta voidaan sanoa, että hevonen liittää ohi, vaikka todellisuudessa hevonen juoksee ohi. Liittää-sanalla tullaan siten luoneeksi mielikuva lennokkaasta ja vauhdikkaasta juoksemisesta.

Metaforalla on tärkeä merkitys todellisuuden rakentamisessa. Aiemmin kieli nähtiin vain nimeämisvälineenä, mutta 1900-luvulla tapahtuneen lingvistisen käänteen myötä se alettiin ymmärtää enemmänkin todellisuutta konstruoivana tekijänä. (Hellsten 1997, s. 10) Metaforalla voidaan nimittäin suunnata ajattelua. Metafora palvelee lähteensä intressejä, sillä se esittää asian halutussa merkityskontekstissa. (Hellsten 1997, s. 69) Puhuja voi metaforan keinoin kiteyttää asiansa sillä tavoin, että kuulijalle syntyvä mielikuva on halutunlainen.

Esimerkiksi sodan metaforisointi pyrkii usein etäännyttämään tapahtumista. Sota on äärimmäisen toiminnan muoto, jota pyritään metaforilla usein pehmentämään, mutta myös äärimmäisellä vastakkainasettelulla kärjistämään.

”Sodan käsitteellistämisestä metaforisten järjestelmien avulla tyypillisen esimerkin tarjosi Persianlahden sodan uutisointi, jossa metaforien avulla määriteltiin keskeisesti sodan 'oikeutettu' luonne. Sodan julkiseen käsittelyyn kuuluivat itsestäänselvästi myyttiselle sadulle ominaiset henkilöt eli sankari (Yhdysvallat), roisto (Irak) ja uhri (Kuwait). Tästä valtioiden jäsentämisestä metaforisesti henkilöinä syntyi laajasti länsimaisissa viestimissä hyödynnetty oikeutetun sodan skenaario, jossa ennaltamääritellyt sankari voittaa hirviömäisen roiston ja pelastaa viattoman uhrin. Persianlahden sodan jäsentäminen tämän metaforisen järjestelmän mukaisesti oli Yhdysvaltain kannalta mielekästä, koska sodalle oli tärkeää saada oikeutus ja sankaritarina toimi tässä tarkoituksenmukaisesti.” (Hellsten 1994, s. 77)

Talouden metaforisointi puolestaan johtaa usein jatkuvan kasvun tiedostamattomaan ihannointiin. Kun talous 'nousee' tai talous 'sakkaa', on selvää, kumpaa pidetään toivottavana. Metaforia esiintyy myös naturalisoituneina, hallitsevaan asemaan nousseina metaforina, joiden alkuperän osoittaminen on hankalaa. (Hellsten 1997, s. 62) Esimerkiksi metaforia 'järvenselkä' tai 'ajan hammas' on nykyisin hankala enää korvata kirjaimellisella ilmaisulla.

Hellstenin mukaan jo Aristoteles on määritellyt, että toimiva metafora asettaa asiat uuteen valoon, jotta ne voidaan nähdä uudella tavalla. Aristoteleen määritelmän mukaan metaforan käyttö on

luovuutta, joka paitsi heijastelee, myös luo samankaltaisuuksia. Toisaalta metafora ei perustu vain samankaltaisuuksiin, vaan myös eroavaisuudet ovat siinä tärkeässä roolissa (Hellsten 1997, s. 17-20).

Vakiintunutta ideologiaa voidaan joko pönkittää metaforalla tai sitten horjuttaa vasta- ja vaihtoehtometaforilla. Metaforan korostamat puolet sen kuvailemasta asiasta koetaan hallitseviksi ja keskeisiksi, kun taas metaforan syrjään sysäämät puolet koetaan asian kannalta marginaalisiksi. (Hellsten 1997, s. 61) Metaforalla on kahtalainen rooli merkityksellistämisessä. Metaforan rajoittava funktio vahvistaa kulttuurisesti jaettuja käsitystapoja. Luova funktio puolestaan luo uusia tapoja jäsentää maailmaa. (Hellsten 1997, s. 71)

Hellstenin referoimassa esimerkissä esiintyy metafora ”ihminen on susi” (man is wolf). Tämän metaforan tapauksessa metaforan kohdealue on ihminen ja metaforan lähdealue on susi. Metafora nostaa esiin yhteisyyteen perustuvan käsityksen suteen liitetyistä piirteistä vaikkapa nälkäisenä, aggressiivisena, yksinäisenä saalistajana. Metafora vähättelee sellaisia seikkoja, jotka eivät sovi siihen, ja korostaa sen sijaan niitä, jotka siihen sopivat. Siten se jäsentää käsitystämme ihmisestä jollain tavalla suden kaltaisena petona. (Hellsten 1997, s. 21)

Metaforien nostaminen tutkimuksen kohteeksi tarkoittaa niiden itsestäänselvyyden rikkoutumista, niiden asettamista kriittiseen tarkasteluun (Hellsten 1994, s. 79). Tutkielmassani metafora-analyysi palvelee erityisesti luontosuhteen tarkastelussa. En pyri tekemään kielitieteellistä tai kvantitatiivista metafora-analyysia, vaan käytän metaforaa työkaluna kielenkäytön taustavaikuttimien analysoimisessa. Kiinnitän huomiota aineistossa esiintyviin metaforiin, joita kirjoittajat vaikuttavat käyttäneen tarkoituksella: sellaisiin, joilla kirjoittaja haluaa luoda lukijalle tietynlaisen mielikuvan. Metaforat eivät välttämättä ole kirjoittajan harkittuja valintoja, vaan kirjoittaja voi käyttää tarkoituspäriään palvelevia metaforia myös lähes tiedostamatta.

Keskusteluissa metaforiset ilmaisut kertovat usein jotain kirjaimellista suurempaa kirjoittajan suhtautumisesta aiheeseen. Niissä voi myös piillä viesti siitä, mikä on kirjoittajan intressi asian suhteen. Tutkielmassani tarkastelen metaforisten ilmaisujen perusteella muun muassa viitteitä suden inhimillistämisestä tai suden luonteen muunlaisista käsityksistä. Lisäksi tarkastelen keskustelijoiden tapoja ilmaista susivihaa – suoraa tai peiteltyä sellaista. Metaforat kertovat myös siitä, millä tavoin keskustelijat pitävät itseään etusijalla suteen ja muuhun luontoon nähden. Pidän silmällä, millaisia neutraalista poikkeavia sanavalintoja kirjoittajat käyttävät korvaavina sanoina tai vertauksina. Analysoin, mihin suuntaan nämä mielleyhtymillä värittyneet ilmaisut painottavat asiaa.

3.4.2 Keskustelunanalyysi

Keskustelunanalyysi on tutkimusmenetelmä, joka ottaa selvää siitä, mitä ja miten keskustelun puheenvuoroilla saadaan aikaiseksi. Aitoja vuorovaikutustilanteita tutkiva metodi pyrkii selvittämään, miten ihmiset tulevat kielen keinoin toimeen keskenään. (Kylmälahti 2011)

Keskustelunanalyysi on menetelmänä luotu alun perin puhutun kielen tutkimiseen, joten menetelmä ei sovellu aivan suoraan tai ongelmitta verkkokeskusteluiden käsittelemiseen. (Kangaspunta 2016, s. 26) Keskustelunanalyysin kohteena on kuitenkin perinteisesti ollut juuri arkikeskustelu: tasavertaisten puhujien keskinäinen arkikeskustelu, esimerkiksi puhelinkeskustelu. Arkikeskusteluja pidettiin sosiaalisen vuorovaikutuksen ensisijaisena muotona ja siten tärkeimpänä tutkimuskohteena. (Lindholm, Stevanovic & Peräkylä 2016, s. 10)

Keskustelunanalyysi huomioi sen, että puheenvuoron kirjaimellinen sisältö ei ole irrotettavissa siitä, miten kielellä toimitaan. Merkityksellisiä ovat pienimmätkin äänteet ja ei-kielelliset ainekset, kuten tauot tai naurahdukset. Kuvanauhoja tutkittaessa kiinnitetään huomiota myös keskustelijoiden elekieleen.

”Keskustelunanalyysissa kiinnitetään huomiota siihen, miten sujuva (tai sujumaton!) vuorovaikutus saavutetaan: mitä sanotaan, miten ja kuinka non-verbaalinen viestintä taukoineen, naurahduksineen, yskimisineen, mutinoineen ja eleineen ja ilmeineen vaikuttaa keskustelun kulkuun ja vuorovaikutuksen muotoutumiseen.” (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006)

Perinteisesti keskustelunanalyysi tutkii puhumalla käytyjä keskusteluita, mutta pitkälti samoilla periaatteilla sitä voi soveltaa myös verkkokeskusteluihin. Noudatan tutkielmassani keskustelunanalyysistä tuttua periaatetta: kirjaimellinen sisältö on vain osa puheenvuoron kokonaisuutta, johon kuuluu myös ei-kirjaimellista viestintää. Puheenvuoron aiottu viesti on näiden tekijöiden summa.

Verkkokeskusteluja tulkitessa tämä tarkoittaa muun muassa tiettyjen vakiintuneiden ilmaisutapojen tarkkailua. Esimerkiksi kolmeen pisteeseen päättyvä ilmaisu viestii eri äänensävyä kuin yhteen pisteeseen tai ilman pistettä päättyvä lausahdus. Myös hymiöiden merkitykset ovat verkkokeskusteluissa moninaisia. Silmää iskevän hymiön merkitys on vakiintunut tavallisen vinkkaamisen lisäksi myös ilkeämielisen piikitteleväksi. Perinteinen hymynaama puolestaan esiintyy usein passiivisaggressiivisessa merkityksessä. Tulkitsen verkkokeskusteluissa käytettäviä ilmaisutapoja oman kokemusmaailmani kautta – lähes lapsesta saakka verkkokeskusteluja lukeneena.

Keskustelunalyysi palvelee tutkielmassani keskustelun yleisen luonteen ja dynamiikan tarkastelussa. Keskustelunalyysin keinoin avaan muun muassa keskustelujen alttiutta kärjistyä ja kuumentua ja keskustelijoiden taipumusta eri näkökantojen ääripäistämiseen. Keskustelunalyysillä selvitän myös, millaisen vastaanoton erityyppiset tiedonlähteet ja keskustelijat saavat susikeskusteluissa ja millä tavoin keskustelijat legitimoivat oman näkökantansa.

4. Analyysi

Tässä luvussa käyn tutkielman aineistoon kuuluvat keskustelut läpi. Kronologisen etenemisen sijaan olen järjestänyt analyysin teemojen mukaan. Nämä teemat ovat toistuvuuksia tai samankaltaisuuksia, joita keskusteluaineistoa tarkastellessa nousi esiin: ne ovat siis piirteitä, joita osui silmiini keskusteluissa enemmän kuin satunnaisesti. Se tekee niistä merkittäviä, ja sillä tavoin ne nostivat itse itsensä esiin. Toistuvuus viittaa alustavasti siihen suuntaan, että teemat kuten inhimillistäminen ja tieteen heikko arvostus olisivat paikallisryhmissä käytäville susikeskustelulle ominaisia piirteitä, eivätkä pelkkiä yksittäistapauksia.

Ensimmäisessä osiossa (4.1) ja sen alaluvuissa analyysi keskittyy arvioimaan susikeskustelijoiden kirjoituksillaan viestittämää luontosuhdetta. Toisessa osiossa (4.2) tarkastelussa on itse keskustelun dynamiikka.

4.1 Luontosuhde

Tutkielman kaksijakoisesta tutkimuskysymyksestä ensimmäinen osa kysyi, millaista luontosuhdetta sosiaalisen median paikallisryhmissä käytävä susikeskustelu kuvastaa, tuottaa ja ylläpitää.

Susi on omiaan tuomaan ihmisistä esiin luontosuhteen varjoisimmat puolet. Suden painolastina ovat satujen ja kertomusten luomat käsitykset ilkeästä ja suunnitelmallisesta eläimestä, joten kansanomainen luontosuhde hyväksyy asutuksen lähelle mieluummin lähes kaikki muut luontokappaleet kuin suden. Kuten seuraavista kolmesta alaluvusta käy ilmi, valtaosa aineistossa esiintyvistä keskustelijoista ilmaisee kannanotoissaan enemmän tai vähemmän susivastaista luontosuhdetta.

4.1.1 Ihmiskeskeisyys

Eräs vahvimmin välittyvistä piirteistä keskustelijoiden ajatusmaailmassa on käsitys, jonka mukaan luonnon on väistettävä ihmistä. Eläin ja ihminen ovat tämän ajatuksen mukaan aivan eri asioita, ja suhde on hierarkkinen: ihminen on ylemmässä asemassa luontoon ja eläimiin nähden. Valtaosa keskustelijoista tuntuu ajattelevan, että susi saa kyllä elää asumattomassa korvessa, mutta ei ole tervetullut alueille, missä ihminen saattaa sen kohdata. Ihmisellä olisi siis oikeus pitää valtaamansa alueet susivapaina, jos ei muuten, niin tappamalla.

”Se [susiviha] kumpuaa ihmiskeskeisestä tavasta suhtautua todellisuuteen, jonka puitteissa vain ”meillä” on arvoa, kun taas ”ne” ovat hyötykäytettävää resurssia tai vihollisia. Taustalla on nykytiedon valossa absurdi maailmankuva, joka sivuuttaa, että myös ihminen on yksi eläinlajeista ja elämän jatkuminen vaatii yhteistyötä sekä kykyä rinnakkaiseloon.” (Aaltola 2017)

10. lokakuuta 2016 eräs keskustelija julkaisi Nousiainen-ryhmässä kuvan, jossa kuollut peura makaa heinikossa verkkoaidan vieressä. Taustalla näkyy kaksi lasta. Keskustelun aloittaja kertoo, että sudet ovat tappaneet peuran koulun pihalle. Eräs kommenttiketjussa keskustelevista nousiaislaisista puhuu kiivaasti ihmisten oikeuksista luonnon keskellä. ”Fakta on tasan se, että lapsella on OIKEUS kulkea koulutiensä pelotta ja TURVASSA”, hän kirjoittaa. Hän esittää asian varsin painokkaasti faktana, vaikka tosiasiaassa on hyvin vaikea määritellä, kenellä yhteiskunnassa on oikeus mihinkin. Tällaisen absoluuttisen turvan takaaminen olisi pois jonkun toisen oikeuksista – tässä tapauksessa luonnon oikeuksista. Sama keskustelija toistelee myöhemminkin keskustelussa, että suden paikka ei ole ihmisen läheisyydessä: ei koulujen pihoilla, ei omalla pihalla eikä koulumatkalla. Suden olisi siis kaikissa tapauksissa väistettävä ihmistä.

Seuraava keskustelija pyytää ymmärrystä sille, että susihavainto herättää lievää pelkoa, sillä ”ei niiden [susien] paikka ihan asutusalueella ole”. Kommentti on verrattain maltillinen. Sekin kuitenkin nojaa käsitykseen, jonka mukaan ihmiset ovat jonossa ensimmäisiä: ihmiset valitsevat paikkansa ensin, ja luonto saa tyytyä jäljellejääneisiin paikkoihin. Samalla linjalla ovat monet muutkin keskustelijat.

Keskustelijat käyttävät ilmaisua ”suden paikka” aivan kuin sudelle olisi mahdollista ystävällisesti osoittaa uudeksi reviiiriksi jokin ihmisen mielestä sopivampi sijainti. Asiallisen kuuloinen puhe suden paikasta etäännyttää kuulijan siitä todellisuuden, että ongelmat suden paikkojen kanssa ratkaistaan ampumalla.

Useat keskusteluketjuun osallistuneet pitävät kohtuuttomana väitettä, että juuri he olisivat tunkeutuneet susien alueille. Eräs vetoaa siihen, että ihmiset ovat luoja luomia olentoja siinä missä susikin. Metafora ”luojan luoma olento” luo mielikuvan viattomasta olennosta, jolla on aivan yhtä suuri oikeus elää, levittäytyä ja hyödyntää ympäristöään kuin muillakin luoja luomilla. Moraalifilosofisesta näkökulmasta ihminen kuitenkin on poikkeuksellisen suuren ymmärryksensä ja tuhoamiskykynsä takia myös poikkeuksellisen suuressa vastuussa teoistaan.

Eräs keskustelija toteaa, että häiriötekijä (susi) lähtee, eikä hän itse. Keskustelijan näkemys häiriöstä on varsin subjektiivinen, sillä todennäköisesti susi konkreettisesti häiritsee ihmistä paljon vähemmän

kuin ihminen sutta. Eräs toinen sanoo suoraan, että susi saa lähteä, sillä ihminen on arvokkaampi kuin eläin. ”Niin se luonto muuttuu ja taas sopeutuu uuteen, kuten aikaisemminkin on käynyt”, keskustelija kirjoittaa kommenttinsa päätteeksi. Hänellä ei kuitenkaan riitä kompetenssia arvioimaan, onko luonnon ja sen monimuotoisuuden tila todellisuudessa kestäväällä, sopeutuvalla tasolla vai heikkenevällä tasolla.

Ihmiskeskeistä ajattelua edustaa esimerkiksi descartesilainen mekanistinen käsitys eläimistä. Sen mukaan ihminen on henkinen ja tietoinen, mutta eläimeltä puuttuu tajunta ja tietoisuus (Vilkka 1996, s. 41). Eläimet ovatkin tämän käsityksen mukaan vain ihmisen käyttöön tarkoitettuja koneita. Kun eläintä arvioidaan mekaanisena hyödykkeenä, josta joko on tai ei ole hyötyä ihmiselle, susi jää heikkoon asemaan. Lyhytnäköinen tulkinta tulee helposti siihen tulokseen, että susi on ihmiselle hyödytön – ja jos se jotain on, niin uhka. Keskustelijat eivät tunnu ymmärtävän, miksi suden täytyisi palata luonnollisille elinalueilleen, mistä se on ollut sukupuuttoon metsästettynä ainakin vuosisadan ajan, kun kerran ihan hyvin on pärjätty ilman.

21. helmikuuta 2017 Loppi-ryhmässä käydyssä keskustelussa keskustelija numero 1. kirjoittaa, että hänen mielestään susien kaatointo vaikuttaa hieman hysteeriseltä. Hän kertoo pelkäävänsä itse paljon enemmän hirvieläinkolaria, joita hänen mukaansa tapahtui Lopella edellisenä vuonna yli 100 kertaa. Hän pohtii, mikä tuo luku olisikaan, ellei luonnossa olisi petoeläimiä pitämässä kurissa hirvieläinten kantoja. Keskustelija numero 2. vastaa hänelle ja ilmaisee pitävänsä susia hyödyttömänä, tarpeettomana luontokappaleena.

”Kyllä metsästäjät pitäisi hirvieläinkannat kurissa kunhan lupia myönnettäisiin, ei siihen susia tarvita.” (Keskustelija numero 2. Loppi-ryhmässä 21.2.2017)

Keskustelija 1. vastaa suorastaan anteeksipyyttävään sävyyn, että hänen tarkoituksensa ei missään tapauksessa ollut vähätellä metsästäjien tärkeyttä. Hän kertoo toivovansa, että kaatolupien myöntäjillä on järki päässä ja kaatolupia, ilmeisesti hirvieläinten kaatolupia, myönnetään riittävä määrä. Hän ei kyseenalaista sitä, onko susien tarpeellisuus luonnossa tosiaan mitattavissa vain hirvieläinten määrien kautta. Sitäkään hän ei kyseenalaista, onko oikein, että ihminen hoitaa luontoa (ja sen potentiaalista vaarallisuutta ihmistä kohtaan) ampumalla tasaisesti kaikkia ravintoketjun osapuolia. Siihenhän perustuu myös mainittu metsästäjien tärkeys, jota ei sopinut vähätellä.

Suden merkittävyyden ymmärtäisi paremmin holistisen ajattelun edustaja, joka ymmärtää arvioida luontoa kokonaisvaltaisesti. Tällaisen orgaanisen todellisuuskäsityksen mukaan luonnon kaikki eri osapuolet ovat yhteenkuuluvia ja riippuvaisia toisistaan.

Keskustelija numero 3. kirjoittaakin kommentin, jossa hän muistuttaa, että susia tarvitaan luonnon monimuotoisuuden ylläpitoon ja että susi on luontoomme kuuluva alkuperäislaji, toisin kuin esimerkiksi valkohäntäpeura. Keskustelija 3. toteaa, että osan metsästäjistä olisi syytä kerrata metsästäjien eettinen ohjeistus.

Ihmiskeskeiset susikeskustelijat kuvastavat hyvin nykypäiväisen yhteiskuntamme eläinkäsitystä. Historialliset käsitykset eläimistä ihmisen hyödykkeenä ovat juurtuneet niin syvälle, ettei niitä ole vielä pystytty unohtamaan. Parhaimmillaan kyetään siihen, että eläinten intressit huomioidaan, kunhan ne eivät ole ristiriidassa ihmisen edun kanssa. Suden olemassaolo hyväksytään, kunhan sudesta ei ole vaaraa ihmiselle. Missä sitten menee vaarallisuuden raja – lähinnä siitä keskustelijat ovat keskenään eri mieltä.

Aaltolan (2017) mukaan mekanistinen ajattelu on havaittavissa muun muassa metsästäjien keskuudessa. Luonto on metsästäjien ajattelussa kuin hyötykeidas, jonka tarkoitus on vain palvella ihmisen tarpeita tarjoamalla riistaa. Ajatukseen kietoutuu siten myös kateus: susi metsästää juuri samoja eläimiä kuin ihminenkin. Aaltolan mukaan tämä kateus on yksi susivainon taustatekijöistä. Kateuden on oltava hyvin pitkälti periaatteellista, sillä hirvistä ja peuroista tuskin maassamme on pulaa.

29. joulukuuta 2016 Loppi-ryhmässä käsiteltiin perättömäksi osoittautunutta huhua, jonka mukaan susi olisi hyökännyt ihmisen kimppuun Lopella. Eräs kommentoija pohtii, että tämäkin huhu on varmaan laitettu liikkeelle sudenkaatolupien toivossa. Yksi keskustelijoista ihmettelee kommenteissaan sitä, että sudet eivät ole aiheuttaneet vahinkoa ja siitä huolimatta niitä halutaan ampua pois metsästämästä peuroja, susien luontaista ravintoa. Keskustelija 3. kertoo, että Rengon susilaumalle tosiaan haetaan parhaillaan kolmea tappolupaa, vaikka lauma ei ole aiheuttanut vahinkoa. Hänen mukaansa yhdeksi perusteeksi tappolupahakemukseen on kirjattu se, että sudet saalistavat peuroja.

Ihmiskeskeinen ajattelu on hierarkkista. Ihminen uskoo olevansa evoluution huippu, kaikista ylimmäks kivunnut olento. Ihmiskeskeinen arvio eläinlajien kehittyneisyydestä on varsin kapeakatseinen.

”Ajatus eläimen ”typeryydestä” on usein peräisin haluttomuudestamme katsoa asioita eläimen näkökulmasta. Me asetamme ehtoja, mutta emme kiinnitä huomiota siihen, mihin eläimet jo kykenevät.” (Aaltola 2004, s. 10)

Ihmisen tekemä arvio ei huomioi erilaisia kehittyneisyyden tapoja: kaikkia niitä kykyjä, joissa eri eläinlajit ovat ihmistä kehittyneempiä. Myös suden kehittyneistä kyvyistä paljon jätetään huomioimatta. Susikeskustelijat eivät esimerkiksi tiedosta, kuinka paljon vaivaa susi näkee pysyäkseen poissa ihmisen näkyviltä. Muun muassa keskustelijoiden käsitykset susien tekemistä pihakäynneistä ovat usein luulojen värittämiä. Pihakäynti ei välttämättä tarkoita, että sudet käyttäytyisivät vaarallisesti tai olisivat unohtaneet ihmisarkuutensa. Sudet saattavat vain oikaista pihan kautta hiljaiseen vuorokaudenaikaan.

21. helmikuuta 2017 eräs keskustelija keräsi Loppi-ryhmässä nimiä vetoomukseen sudenkaatolupaa vastaan. Kyse oli haetusta kolmannesta kaatoluvasta Rengon susilaumaan. Vetoomuksessa esitettiin, että lauman käyttäytymistä pitäisi kahden kaadon jälkeen seurata pidempään, ennen kuin tiedetään tarpeesta kolmanteen kaatoon. Tilanteen pihakäyntien suhteen kerrottiin olevan rauhallinen, toisin kuin kaatolupahakemuksessa väitettiin. Kaatolupahakemuksessa mainitut 24 lyhyen aikavälin pihakäyntiä olivat ilmeisesti syntyneet, kun koko susilauma oli liikkunut kertaluontoisesti Mankelinmäen suunnalla. Ketjun kommenteissa aloittaja kertoo, että kahden aikaisemman kaatoluvan mukaisesti kaksi sutta laumasta on kaadettu. Aloittaja myös tarkentaa, että pihakäynneistä puhuttaessa puhutaan siitä, että susi kulkee alle 100 metrin etäisyydeltä asuinrakennuksesta, eikä se Etelä-Suomen verrattaen tiheään asutulla maaseudulla tarkoita vielä varsinaisesti mitään. Myös keskustelija 3. kirjoittaa kommentin, jossa hän kertoo, että suurin osa pihakäynneistä Suomessa on pihakäynneiksi merkittyjä pihan ohituksia.

Eräs vetoomuskeskusteluun osallistunut kirjoittaa kommentin, jossa hän kuvailee suden näkemistä harvinaiseksi tapahtumaksi. Hän kehottaa luonnossa liikkuvia vaikenemaan mahdollisista susihavainnoistaan, ettei heti ala hysteria ja tappovimma. Hän nimeää kylmäksi tosiasiaksi sen, että suomalaiset eivät osaa elää susien kanssa, eivätkä näe susia oleellisena osana luontoamme. Hänen mukaansa esimerkiksi Virossa asenne on aivan toisenlainen, vaikka siellä susia on enemmän. Eräs toinen kertoo läheisensä puhuneen, että nuoruudessaan Hämeessä sudet ulvoivat peltojen reunustamisissa metsissä, lähellä asutusta, mutta eivät kertaakaan vieneet hevosia tai lehmiä, jotka laidunsivat pelloilla. Ja vaikka olisivat vieneetkin, se olisi ollut luonnollista. Sudet olisivat vain ottaneet veronsa. Keskustelija kysyy, mistä nykyisin on vieraannuttu. Jos hänen läheisensä kertomus kuvastaa realistisesti aikaansa, niin muutos on tapahtunut ihmisen käsityksessä omasta

ylivertaisuudestaan. Tämän päivän ihminen tuntuu ajattelevan, että luonnolla ei ole oikeutta vaikeuttaa hänen elämäänsä, vaikka hänen elämänsä pohjautuukin luontoon.

Susikeskustelijat naamioivat susivastaiset kannanottonsa usein pätevältä kuulostaviin mutta sisällöltään tyhjiin fraaseihin. Edellä mainitussa ketjussa keskustelija 2. kirjoittaa, että ”Ehkäpä [suden]kaatointoa selittää se, että jotkut haluavat katsoa eivätkä katua”. Kaksi muuta vastaavat, että heidän mielestään silloin kannattaisi olla hajottamatta valmista susilaumaa. Sananlasku tosiaan viittaa alkujaan siihen, että on parempi olla tekemättä hätiköityjä päätöksiä, joita saattaisi jälkikäteen katua. Hätiköidyksi päätökseksi voisi nimenomaan kuvailla ensimmäisen, toisen ja kolmannen susiyskilön tappamista samasta laumasta varmuuden vuoksi ja ennen kuin ensimmäisten kaatojen vaikutuksia on edes ehditty tarkastella. Keskustelija 2.:n tapa käyttää kyseistä sananlaskua on siis melko nurinkurinen.

Samaa sananpartta käytetään toisessakin keskustelussa, 21. joulukuuta 2016, jolloin Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin mahdollisesta susihavainnosta. Ketjun viimeisessä kommentissa todetaan, että lapsia ajatellen on parempi varoa kuin katua. Kommenttiin on varmasti helppo yhtyä. Kaikki ovat varmasti samaa mieltä sen kanssa, miltä kommentti tuossa muodossaan kuulostaa. Epäselväksi jää, mitä varomisella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Olisiko kommenttiin yhtä helppo yhtyä, jos sanottaisiin, että parempi ampua kaikki nähdyt sudet kuin katua?

4.1.2 Suden luonne

Aineistoon kuuluvista keskusteluista välittyy käsitys, jonka mukaan sudet ovat älykkäitä eläimiä, mutta jotenkin vihamielisellä, vaarallisella tavalla älykkäitä. Käsitys on tuttu suden representaatioista saduissa ja elokuvissa. Tällaiset virhekäsitykset suden luonteesta painottuvat usein inhimillistävään suuntaan, kun suden ajatellaan olevan esimerkiksi ilkeämielinen ja juonia punova olento. Havaintoni suden luonteen tulkinnoista ja inhimillistävistä tulkinnoista ovatkin osin limittäisiä. Pehdodyn kuitenkin inhimillistämisen teemaan tarkemmin vasta analyysin seuraavassa osiossa.

10. lokakuuta 2016 Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin siitä, kuinka sudet olivat tappaneet peuran urheilukentän laidalle. Eräs keskustelija toteaa, että sudet uskaltavat joka vuosi lähemmäs ihmisiä ja asuinalueita. Toinen keskustelija näkee susien käytöksen muuttuneen radikaalisti. Hänen mukaansa kyse on jostain muusta kuin siitä, että susien elintila etäämmällä ihmisistä olisi vähentynyt, sillä onhan Suomi harvaanasuttu maa. Hän ei ota huomioon sitä, että sudet puuttuivat Suomesta jonkin aikaa kokonaan ja havaintoja oli sen takia aiemmin vähemmän. Keskustelijat tuntuvat pohtivan

sellaista vaihtoehtoa, että susi etenisi kohti jonkinlaista harkittua päämäärää ja edessä olisi suden ja ihmisen konflikti.

Eräs keskustelija toteaa, että peura on kyllä sudelle luontaista ravintoa, mutta ala-asteen piha ruokailupaikkana ei ole.

Toinen keskustelija kertoo tapahtunutta.

”Näitä susia ei ole nähnyt kukaan. Ovat lähteneet yön pimeässä hiljaisuudessa peuran perään, heidän ruokansa perään! Kas, kun sudella ei ole markettia, mistä käydä ostamassa kasvispöperöä. Ajo on sitten sattunut päättymään KPK:n urheilukentän laitaan. Hups, eivät ole susiessut tajunneet olevansa ”ihmisen reviirillä”. Ihmisen, joka koko ajan on pienentänyt suden reviiriä. Siitä huolimatta, että hukat ovat olleet ruokapöydässä, ovat he luikkineet ruuan luota pois kuin tuhka tuuleen tultuaan ilmeisesti ihmisen häiritsemiksi. Eivät jääneet saalistaan suojelemaan vaan pelästyivät ihmistä – niin kuin suden kuuluukin!” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 10.10.2016)

Kommentti on selvennys siitä, että kyse ei ole ollut varsinaisesta susihavainnosta. Kommentti muistuttaa toisia keskustelijoita myös siitä, että susi ei ole niin suunnitelmallinen eläin, että se harkitsisi jo etukäteen, mihin saaliseläimensä ajaa tapettavaksi. Sama keskustelija jatkaa susien puolustamista myöhemmin keskustelussa. Hän pohtii, miten sudet muka osaisivat kiertää ihmisten varaamat alueet, kun ihmiset muuttavat asumaan maalle ja metsiin. Hän ihmettelee, että ihmiset jättävät koiransa yöksi pihaan ja sitten itkevät, kun susi söi sen. Hän kirjoittaa, että metsästäjät ottavat tietoisien riskien myös päästäessään metsästyskoiria irralleen susien maille.

21. joulukuuta 2016 Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin mahdollisesta susihavainnosta. Keskustelun aloittaja kertoo, että hänen 11-vuotias poikansa näki suden 15 metrin päästä tiellä iltaseitsemän aikaan. Aloittaja kertoo näyttäneensä pojalleen Google-kuvahaun susikuvia, jotta voisi varmistua siitä, että poika on todella nähnyt suden. Aloittaja toteaa, että sudet tulevat liian lähelle. ”En ole hysteerikko mut vähä toi pistää miettimään”, hän kirjoittaa. Kommentoijista kolmas, keskustelija numero 4., on valmis tappamaan suden tästä hyvästä.

”Ei muuta kuin metsästäjille vakaata kättä. Kai joku työtä vieroksuva puun halaaja tätäkin pitää luonnon rikkautena !” (Keskustelija numero 4. Nousiainen-ryhmässä 21.12.2016)

Keskustelija 4.:n mielestä ilmaisu ”luonnon rikkaus” pitää sisällään vain luontokappaleet, jotka ovat rikkaus ihmiselle. Metafora ”luonnon rikkaus” viittaa tosiasiasa luonnon monimuotoisuuteen, joka on vahvuus ja rikkaus luonnolle itselleen. Siten myös susi lukeutuu luonnon rikkauteen, vaikka suden olemassaolo ei suoraan hyödyttäisikään ihmistä. Keskustelija 4. ymmärtää, että luonnonsuojeluhenkiset ihmiset lukevat suden luonnon rikkauteen. Ihmiset, jotka ajattelevat asiaa luonnon näkökulmasta, saavat kuitenkin keskustelija 4.:ltä alentavia nimityksiä. Keskustelija 4. kutsuu heitä halventavalla metaforalla ”puunhalaaja” ja yhdistää heihin työn vieroksunnan. Hän uskoo, että työnteolla tai työttömyydellä olisi yhteys siihen, millainen on ihmisen luontosuhde.

Eräs kommentoija asuu ilmeisesti lähellä havaintopaikkaa ja kertoo, että sudet hakevat joka joulupäivä heidän nurkiltaan. Metafora ”paisti” saa lukijan hetkellisesti luulemaan, että sudet tappavat kommentoijan omistamia tuotantoeläimiä, esimerkiksi joulukinkkuiksi kasvatettuja sikoja. Seuraavassa lauseessa kommentoija kuitenkin toteaa, että nyt ei ole tosin peurojakaan näkynyt muutamaa päivää. Hän puhui paisteista, jolloin lukijalle herää mielikuva helposta ja herkullisesta ruoasta, jonka ihminen on valmistanut itselleen eikä tarkoittanut sitä suden ruoaksi. Todellisuudessa oli kuitenkin kyse suden luontaisesta, luonnonvaraisesta saaliseläimestä, jota ei ole varattu ihmiselle ja jota suden kuuluukin saalistaa.

Keskustelija numero 5. kirjoittaa olevansa siinä välimaastossa, että pelkääkö hän susia vai onko hän sujut niiden kanssa.

”Sujut siinä mielessä, että nekin ovat luontokappaleita joilla on oikeus elää mutta ei mielestäni tulla kuitenkaan edes piipahtamaan asuinalueille. Kyllähän tuota korpea riittää ja ne voivat mennä sinne takaisin mistä ovat tulleetkin. Eivät ne ainakaan Summantiella ole luontaisesti ja ikäaikoja liikkuneet, tämä on uutta käyttäytymistä (ehkä) niille.” (Keskustelija numero 5. Nousiainen-ryhmässä 21.12.2016)

Kolme henkilöä on vastannut tähän kommenttiin kertoen olevansa samaa mieltä. Keskustelija 5. ja hänen peesaajansa sallivat suden elää, mutta eivät kuitenkaan salli sen elää sille luontaisella tavalla, vaan ihmisen ehdoilla. Susi kokee mahtuvansa haja-asutusalueille saalistamaan peuroja pimeydessä, mutta keskustelija 5.:n mielestä silloin tämä luontokappale on mennyt liian pitkälle. Keskustelija 5. ei ota huomioon sitä, että pitkiin aikoihin susia ei käytännössä ollut ollenkaan Suomessa. Hän luulee, että sudet ovat vasta päättäneet ruveta lähestymään ihmisiä korvesta käsin ja liikkumaan läheltä asutusta. Nykyisen kaltainen käytös on susille luultavasti varsin normaalia silloin kun susia ylipäättään elää Suomen luonnossa. Keskustelija 5. luulee, että Etelä-Suomen sudet ovat sellaisenaan tulleet

esimerkiksi Venäjältä ja voisivat ihan hyvin palata sinne takaisin. Hän luulee myös, että sudelle voisi jollain tavalla tehdä selväksi korven ja muun metsän välisen rajan.

Myös 27. maaliskuuta 2017 Nousiainen-ryhmässä käydyssä keskustelussa eräs kommentoija olettaa, että luonnoneläimellä olisi käsitys valtion rajoista.

”No sen verran faktaa. Suomessa ei ole omaa susikantaa ollenkaan vaan kaikki täällä tallustavat otukset kuuluvat venäjän susipopulaatioon. Sanokoon kuka tahansa mitä muuta. :)” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 27.3.2017)

Keskustelija väittää, että jos sudet ovat geneettisesti peräisin Venäjältä, ne eivät kuulu Suomeen. Populaatioiden genetiikka tai susien käsitykset asuinseuduistaan eivät kuitenkaan noudattele valtioiden rajoja. Susi ei tee tietoista päätöstä levittäytyessään rajan yli, eikä susi koe olevansa sen enempää venäläinen kuin suomalainenakaan. Lisäksi on todettava, että suomalaisperäisten susien katoaminen Suomesta on johtunut ihmisestä, eikä susien eettinen oikeus elää Suomessa kadonnut siinä yhteydessä mihinkään.

29. joulukuuta 2016 Loppi-ryhmässä keskusteltiin perättömästä huhusta, jonka mukaan susi olisi hyökännyt ihmisen kimppuun Lopella. Keskusteluketjun loppupuolella keskustelu kääntyy siihen, väistääkö susi ihmistä metsässä. Eräs keskustelija kertoo lukeneensa, kuinka susi kykenee hyvän hajuaistinsa ansiosta välttämään kohtaamiset ihmisen kanssa. Hän kuitenkin jatkaa, että voi olla paha rasti jäädä marjametsällä suden ja jälkeläistensä välimaastoon. Keskustelija on hyvä esimerkki tietämättömyyden vaikutuksista. Hänen käsityksensä susista perustuu hänen kuulemiinsa yleisluontoisiin toteamiin suurpedoista, eikä hän tiedä, että susiemon käyttäytyminen pentujensa suhteen on varsin erilaista kuin esimerkiksi karhuemon. Keskustelija välittää ympärilleen väärää käsitystä, joka uppoaa varmasti muihinkin tietämättömiin.

27. maaliskuuta 2017 Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin ylläpitäjän jakamista estoista edellispäiväisen susikeskustelun aikana. Myös tämä keskusteltu muuttui vähitellen susikeskusteluksi. Eräs kommentoija kirjoittaa, että ennen hän pelkäsi, kun näki suden jälkiä pihapiirissään, mutta nykyään hän on oppinut luottamaan, että eivät sudet tee hänen koirilleen mitään, koska koirat ovat aina kytkettyinä. Hän toteaa, että susi on arka eläin, joka väistyy ja hakee uuden saalistuspaikan. Toinen keskustelija vastaa tähän, että ”En luottaisi suden kiltteyteen”. Hän muotoilee sanansa sillä tavalla, kuin joku olisi väittänyt sutta kiltiksi – eli hän itse olisi järjen ääni ja susien suojelijat sen

sijaan katsoisivat suden luonnetta vaaleanpunaisten lasien läpi. Keskusteluissa kukaan ei ollut väittänyt sutta kiltiksi.

Eräs kommentoija kertoo, että ei ota kantaa suden vaarallisuuteen, mutta jotain epänormaalia hänen mukaansa on siinä, että susi juoksee keskellä päivää työskentelevän metsäkoneen puomin alta. Kommentoija on siis oletettavasti todistanut tällaista käytöstä tai kuullut sellaisesta. Keskustelija numero 6. vastaa hänelle, että ”Koiransekaisia valtionrakkeja”. Keskustelija 6.:n käyttämä suden metafora on häpeilemätön haukkumailmaisuus, jolla ei ole totuuspohjaa, sillä suomalaisten susien geeniperimästä ei ole havaittu risteytymistä koirien kanssa.

4.1.3 Inhimillistäminen

Tutkielman aineistoon kuuluvista keskusteluista välittyy osittain tietämättömyyteen, osittain kenties myytteihin ja taruihin pohjautuva ajatus siitä, että susi ajattelisi inhimillisellä tavalla.

Eläimellä ei ole edellytyksiä eikä velvollisuutta käyttäytyä ihmisen määrittelemien linjausten mukaisesti. Eläin ei välttämättä viihdy juuri sille osoitetulla alueella. Se ei pysy sysimetsien suojissa vain siksi, että meidän mielestämme niin olisi kaikkien kannalta parempi. Eläimen valinnat eivät ole sen enempää meidän mieliksemme kuin meidän kiusaksemmekaan tehtyjä. Eläin toimii eläimen logiikalla. Luontokappaleilla on oikeus käyttäytyä omien näkemystensä mukaisesti.

”Eläin ei ole mekaaninen, vaistonvarainen biologinen kone, vaan se valitsee, arvioi ja tutkii elinympäristöään. Ihminen, esimerkiksi liito-oravakartoittaja, voi vain seurata jokavuotisia merkkejä läsnäolosta ja yrittää päätellä esimerkiksi pesävalinnan ja liikkumisen syitä, pystymättä kuitenkaan koskaan täysin ennustamaan tai selittämään eläimen valintoja. Liito-orava on tässä mielessä osa villiä luontoa, arvaamatonta ja ihmisen hallinnan ulkopuolella olevaa. Liito-orava voi ilmaantua yllättäen suunnittelu- tai rakennuspaikalle tai hävitä yhtä yllättäen. Se valitsee pesäpaikkansa joskus ihmisjärjen vastaisesti vaikkapa tien varresta eikä syvemmältä metsästä.” (Nygren 2013, 208)

10. lokakuuta 2016 Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin siitä, että sudet olivat tappaneet peuran koulun kentän laidalle. Keskustelijat, jotka sanoivat susien uskaltavan joka vuosi lähemmäs ihmistä ja asuinalueita ja susien käytöksen muuttuneen radikaalisti, tuntuivat olettavan, että sudet etenevät kohti jonkinlaista tavoitetta. Kommentit vaikuttavat antropomorfismilta, perusteettomalta ihmisenkaltaistamiselta. Ne tuntuvat viittaavan siihen, että sudet valloittaisivat pian ihmisten

elinalueet kokonaan, ylittäisivät biologiansa määrittelemät rajat käytöksessään ja toteuttaisivat jonkinlaisen jo pitkään rakentamansa tavoitteen.

Sudella ei ole toimintasuunnitelmaa ihmisten tai ihmisasutuksen suhteen. Ihminen unohtaa villin luonnon hallitsemattoman luonteen, jos hän kuvittelee, että asutuksen lähellä liikkunut susi punoo juonia inhimilliseen tapaan. Mielikuva saattaa toki syntyä helposti satujen ja tarinoiden pohjalta. Kolkutteleeahan Iso Paha Susi kolmen pienen porsaan kotiovia ilta toisensa perään ja pyrkii valehtelemalla sisään.

Edellä mainitussa keskustelussa osallistujat myös luulivat, että sudet olisivat tietoisesti valinneet kaataa peuran koulun lähetyville. He tuntuivat ajattelevan, että raadon sijainti olisi täten vihje jonkinlaisesta suunnitelmallisuudesta ja tavoitetta kohti etenemisestä. Susi tuskin jahdin alkaessa tietää, mihin jahti tulee päättymään, vaan kentän laidalle osuminen on voinut olla susille yhtä odottamatonta kuin paikallisille ihmisillekin.

27. maaliskuuta 2017 Nousiainen-ryhmässä eräs keskustelija kertoo oppineensa luottamaan siihen, etteivät sudet tee mitään hänen koirilleen, koska koirat ovat kytkettyinä ja susi on arka eläin. Toinen keskustelija vastaa hänelle, että "En luottaisi suden kiltteyteen". Kommentti on esimerkki antropomorfismista. Keskustelija liittää eläimeen ominaisuuden, epäsoviksen emotion, joka on peräisin ihmisten kokemuspöiristä. Kiltteys tai tuhmuus eivät ole adjektiiveja, joilla voisi kuvailla eläintä. Ne ovat yleisiä kuvauksia esimerkiksi lemmikkieläimistä puhuttaessa, mutta kaikesta huolimatta ne ovat epäsoviksia kuvaamaan eläimen käytöstä tai sen syitä. Eläin voi olla arka tai rohkea, uhan edessä vetäytyvä tai hyökkäävä. Lemmikkieläin voi olla esimerkiksi hiljainen tai äänekäs, rauhallinen tai vilkas, tai sillä voi olla taipumusta alistumiseen tai aggressioon. Eläin ei kuitenkaan ymmärrä eroa käyttäytymisen ja häiriökäyttäytymisen välillä. Kiltti tai tuhma käytös ovat tietoisia valintoja, joita vain ihminen on kykenevä tekemään. Eläin toimii aina senhetkisen parhaan näkemyksensä mukaan, eikä sen tilannearvioon sisälly ajatuksia kiltteydestä tai tuhmudesta.

10. marraskuuta 2016 Loppi-ryhmässä keskusteltiin Luonto-Liiton petolähettöilään kouluvierailuista. Osa keskustelijoista olettaa kouluvierailujen antavan todellista myönteisemmän kuvan susista. He kommentoivat aihetta muun muassa niin, että toivottavasti näillä luennoilla näytetään realistisuuden nimissä kuvia susien tappamista lemmikeistä ja kotieläimistä. Kannanotto viittaa siihen, että keskustelijat inhimillistävästi luulevat suden ymmärtävän ihmisen omaisuutta. Kuten keskustelussa pian kirjoitetaankin, susien tappamat kotieläimet ovat vain merkki ihmisten huolimattomuudesta tuotantoeläintensä ja lemmikkiensä hoitamisessa. Susi ei näe moraalista eroa peuran, lampaan ja koiran välillä.

Keskusteluketjun loppupuolella keskusteluun liittyy eräs kommentoija, joka kirjoittaa sudesta, että "koko ajan pitää olla skarppina ja seurata, näkykö tuoreessa lumessa jälkiä. Hyvin nälkäisestä elukasta on kyse! Olisin ystävä sen kanssa, mutta se ei halua olla ystävämme! Susi on arvaamaton!"

Kommentti on hyvin värikäs esimerkki suden perusteettomasta ihmisenkaltaistamisesta. Metafora "hyvin nälkäinen eläin" luo mielikuvan eläimestä, joka syö enemmän kuin sen tarvitsisi syödä, toisin sanoen tappaa ja syö huvikseen. Sellaista käytöstä ei luonnossa juuri ilmene, ihmismaailmassa sen sijaan kyllä. Keskustelija kuvailee sutta arvaamattomaksi sillä oletuksella, että luonnonvarainen petoeläin voisi normaalissa tapauksessa olla ennalta-arvattava ja luotettava. Susi on arvaamaton, eli sen mielenliikkeet eivät ole aina ihmisen luettavissa. Se on luonnoneläimen lähtökohta – se ei tee sudesta erityislaatuista. Susi ei ole tieten tahtoen arvaamaton.

Kommenttoija tosin tuntuu olettavan, että susi tekisi tietoisia päätöksiä ihmiselle antamistaan vaikutelmista. Hän väittää, että susi ei halua olla ystävämme. Perusteetonta samankaltaistamista on luulla, että sudella luonnonvaraisena lajina olisi edellytykset ystävyyteen toisen eläinlajin kanssa. Ystävyys ja sympatia yli lajirajojen ovat yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta ihmisen erityispiirre. Se, että susi ei ole ilmaissut ystävyyttään, ei ole siltä tietoinen epäystävällisyys. Kenties kirjoittaja olettaa, että ystävällinen susi kykenisi erottamaan ihmisen omistamat eläimet ja alueet muista. Oletus olisi hyvin inhimillistävä.

4.2 Keskustelun dynamiikka

Aineiston susikeskustelut ovat luonteeltaan vaihtoehtoisen julkisuuden kaltaisia. Median ja päättäjien ei ajatella ottavan tavallisten kansalaisten susihuolta tosissaan, mutta verkossa susista päästään puhumaan rehellisesti, juuri niin kielteisestikin kuin mieli tekee. Keskustelut ovat myös vastajulkisuutta: sellaista julkisuuden areenaa, jossa kansalaiset pohtivat yhteistä asiaansa erillään valtiosta, myös valtiota arvostellen. Vastajulkisuudet ovat ryhmiä, jotka ovat syrjässä valtajulkisuudesta ja asettuvat sitä vastaan. (Vainikka & Harju 2019, s. 102-103) Aineiston keskusteluissa puidaan susipolitiikkaa, jota valtio ei ole hoitanut kumpaakaan vastakkaista näkemystä tyydyttävällä tavalla. Susimyönteiset keskustelijat ovat huolissaan erittäin uhanalaiselle alkuperäislajille myönnetyistä kaatoluvista ja rehottavasta salametsästyksestä. Susivastaiset keskustelijat taas odottaisivat valtiolta huomattavasti enemmän kaatolupia ja pian, ennen kuin maalla asuvien kansalaisten lapset joutuvat suden suuhun.

Sutta voi kuvailla verkkokeskustelun aiheena tahmaiseksi. Kun keskustelu susista käynnistyy, keskustelun osapuolet valmistautuvat jo kiihtymään ja väittelemään. Heillä on jo valmiiksi oletuksia siitä, millaiset ihmiset keskustelussa sanovat mitäkin, ja he tietävät, että aihe nostattaa tunteita niin muissa keskustelijoissa kuin heissä itsessäänkin.

"Näin ollen esimerkiksi väite huijaavasta turvapaikanhakijasta aktivoi erilaisia aiemmin kuultuja ja kiertäviä kertomuksia huijauksista riippumatta siitä, pitävätkö ne paikkaansa vai eivät. Ne osuvat ja aktivoituvat yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa huijauksen kuvasto on kiinnittynyt kysymykseen turvapaikanhausta. Näin yksi viesti voi aktivoida lukuisia erilaisia reaktioita, jotka viestivät pelkoa, vihaa tai ärtymystä riippumatta siitä, ovatko ne aiheellisia vai eivät. Tahmaisuuteen liittyy, että viesti herättää sekä myötä- että vastareaktioita. Tahmaisuus virittää yhdistelmän, joka on ajankohtainen ja kulttuurisesti merkityksellistynyt." (Nikunen & Pantti 2018, s. 76)

Susikeskustelujen dynamiikkaan vaikuttaa alusta, jolla keskustelut on käyty. Facebookin paikallisryhmät LOPPI ja Nousiainen ovat paikallisille ja paikkakunnasta kiinnostuneille avoimia ryhmiä, joissa jäsenistön heterogeenisyys omalta osaltaan rajoittaa keskustelujen mahdollisuutta polarisoitua. Äärimmäisyyksiä karsii myös se, että sosiaalisessa mediassa käyttäjät osallistuvat keskusteluihin omalla nimellään. Usein tämän ei juurikaan anneta häiritä, sillä sosiaalisen median ryhmissä vieraiden ihmisten keskellä vallitsee kuitenkin jonkinlainen vaikutelma anonyymiydestä. Paikallisryhmät kuitenkin poikkeavat tästä vaikutelmasta: jäsenistössä on paljon lähietäisyydellä asuvia ihmisiä ja tuttuja, kuten lapsen koulukaverin vanhempia tai vesijuoksuryhmän vetäjiä.

Kaikki yhteisöt, myös nettiyhteisöt, edellyttävät jonkinlaista sisä- ja ulkopuolisuuden määrittelyä. Ryhmän jäsenyys määrytyy suhteessa ryhmän ulkopuolelle jääviin (Paasonen 2014, s. 31). Runsaslukuisissa paikkakuntaryhmissä sisäpiirien syntyminen ei käy noin vain, mutta samanmieliset keskustelijat kyllä löytävät toisensa susikeskusteluissa. Erityisesti he, joita on lukumäärällisesti riittävän paljon, jotta he eivät ole keskusteluissa yksin: yhteisöllisyyden ja sisäpiirimäisyyden viitteitä näkyy keskusteluissa lähinnä susivastaisten keskustelijoiden välisessä vuoropuhelussa.

4.2.1 Ääripäistäminen ja tunteet

Susi herättää keskustelijoissa tunteita, jotka aineiston mukaan ovat lähes aina tavalla tai toisella negatiivisia. Yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta susia kohtaan koetut tunteet ovat jossain määrin pelon tai vihan sävyttämiä.

Loppi-ryhmässä 21. joulukuuta 2016 käydyssä keskustelussa eräs kommentoija osallistuu keskusteluun kertomalla ensin, että ei tiedä susista mitään. Hän kertoo kuulleensa yhdeksän suden laumasta alueella ja kysyy, koska sellainen on täällä viimeksi ollut. ”Tuskin ainakaan minun elinaikanani”, hän toteaa. ”Yritän ymmärtää, ettei vielä ole kenellekään mitään vaaraa.” Kommentti tiivistää hyvin sen, mistä tavallaan koko keskustelu kumpuaa: tuntematon tuntuu helposti uhkaavalta. Kyseinen kommentoija ilmaisee tunteensa harvinaisen puhtaana, vailla vihan lisämausteita.

27. maaliskuuta 2017 Nousiainen-ryhmässä keskustelu siirtyy siihen, miksi susi on aiheena niin kuohuttava. Eräs keskustelija kommentoi:

”Tähän kysymykseen pitää vielä itsekkin vastata että miksi siis kuohuttaa. Itseäni ei juurikaan susi pelota mutta en ymmärrä miten jotkut tuomitsevat heti sudenvihaajaksi ja luonnosta vieraantuneeksi jos joku on oikeasti huolissaan esim. lasten turvallisuudesta koulutiellä kun edellisenä päivänä löytynyt suden syömä peura melkein kodin nurkalta niin en yhtään ihmettele jos susi huolettaa ja sitten kun asian ääneen sanoo niin kommentit on että muuta muualle että sudet kuuluu tänne vaikka kyse on aivan taajan asutuksen alueelta ja väitetään silmät kirkkaina että ei susi ihmiselle mitään tee vaikka jokainen tietää että näin ei ole varsinkaan jos kyseessä sairas yksilö. Tämä minua ainakin hieman kuohuttaa.” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 27.3.2017)

Yleiseen tyyliin kommentoija varmistaa ensin, että ei vaan syntyisi sitä käsitystä, että hän pelkää jotain. Kommentista välittyy kuitenkin jonkinlainen avuttomuus pelottavan asian edessä. Aiemman esimerkin tapaan ääneen pääsee paljas pelko ilman että se naamioituu vihaksi. Kirjoituksesta on myös ymmärrettävissä, että tässä tapauksessa niinkään itse susi ei aiheuta kiihtymystä – ennemminkin se, että kukaan ei kunnolla kuuntele tai huomioi susialueen asukkaiden inhimillisiä tunteita. Kommentti on varsin suosittu. Se on saanut kannatusta 11 tykkäyksen verran.

Aineiston keskusteluissa kiihtymys ja tunnereaktiot esiintyvät kuitenkin yleensä toisenlaisissa muodoissa. Vastakkaiset näkemykset riitautuvat keskustelujen edetessä sen sijaan että löytäisivät sopua ja molemminpuolista kunnioitusta.

22. helmikuuta 2017 keskustelija numero 7. jakoi Nousiainen-ryhmään linkin Iltalehden uutiseen. Uutisen otsikko on ”Suden puremaks joutuneen pojan vammat vaativat leikkausta”. Uutisessa on kyse tapauksesta, jossa 7-vuotias poika oli päässyt susitarhan verkkoaidan viereen Ähtärin eläinpuistossa ja työntänyt kätensä sen verran pitkälle, että tarhassa ollut susi oli tarttunut pojan käteen kiinni ja vetänyt kättä aidan läpi susitarhan puolelle. Keskustelija 7. jakoi linkin saatetekstillä ”Hupsista, näähän on tietysti tarhattuja pahissusia”. Hän ei siis itse usko eläintarhasuden käyttäytyvän eri tavalla kuin luonnonvaraisen suden, mutta hän voi jo odottaa, että susien suojelijat väittävän tapauksen pohjalta niin. Metafora ”pahissusi” viittaa siihen, että susien suojelijat kuvailisivat tapauksen sutta poikkeukselliseksi, eläintarhaolojen kasvattamaksi pahikseksi. Kirjoittaja siis laittaa susien suojelijoille sanoja suuhun siitä, että normaali susi ei koskaan aiheuttaisi vaaraa ihmiselle. Tällä tavoin eri osapuolten edustajat vetävät nopeita, pelkistettyjä oletuksia toisistaan ja tulevat siten kärjistäneeksi vastakkainasettelua.

Kärjistyvät ja kiihtyvät keskustelut saavat osallistujista esiin mitä mielikuvituksellisimpia toimintatapoja. 10. lokakuuta 2016 Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin siitä, kuinka sudet olivat tappaneet peuran urheilukentän laidalle.

”Kyl ihmises vika o, mut niin suojelijassaki, joka räökkää luonnonelukkaa tällämällä sen väkisin taajamaan!! Mut semmonen on, et mun vika se ei ole ja minä en ole ansainnut tuollaista ongelmaa. Että jos me täällä maaseudulla halutaan asua rauhassa, ni se ei liity mihinkään pirun hakkuualueisiin ollenkaan, vaan luonnonsuojelijoiden ajattelemattomuuteen.” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 10.10.2016)

Luonnonsuojelijoiden syyttäminen eläimen räökkäämisestä on hyvin absurdi. Väite osoittaa sen, että tunteita herättävä keskustelu ajautuu herkästi eri osapuolten perusteettomaan ääripäistämiseen. Jokainen ajattelee puhuvansa itse järjen äänellä. Jos keskustelussa toiselle osapuolelle ei mene sana perille, niin kiihtynyt keskustelija ei itsekään halua myöntyä piiruakaan toisen osapuolen puheisiin. Silloin toista osapuolta tulee helposti syyttäneeksi kaikesta.

Edeltävä kommentti on myös erinomainen esimerkki vastuun sysäämisestä muille. Kommentti osoittaa suurta ymmärtämättömyyttä yhteisiä, globaaleja asioita, kuten ympäristökysymyksiä kohtaan. Tällaiset asiat eivät ole yksilön vika, eikä juuri kukaan meistä ole niitä ansainnut. Toki kaikki me haluaisimme vain asua rauhassa, mutta ongelmat ovat silti ratkaistavana, ansaitsimme sitä tai emme.

21. joulukuuta 2016 Nousiainen-ryhmässä kaksi kommentoijaa myöntelevät, että keskustelun aloittaja ei ole hysteerikko. Toinen kertoo, ettei hän itsekään ole hysteerikko, mutta on jo vuosia kuljettanut lapsensa kouluamuina bussipysäkille, 500 metrin matkan metsäistä kotitietä, eivätkä hänen lapsensa ole vuosiin leikkineet pimeällä kotipihassa ilman valvontaa. Tähän eräs susimyönteiseksi luettava keskustelija vastaa kuudella kappaleella vedet silmissä nauravia hymiöitä. Susimyönteinen keskustelija syyllistyy ääripäistämiseen esittäessään, että kaikki pelon vuoksi tehdyt varotoimenpiteet ovat äärimmäisen naurettavia. Keskustelu, jossa toisia näkemyksiä ja toisten keskustelijoiden rehellisiä tunteita pidetään vain naurettavina, tuskin johtaa mihinkään hyvään.

4.2.2 Oman näkökulman vahvistaminen

Kun sudet tappoivat peuran koulun kentän laidalle, Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin (10.10.2016) raadon näkemisen aiheuttamista traumaista. Eräs kuvan kommentoijista pohtii, että vaikka sudet eivät kävisikään lasten kimppuun, niin mitä lapsen mielelle tekee tuollaisen raadon näkeminen. Kommentoijan mukaan raato saattaa tulla lapselle mieleen, kun lapsi aamun pimeässä lähtee kouluun. Myöhemmin keskustelussa eräs toinen keskustelija kommentoi, että hänen poikansa oli hiljainen, kun tuli koulusta kotiin. Kuulemma pallo oli mennyt peuran lähelle, ja niin lapset olivat löytäneet raadon. Eräs keskustelija kirjoittaa, että susien tulisi pysyä erämaissa, sillä ”tuollainen raatoihin kompastelu ei ole mitenkään inhimillistä”. Sama keskustelija kertoo myöhemmin, että hänen lapsensa kerran ”itkivät silmät päästään, kun kohtasivat verisen raadon kävelymatkalla papan luo”.

Edeltävistä kommenteista käy ilmi, kuinka vieraaksi luonto ja sen ilmiöt koetaan. Vanhemmat pitävät kuolleen eläimen näkemistä uhkana lapsen hyvinvoinnille. He eivät näe sitä tilaisuutena kertoa lapselle luonnon kiertokulusta. He eivät näe sitä tilaisuutena kertoa, että jos eläin tai ihminen haluaa syödä lihaa, toisen eläimen on kuoltava. Raadon näkeminen ei ole tilaisuus oppia parempaa ymmärrystä maailmasta, vaan se on jotain, mikä ei kuulu inhimilliseen elämään vaan saisi jäädä kokonaan tapahtumatta. Kenties vanhemmat pitävät susien tappamaa peuraa julmana ja väkivaltaisena näkynä, jolta lapsia on suojeltava. Sellainen ajatusmalli kuvastaa hyvin vääristynyttä luontosuhdetta. Edeltävät kommentit ovat myös hyvä esimerkki susikeskustelussa ilmenevästä kaksinaismoralismista, asioiden esittämisestä aina siinä valossa, joka palvelee omaa, olemassa olevaa näkökulmaa.

27. maaliskuuta 2017 Nousiainen-ryhmässä käydyssä keskustelussa eräs keskustelija jakaa uutislinkin, jonka mukaan susijahti tuotti tuloksen Mynämäessä. Uutislinkin kuvassa on kuollut ja verinen susi. Ihmisen tappama raato katsotaan tällä tavoin eri asiaksi kuin susien tappama raato.

Ensimmäiseksi mainittua voidaan jakaa julkisesti uutiskuvana, toiseksi mainittu taas on omiaan aiheuttamaan traumoja sen nähneille.

10. marraskuuta 2016 Loppi-ryhmässä keskusteltiin siitä, että Luonto-Liiton petolähettiläs vierailee kouluissa levittämässä tietoa susista. Eräs petolähettilästä vastustava kommentoija, keskustelija numero 8., kirjoittaa seuraavaa.

”Toivotaan että luennoilla näytetään myös näitä kuvia kun parhaat kaverit menee susille ja kotieläimet ja koulumatkat joudutaan kuskaan lapsia jne... Olis kiva saada luennoille se toinenkin puoli ja eiköhän me saahakkin” (Keskustelija numero 8. Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Keskustelija 8. käyttää metaforaa ”paras kaveri” kuvaamaan taloudessa asuvaa koiraa. Metafora on tarkoitushakuinen, mutta hieman ontuva. Metafora luo mielikuvan tärkeästä ja rakkaasta lemmikkieläinpersoonasta. Jos koiraa myös kohdellaan parhaana kaverina ja arvokkaana perheenjäsenenä, se ei ole juuri ihmistä suuremmassa vaarassa joutua suden uhriksi. Sen sijaan sudet voivat käydä niiden koirien kimppuun, jotka jätetään yöksi ulos ilman kunnollisia aitoja tai joiden annetaan liikkua luonnossa oman onnensa nojassa ilman ihmistä.

Toinen kommentoija kysyy, että oikeastiko keskustelija 8. haluaa, että lapsille näytetään tapettujen koirien kuvia. Kuukautta aiemmassa Nousiainen-ryhmän keskustelussa useat susivastaiset kommentoijat olivat huolissaan siitä, että kouluikäiset lapset joutuivat näkemään susien tappaman peuran. He pohtivat, mitä monen tekee lapsen mielelle. Eräs kertoi, kuinka hänen lapsensa oli itkenyt silmät päästään nähtyään jonkin toisen raadon. Nyt tässä yhteydessä kanta raatojen näyttämiseen lapsille onkin päinvastainen. Nyt susivastainen keskustelija 8. toivoo, että realistisuuden nimissä lapsille näytetään tapettuja koiria. Mielipiteet vaihtuvat sen mukaan, mitä niillä yritetään perustella.

Pian keskustelija numero 9. kysyy myös, että näytetäänhän lapsille kuvia susien tappamista eläimistä. Hänelle vastaa keskustelija 10., joka edustaa keskustelussa tutkimustietoa kannattavaa osapuolta. Keskustelija 10. kirjoittaa, että kaikki lapset eivät kestä kuolleiden eläinten kuvia, joten eiköhän asia kerrota kuvien sijaan ihan sanallisesti. Keskustelija 9. pitää tätä todisteena siitä, että luennoilla ei kerrota koko totuutta.

Kaksinaismoralistista on myös se, kuinka lihaa syövät ihmiset pitävät suden harjoittamaa lihansyöntiä julmana ja raakana. Eräs tutkimustietoa kannattava keskustelija pyrkii muistuttamaan toisia keskustelijoita siitä.

”Kyllä se lukee ihan koulun oppikirjoissa, että miten petoeläin ravintonsa hankkii ja mitä susi syö. Voi hyvänen aika, kuinka pahasti muka lapset pitäs vieraannuttaa luonnosta!? Totta hemmetissä susi tappaa hirviä ja poroja, ja välillä valitettavasti myös kotieläimiä. Kyllä lapsikin tajuaa, ettei luonnon eläin lihaansa kaupasta osta. (Ja hups, se lapsen syömä lihapullaki on muuten ollu ihan oikee eläin, jonka ihminen on tappanu.)” (Keskustelija Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Hän haluaa palauttaa toisille keskustelijoille mieleen ajatuksen siitä, että myös he itse ovat vastuussa jatkuvasta kotieläinten tappamisesta ja sitä edeltävästä tuotantoeläinten kärsimystä aiheuttavasta kohtelusta. Hän viittaa siihen, että tuotantoeläinten eläinsuojelullisista kysymyksistä ei kouluissa juuri muistutella, varsinkaan moralisoida, saati näytetä shokeeraavia kuvia.

Eräs tutkimustietoa puolustava kommentoija pohtii, miksi Luonto-Liiton muut kouluvierailut, esimerkiksi Itämeri-aiheiset luennot, eivät aiheuta samanlaista vastarintaa. Vertaus osoittaa varsin selvästi sen, kuinka susi herättää kansassamme poikkeuksellisen vahvoja tunteita. Susista puhuttaessa ei ole kyse vain luonnonsuojelijoiden ja luonnonsuojeluhaluttomien vastakkainasettelusta, vaan jostain vielä tunnepitoisemmasta. Ilmeisen moni on luonnon ystävä, vaan ei kuitenkaan suden ystävä. Tämä käy ilmi myös keskustelijan numero 11. kommentista, jossa hän kieltäytyy suojelemasta kotieläimiään susilta.

”Pitää maalla kissat ja koirat sisällä, tarhoissa eikä pidä vapaana alueella, jossa on susia ym. Narun päässä se kämmi käy, kun eivät pääse pakoon. Ei kiitos! Normaalien villieläinten paikka on korvissa kaukana ihmisistä!” (Keskustelija numero 11. Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Keskustelija 11. asuu siis mielestään niin maaseudulla, että hänellä tulee olla oikeus kotieläinten ja lemmikkieläinten pitämiseen valtoimenaan ja valvomatta vapaana. Silti hän asuu mielestään myös alueella, johon normaalit villieläimet eivät kuulu. Ilmaisulla ”normaali villieläin” hän tuskin tarkoittaa lintuja, jäniksiä tai sammakoita, vaan juuri hänen valikoimaansa villieläintä eli sutta.

Eräs toinen vastaa hänelle, että useimmat ihmiset osaavat kyllä asua luonnon keskellä ja aina voi myös muuttaa kaupunkiin. Keskustelija 11. vastaa peukkuja näyttävien hymiöiden kera, että ”Kyllä täällä osataan” ja ”Ei täällä hötkyillä”. Hän yrittää puhua yleisesti maalla asuvien puolesta ja sulkea muut ulos ikään kuin maalla asumista ymmärtämättömänä. Hänen kantansa on hyvin yleinen: hän ei myönnä pelkäävänsä, ylireagoivansa tai hötkyilevänsä. Hän pitää luonnosta ja maalla asumisesta ja uskoo olevansa varsin tuttu luonnon kanssa. Susiin hän kuitenkin vetää rajan.

Samassa ketjussa keskustelija 3. mainitsee sivuhuomautuksena, että koululaiset kävivät jonkin aikaa sitten myös vierailulla metsästysmajalla tutustumassa metsästysseuran toimintaan, eikä siitä noussut vastaavaa keskustelua. Vertaus on aiheellinen. Vanhemmat eivät pahastuneet, vaikka heidän lapsilleen esiteltiin ideologiaa, jonka mukaan ihminen saa tappaa eläimiä harrastuksenaan. Myös eläinten tappaminen ruoaksi on valinta 2000-luvun länsimaisessa yhteiskunnassamme. Metsästysseuratoimintaa voidaan siis pitää tietyissä määrin ideologisena. Loppi-ryhmän susivastaiset vanhemmat haluavat silti kieltää juuri Luonto-Liiton petolähettilään vierailun, koska uskovat juuri sen sisältävän ideologisia elementtejä.

4.2.3 Tutkimustiedon ohittaminen

Paikallisryhmien susikeskusteluissa tutkimustieto nauttii varsin vähäistä arvostusta. Tutkimustietoa ei selvästikään kelpuuteta vastaukseksi susikysymykseen.

Ei riitä, että tiede kertoo suden kuuluvan Suomen luontoon ja ekosysteemiin. Tutkimustietoon uskovana akateemisena ihmisenä minun on helppo osoittaa tieteellisestä näkökulmasta, ketkä keskustelussa ovat enemmän oikeassa ja ketkä enemmän väärässä. Tutkijana pyrin asettumaan koko keskustelun yläpuolelle, vaikka samalla tiedän, että itse keskustelussa argumenttini kaikuisivat kuuroille korville. Tutkimustietoon nojaavat perustelut eivät nimittäin kelpaa sellaisenaan susiaiheisissa keskusteluissa.

Esa Väliverronen arvioi jo kaksi vuosikymmentä sitten, että tieteestä on tullut monin tavoin julkista. Tutkimuksia ja niiden tuloksia arvioidaan ja arvostellaan aiempaa enemmän muuallakin kuin tiedeyhteisöjen sisällä. Tiede kamppailee arvostuksesta ja resursseista, ja julkisuudessa tieteeseen kohdistuu monia, ristiriitaisiakin odotuksia. (Väliverronen 1996, s. 148)

Aineistoni keskustelut antavat sen vaikutelman, että tieteen odotetaan palvelevan yksilön motiiveja. Susivastainen keskustelija olisi kyllä avoin kuulemaan tutkimustuloksia, joita voisi pitää puoltona susien häätämiseksi ja kaatamiseksi. Sellaisia tuloksia löytäessään susivastainen keskustelija

luultavasti pitäisi asiaa loppuun käsiteltynä, koska kerran näin on tutkittu. Asia sen sijaan ei ole loppuun käsitelty, jos tieteellinen tieto kertoo susien kuuluvan Suomen luontoon ja olevan tilastollisesti varsin vaarattomia eläimiä.

Susikeskustelussa erityisesti susivastainen osapuoli vaikuttaa tyytymättömältä tieteeseen, sillä tutkimustulokset eivät juuri palvele heidän tuntojaan. Susivastainen osapuoli pyrkiikin keskusteluissa kohtelevaan tutkimustietoa yhtenä mielipiteenä muiden joukossa. Tutkimustieto on paras saavutettu versio totuudesta, kaikista lähimmäs totuutta yltänyt tulkinta todellisuudesta. Susivastaiset keskustelijat pitävät sitä kuitenkin vain näkemyksenä, jota voi kuunnella valikoivalla korvalla.

10. marraskuuta 2016 Loppi-ryhmässä keskusteltiin Luonto-Liiton petolähettilästä. Keskustelija 3. jakaa linkin ja kirjoittaa, että myös Lopen kouluissa on kiertänyt ja kiertää tämä petolähettiläs ja että myös Lopella näitä vierailuja pyritään sabotoimaan. ”Ei mädätetä jälkikasvumme ajatusmaailmaa omilla asenneongelmilla, irrationaalisilla peloilla ja väärillä luuloilla, eihän?”, keskustelija 3. kirjoittaa. Kuitenkin heti ensimmäisen kommentin kirjoittaja, keskustelija numero 12., kuvailee Luonto-Liiton edustajaa ideologiseksi aktivistiksi.

”Kouluissa, jopa päiväkodeissa näyttää kiertävän erilaisia ideologioita ”lähettiläitä”. Kenen tilaamina, islameihin ja maailmanlopun teorioihin hurahtaneiden opettajien vaiko peräti koulutoimen kutsumina. Ei lasten tarvitse olla huolissaan asioista, jotka eivät lapsille kuulu, eikä heitä tule rekrytoida syyllistämään vanhempiaan. Vanhempien ja opettajien on yhdessä kyettävä pitämään ”aktivistit” ulkona ainakin ala-asteen kouluista.” (Keskustelija numero 12. Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Kommentti on saanut 16 tykkäystä. Seuraava kommentoija pohtii sarkastisen hymynaamahymiön kera, että tämän takiako jääkaapin oveen on ilmestynyt tarra ”Susi kuuluu Suomen luontoon”. Kommenttiin on vastattu lauseella ”Sinun lapsesi eivät ole sinun lapsiasi”.

Keskustelijat väittelevät siitä, välittykö petolähettilään luennoilla todenmukainen kuva susista. Eräs muistuttaa, että lehmä on tilastollisesti melko vaarallinen eläin ihmiselle, joten lehmäluennollakin tulisi ilmeisesti näyttää kauhukuvia lehmien aiheuttamista vammoista. Keskustelun aloittaja kirjoittaa sarkastisesti, että ”Onhan se kamalaa että kerrotaan tarkemmin eläinlajista joka on nyt jatkuvaan mediassa”. Hänelle vastataan, että ”Ei olis kamalaa ku kerrottas totuus ja realistisesti ja miten asia on”. Toinen keskustelija vastaa, että ”Jos kerrotaan, niin kerrotaan kaikki eikä vain osaa siitä mikä on kertojan näkökanta susista”. Heiltä kysytään, mitä valheita petolähettiläs on kertonut. He eivät

vastaa. Mikään ei myöskään viittaa siihen, että he tai kukaan muukaan keskustelijoista olisi ollut kuulemassa, millaisia luennot ovat. Väitteet ovat etukäteisoletuksia.

Eräs kommentoija kysyy, että eikö ole ihan tervettä pelätä suttu. ”Ei se ole aivopesua vaan ihan silkkaa faktaa, että suden kohdatessa vaihda suuntaa, pakenee”, hän jatkaa. Kommentoija tuntuu olettavan, että Luonto-Liiton edustaja opettaa lapsia päinvastaiseen toimintamalliin. Seuraava kommentoija toteaa, että kouluissa jaetaan melko mustavalkoista tietoa. Hän ilmeisesti olettaa, että kouluissa jaettava tieto on susien suhteen läpeensä myönteistä.

Oletukset jatkuvat. Uusi kommentoija kirjoittaa keskusteluketjuun, että ”Edesvastuutonta susievankelistoilta kirmata kouluihin vakuuttamaan, että pikkususihukkaset ovat vaarattomia otuksia”. Häneltä kysytään, että miksi hän luulee luennoitsijan väittävän sellaista. ”Mitä nyt olen lukenut tästä propagandan sisällöstä, niin sitähan se pitkälti on”, kommentin kirjoittaja jatkaa. Hän käyttää petolähettiläästä metaforaa ”susievankelista”. Evankelista merkitsee sanan julistajaa, saarnaajaa. Hän kirjoittaa luennoitsijan kirmaavan kouluihin. Kirmaamisen metafora luo mielikuvan luennoitsijasta, joka suorittaa vierailujaan epänormaalilla intohimolla. Hän kirjoittaa luennoitsijan väittävän susia pikkususihukkasiksi, aivan kuin luennoitsija vähättelisi susien kokoa tai fyysistä olomuotoa. Ennen kaikkea hän olettaa luennoitsijan väittävän susia vaarattomiksi. Luentojen sisältöä hän kuvailee propagandaksi. Kenelläkään muulla keskusteluun osallistuneella ei vielä ole ollut kokemusperäistä tietoa siitä, millaisia luennon sisällöt ovat. Kommentoija tekee siis painavia oletuksia siltä pohjalta, että mitä muut ovat luennoista olettaneet. Oletukset tuntuvat muuttuvan totuudeksi, kun tarpeeksi moni uskoo niihin.

Myöhemmin keskustelun aikana keskustelijat 9. ja 3. puhuvat siitä, salliiko keskustelija 3. myös muiden tahojen kuin itselleen läheisen Luonto-Liiton luennoita lapsille susista. Keskustelija 3. sanoo sallivansa, kunhan puhujalla on riittävästi kompetenssia luennon pitämiseen. Keskustelija 9. pitää tätä merkinä siitä, että keskustelija 3. hyväksyy susista kerrottavaksi vain yhden näkemyksen. ”Silloin pitää myös hyväksyä se että muillakin vanhemmilla on asenteellisuutta”, keskustelija 9. kommentoi, pitäen tutkimustietoon pohjautuvaa näkemystä yhtenä mielipiteenä ja asenteena muiden joukossa.

Viimeisten kommenttien joukossa eräs keskustelija kertoo, että hänen 7-vuotias lapsensa oli petolähettilään vierailun jälkeen innoissaan ja tiesi paljon faktaa susista. Eikä aikonut enää silittää suttu sellaisen nähdessään, kuten oli aiemmin suunnitellut. Kommentin loppukaneetti tekee hämmästyttävän selväksi sen, mitä susivastaiset keskustelijat eivät kerta kaikkiaan ymmärtäneet: tutkimustieto kertoo susista realistisella tavalla niin hyvää kuin huonoakin.

Susikysymyksessä tutkimustieto ei selvästikään ole ratkaissut juuri mitään koetuista susivastaisista tunteista. He, joita asia liikuttaa, eivät tyydy vastaukseen 'susi kuuluu Suomen luontoon'. He eivät tyynty sille tieteellisellä tiedolla, että susi on biologisin perustein arka ja varovainen eläin, joka pyrkii välttämään ihmiskohtaamisia. Heitä ei rauhoita tilastotieto, jonka mukaan on lähes mahdotonta joutua suden hyökkäyksen kohteeksi. Susitilanteesta huolestuneet odottavat sen sijaan käytännön ratkaisuja.

Asiantuntija on sellainen henkilö, jolla on käytössään erityistietoa, jota muilla ei ole. Asiantuntijuudella on kuitenkin myös toiminnallinen aspekti: asiantuntija käyttää tietämystään ja pätevyyttään käytännön ongelmien, ei siis tieteellisten ongelmien, ratkaisemiseen. Asiantuntijan käytännön tehtävä on tarjota tietoa, tulkintoja ja ratkaisuja asiakkaan ongelmiin. (Väliaverron 1996, s. 154) Susikeskustelussa eri osapuolet kuitenkin määrittelevät tämän ratkaisua odottavan ongelman eri tavoin. Susivastaisten keskustelijoiden mukaan ongelma on se, että susia ylipäättään on. Toisten mielestä taas ongelma saattaa olla esimerkiksi ylimitoitettu susipelko. Toki on myös melko kiistattomia käytännön ongelmia, kuten se, että sudet saattavat vahingoittaa tuotantoeläimiä ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa periaatteessa viattomille karjatilallisille.

Ongelmiin on tarjottu ratkaisuja. Ylimitoitettua pelkoa ratkaistaan esimerkiksi tarjoamalla koulukyytejä harvaan asuttujen seutujen lapsille. Karjavahinkojen estämiseksi rakennetaan petoaitoja talkoovoimin. Susivastainen osapuoli ei kuitenkaan ole tyytyväinen. Heidän mielestään nämä ratkaisut ovat turhaa vaivaa ja rahanmenoa, sillä ennemmin pitäisi ratkaista susien koko olemassaolon kysymys. Tiede tarjoaa tuohon kysymykseen yksiselitteisen vastauksen: susi kuuluu Suomen luontoon. Se ei kuitenkaan riitä päättämään keskustelua. Ei edes se, että Suomen luontoon kuuluva susi on määritelty erittäin uhanalaiseksi (Aaltola 2017). Susivastaisille henkilöille se on vain sanahelinää, ja tieteelle esitetään kilpailevia vaihtoehtoja.

Petolähettiläskeskusteluun liittyy uudelleen keskustelija 12., joka kirjoitti ensimmäiset kommentit keskusteluketjuun.

"Hyvin lähti lapasesta. Susista vääntäminen ei ollut ainakaan minun tavoitteeni, vaan kysyä kohtalaisen kohteliaasti, sallitaanko koulun jopa päiväkotien ottaa erilaisia "asiantuntijatarjokkaita" nk. "kansalaisjärjestöistä" pitämään "kerhoa" pilteille, joilla ei vielä itsellään ole eväitä hahmottaa reaalimaailman ja unelmien välistä ristiriitaa. Miltä tuntuisi esim. karjankasvattajaperheen vanhempien kuulla lastensa julistavan heidän toimensa "rikokseksi luontoa vastaan" koulussa vierailleen eläinaktivistin tai vegaani-intoilijan jäljiltä..." (Keskustelija numero 12. Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Keskustelija 12. ei näe aiheessa muuta kysyttävää tai keskusteltavaa kuin sen, saako tällaista liiallista luontoaktivismia päästää kouluihin vai ei. Ensimmäisessä kommentissaan hän kuvaili luennoitsijaa ideologiseksi lähettilääksi ja aktivistiksi ja opettajia ”islameihin ja maailmanlopun teorioihin hurahtaneiksi”. Myöhemmässä kommentissaan hän kuvailee luennoitsijaa halventavin heittomerkein varustettuna asiantuntijatarjokkaaksi ja tieteelliseen tietoon pohjautuvaa luentoa kerhoksi. Keskustelija 12. ei pidä keskustelemisen arvoisena vaihtoehtona sitä, että luennot sisältäisivät puolueetonta tutkimustietoa. Hänen mielestään selvä lähtökohta on se, että luennot ovat ideologista aktivismia.

”Asiantuntijan ja asiakkaan tai asiantuntijan ja maallikon suhteet ovat muuttuvia kuten itse asiantuntijuuden käsitekin. Ne määritellään kussakin kontekstissa uudelleen. Tästä huolimatta määrittelylle on olemassa myös vakiintuneita kriteereitä. Professoreita tutkivat sosiologit korostavat, että asiantuntijuuden kriteerit määrittyvät nimenomaan instituutioiden kautta. Tässä mielessä keskeisiä ovat tieteellinen erityistieto, tieteellis-ammattillinen koulutus, tutkinto ja titteli.” (Väliaverron 1996, s. 154)

Aineistoni susikeskustelut antavat vaikutelman, jonka mukaan tieteellisillä saavutuksilla ei juuri ole väliä susiasiantuntijaa määritellessä. Kouluissa opetettavan susitiedon vastapainoksi ehdotetaan metsästysseuran edustajan kouluvierailua.

Petolähettiläsketjussa keskustelija numero 13. toistaa, että luennoitsija vie koululaisille vain faktatietoa, jonka on tarkoitus hälventää liikkeellä olevaa väritynttä tietoa. Keskustelija numero 1. vastaa hänelle, että tasapuolisempaa olisi, jos mukana olisi myös riistakeskuksen edustaja. ”Ettei mee ihan aivopesuksi ja valehteluksi koko homma suojelijoitien puolelta mitä se tahtoo tällä hetkellä olla kun suojelijat on vaan muka oikeassa ja muut aina vaan väärässä...”, keskustelija 1. jatkaa. Keskustelu ei johda mihinkään, sillä osapuolet puhuvat eri asioista. Yksi puhuu faktatiedon kertomisesta ja toinen vastaa puhuen kuitenkin aivopesusta ja valehtelusta.

Keskustelussa palataan myöhemminkin siihen, että tasapuolisuuden nimissä muidenkin tahojen kuin Luonto-Liiton pitäisi päästä pitämään lapsille susiluentoja. Eräs keskustelija on jo useaan otteeseen keskustelun aikana vihjaillut omahyväisten hymiöiden kera, että eiköhän niin tule onneksi tapahtumaan. Ketjun aloittaja, keskustelija 3. pyrkii muistuttamaan toisia keskustelijoita siitä, mitä on tutkimustieto.

”Edelleenkin, Harju [petolähettiläs] kertoo lajin susi käyttäytymisestä ja biologiasta. Ei sille ole olemassa mitään ”vastakkaista kantaa” tai ”useampaa kantaa”. On faktaa ja sitten on satuja.” (Keskustelija numero 3. Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Kommentti kaikuu kuuroille korville. Eräs seuraavista kommentoijista ihmettelee, miksi tällaiset luennot sisällytetään koulupäivään, kun ne voisivat olla koulun jälkeen niin että vain halukkaat voivat osallistua. Hän ei käsitä luentojen sisältöä biologiseksi tutkimustiedoksi, joka palvelee osana opetussuunnitelmaa. Eräs toinen ilmaisee, että vanhemmilla pitäisi olla oikeus päättää, millaisille luennoille päästävät lapsensa. Eräs ilmoittaa, että jos hänen poikansa olisi kouluiässä, ei hän todellakaan haluaisi poikansa osallistuvan ”moiseen yksipuoliseen ”valistukseen” ”. Keskustelijat tuntuvat ajattelevan, että koulun opetussuunnitelma ylittää kaipa vastapainoja ja että metsästysseuran edustaja on susien aiheuttamiin haittoihin henkilökohtaisesti tutustuttuaan päteväitynyt susiasiantuntijaksi. Ehdotuksen motiivi on selkeä. Vallitsehan metsästäjäkunnassa varsin vahva susivastaisuus. Metsästäjäliiton tehtäviin kuuluisi edistää luonnon moninaisuutta ja tehdä valistustyötä, mutta susista puhuttaessa liitto on lähinnä vaatinut lisää kaatolupia (Aaltola 2017).

”Salametsästäjien joukossa on myös metsästysseuroissa luottamustehtäviä kantavia henkilöitä. Tutkija Outi Ratamäen mukaan metsästysrikoksia käsitellyt aineisto kertoo, että Metsästäjäliitto on jopa piilottanut salametsästyksen sidoksia omiin jäseniinsä ja yleiseen metsästyskulttuuriin.” (Aaltola 2017)

Keskusteluissa kyseenalaistetaan asiantuntijoiden pätevyys, eikä kyseenalaistuksilta vältty edes poliisiviranomainen. 29. joulukuuta 2016 Loppi-ryhmään jaettiin linkki Iltalehden uutiseen. Uutisotsikko kuuluu: ”Poliisi oikoo huhuja – Tiedossa ei ole tapausta, jossa susi olisi raadellut ihmistä Lopella”. Uutista koskevassa keskusteluketjussa ensimmäinen kommentoija toteaa, että petoryhmissä ollaan huhusta eri mieltä. Petoryhmä tarkoittanee susivastaiseen keskusteluun pohjautuvaa ryhmää, joita on Facebookissa lukuisia. Kommentoija liittää ohien kuvakaappauksen petoryhmissä kirjoitetuista kommenteista. Kuvakaappauksessa näkyvät seuraavat kolme kommenttia.

”Se nostakoon käden ylös ja sanokoot hep joka uskoo että tällainen tieto kerrotaisiin virallisesti ja julkisesti? En tiedä onko törmännyt vai ei mutta en enää luota virallisiin tiedotteisiin tässä asiassa.”

”Tuo on kyllä totta vrt matujen tekemät rikokset, hyssyttelee ja valehtelee poliisi niistäkin. Olisi kyllä kiva saada tietää mitä on tapahtunut, jospa vaikka osallisena olleet sen jossain vaiheessa kertoisivat itse.”

”Mutta jos ovat piiperöitä niin eivät kerro.”

Petoryhmissä tunnutaan jo elävän todellisuudessa, jossa viranomaisiin ei voi luottaa. Pilkahduksia tästä näkökulmasta siirtyy tällä tavoin myös yleisen paikkakuntaryhmän puolelle. Kommentoija jakaa kuvakaappauksen vain kertoakseen toisen vaihtoehdon sille, että poliisin mukaan kyseessä on perätön huhu.

Selvää on ainakin se, että keskusteluihin osallistuvat tavalliset ihmiset eivät aina pysy totuudessa. Samana päivänä Loppi-ryhmään jaettiin myös toinen samaan raateluhuhuun liittyvä linkki. Kyse on ilmeisesti Lopen riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtajan mielipidekirjoituksesta. Julkaisun kommenteissa eräs keskustelija jakaa kuvakaappauksen julkaisusta ryhmässä ”SUURPETO UUTISET!”. Kyseessä on tämä perätön huhu, josta parhaillaan käydään keskustelua.

”NYT SE SITTEN TAPAHTUI: nainen makaa teholla kun susi/sudet olivat käyneet päälle eilen Lopella Etelä-Hämeessä. Nainen oli ajanut syrjäistä tietä, kun oli toistaiseksi tuntemattomasta syystä (osunut autolla johonkin, nähnyt jotain..?) noussut autosta ulos, jolloin susi/sudet olivat hyökänneet. Nainen oli loukkaantunut tosi pahasti. Minulle soitettiin tästä juuri äsken Lopelta.”

Kommentoijat tuntuvat olevan varsin yksimielisiä siitä, että tällaisen perättömän huhun levittäminen on surullista ja tyhmää. ”Petoviha kun ylittää tietyn pisteen voi se todellisuus näköjään olla joillekin sellainen venytettävä juttu”, eräs kirjoittaa.

Keskustelija numero 8. kirjoittaa, että ”Huh ku säikäytti onneksi näin....kuulostikin aika hurjalta!!!” Eräs kommentoija ihmettelee, että miksi keskustelija 8. oli silti jakanut tuon huhujulkaisun, kun valheet ja hysteriahan leviävät juuri sillä tavalla, että keskustelija 8.:n kaltaiset ihmiset uskovat ilman mitään lähdekritiikkiä kaiken, mitä sosiaalisesta mediasta löytävät. Keskustelija 8. vastaa, että tottakai hän jakoi julkaisun, koska Lopella on tapana selvittää perättömät puheet. Ja että saatiin selvyys aika pian muuallekin jaettavaksi. Ja hyvä että näin kävi, niin ei ehtinyt kauaa levitä. Toiset kommentoijat eivät niele selitystä, vaan kirjoittavat, että tuo ei ole oikea tapa selvittää perättömiä puheita. Keskustelija 8. vastaa silmäniskuhymion kera, että ”No tuolla toisaalla asia vaan jatkuu no

mut toivotaan nyt ettei olisi perää. Lepi vaan”. Keskustelija 8. haluaa siis muistuttaa, että huhu saattaa edelleen olla myös totta, koska kaikki eivät vielä ole uskoneet sen perättömyyttä.

Eräs kommentoija kirjoittaa, että vaikka ei kaikkia faktoja aina pystyisikään tarkastamaan, niin hän itse ei ainakaan olisi niin ’älyvapaa’, että jakaisi moista huhua kauhistelujen saattelemana. Keskustelija 8. vastaa, että ”Mä oon”. Hän vapauttaa itsensä kaikista älyllisistä vaatimuksista ja tekee siten keskustelun jatkamisen mahdottomaksi.

Seuraavaksi keskustellaan siitä, kävikö keskustelija 8.:n kirjoittamasta jaon saatetekstistä ilmi se, että hän haluaisi nimenomaan tietää asian perättömyydestä tai todenperäisyydestä. Keskustelija 8. kommentoi, että toisten olisi pitänyt lukea lisäkommentit. Seuraavaksi hän kirjoittaa, että ”No mut aivan sama pääasia et asiaan tuli vipinää”. Hän on siis vain hyvillään huhun aiheuttamasta susivihakuohahduksesta. Hän ei ymmärrä, että vipinä oli tässä tapauksessa valheellisen uutisen aiheuttamaa perätöntä hysteriaa, josta osa jää elämään vielä uutisen paljastuttua perättömäksi. Hän vaikuttaa olevan vain tyytyväinen päästyään heittämään hieman bensaa susivihan liekkeihin.

Tiedettä voidaan käsitellä julkisuudessa tiedekeskeisesti, jolloin tutkimustulokset pyritään välittämään laajalle yleisölle mahdollisimman oikeassa ja ymmärrettävässä muodossa. Tiedettä voidaan käsitellä myös ongelmakeskeisesti, jolloin lähtökohtana on yhteiskunnallinen ongelma, jota pyritään määrittelemään, hallitsemaan ja ratkaisemaan. (Väliverronen 1996, s. 155) Väliverronen käyttää metsätuhoja esimerkkinä ongelmasta, jossa tieteellä ja tutkijoilla on tärkeä rooli, mutta joka ei ole ratkaistavissa vain tieteellisesti. (Väliverronen 1996, s. 155)

Aineistoni susikeskusteluissa sutta käsitellään hyvin pitkälti ongelmakeskeisesti. Harvaa kiinnostaa susi itsessään – esimerkiksi suden hienovarainen vaikutus ekosysteemissään, vaikkapa peurakannan pitäminen geneettisesti terveenä sairaita ja heikkoja yksilöitä saalistamalla. Susi nostetaan esiin vain ongelmana, jonka osa keskustelijoista on valmis hyväksymään, osa taas ei. Eikä kiista ratkea, vaikka kaikki mahdollinen tutkimustieto olisi nostettu pöydälle. Susivastainen osapuoli näkee itsensä arvossa luonnon yläpuolella, ja silloin luonnon aiheuttamia käytännön haittoja ei ole tarvetta hyväksyä.

Päätöksenteon perusteena oleva tieteellinen tieto nähdään nykyään epävarmana, ja siitä myös kiistellään. Luonnonsuojelu nojautuu vahvasti tieteelliseen tietoon ja luonnontieteeseen, mutta tieteelliseen tietoon perustuva päätöksenteko ja päätösten rationaalinen, suoraviivainen toimeenpano ovat kuitenkin kriisissä. Sen voi havaita monin tavoin luonnonsuojelun kentällä. Luonnonsuojelu on niin sanotusti legitimizeettikriisissä. (Nygren 2013, s. 18) Kun luonnonsuojelulla ei enää ole itseisarvoa, tietyt luontokappaleet saavat kärsiä. Erityisesti ne, joiden olemassaolosta ei ole

havaittavissa ihmiselle suoraa hyötyä. Erityisesti ne luontokappaleet, joihin myytit ja tarut ovat jättäneet huonomaineisen leiman.

Tieteen rajat ovat muuttuvat, sopimuksenvaraiset ja kiistanalaiset. Väliverronen kirjoittaa teoksessaan rajatyöstä. Rajatyössä on kyse erottelun tekemisestä tieteen ja muun älyllisen toiminnan välille. Miten näitä erotteluja tehdään ja perustellaan? Väliverronen käyttää esimerkkinä Helsingin Sanomissa 16. helmikuuta 1990 julkaistua juttua ”*Puhetta musta tuntuu -pohjalta*”. Jutussa kerrotaan, kuinka Hannele Pokka (kesk.) vaati kansanäänestystä ydinvoimasta, mutta metsäntutkija Eeva-Liisa Jukola-Sulonen vastasi, että ”Ei missään tapauksessa”. Jukola-Sulosen mukaan tavalliset ihmiset äänestäisivät pelkojensa perusteella, sillä he eivät voi tietää riittävästi tieteellisistä taustatekijöistä. Väliverronen mukaan teksti sisältää myös viittauksen, jonka mukaan poliitikotkaan eivät välttämättä olisi kykeneviä tekemään ydinvoimaa koskevia päätöksiä. Väliverronen käyttämä esimerkki havainnollistaa tyypillistä rajatyön strategiaa, jolla ylläpidetään ja vahvistetaan eroa asiantuntijoiden ja maallikoiden välillä antamalla ymmärtää, että asiantuntijat tekevät päätelmänsä rationaalisesti, maallikko taas uskomusten tai ennakkoluulojen varassa. (Väliverronen 1996, s. 182)

Susikeskusteluihin perehtyneenä joudun uskomaan, että maallikot todella tekisivät päätöksensä pitkälti pelkojensa perusteella, tieteelliset taustatekijät sivuuttaen. Jos ydinvoimakysymyksessä maallikot eivät voi tietää riittävästi aiheen tieteellisestä pohjasta, susikysymyksessä sen sijaan riittävä tieto on melko helppoa saavuttaa. Keskusteluissakin tuota tietoa on tuon tuosta tarjolla. Tietoa ei kuitenkaan oteta hyväksynnällä vastaan.

Petolähettiläsketjussa keskustelija 1. kehottaa keskustelun aloittajaa (keskustelija 3.) astumaan jo todellisuuteen sieltä ”susiparatiisi haavemaailmasta”. ”Se mitä te tavoittelette Suomen kannaksi ei tule koskaan toteutumaan”, keskustelija 1. jatkaa. Hän käyttää paratiisin ja haavemaailman metaforia, jotka luovat käsityksen todellisuudesta irtautuneesta luonnonsuojelijasta. Keskustelija 3. vastaa hänelle.

”Ketkä ”me”? Ja mikä tavoite? Jos viittaat tutkimustulokseen jossa kerrotaan että jotta susi selviytyisi geneettisesti Suomessa, sen luonnollisella levinneisyysalueella pitkällä tähtäimellä, tulisi täällä olla 800 yksilöä, niin se ei ole mikään ”meidän tavoite” vaan tutkimusfakta.” (Keskustelija numero 3. Loppi-ryhmässä 10.11.2016)

Eräs keskustelija puolestaan peräänkuuluttaa kannanhoidollista metsästystä järkipäisenä kompromissina susikiistaan. Keskustelija 3. kommentoi, että susilaumojen rikkomisesta ei seuraa mitään hyvää. Keskustelija 3:n mukaan tutkimusnäyttökin sen kertoo, että heikentyneen lauman jäsenet päätyvän helposti häiriökäyttäytyjiksi, koska lauma ei enää kykene esimerkiksi hirvien saalistamiseen. Heti seuraavassa kommentissa eräs keskustelija ihmettelee, että kun jo nyt niin paljon koiria ja lampaista menee susien suuhun, niin mitä tapahtuisikaan, jos susien kannan annettaisiin kasvaa suuremmaksi. Hän ei näe aiemmasta kommentista huolimatta näe yhteyttä siinä, että kannanhoidollisen metsästyksen aikana sudet päätyvät saalistamaan pienempiä ja helpompia eläimiä, esimerkiksi koiria ja lampaista.

Vaikuttaa hyvin selvältä, että maallikot tekisivät susien suhteen tunneperäisiä päätöksiä.

4.2.4 Sukupuolittunut keskustelu

Eläimen ymmärtäminen syvällisellä tasolla ei perinteisesti nauti arvostusta miehisessä maailmassa, vaan leimautuu helposti epämaskuliiniseksi ja tunteiluksi. Suhtautuminen eläimiin on jossain määrin sukupuolittunutta. Myös tämän tutkielman aineistosta on havaittavissa tiettyjä piirteitä, jotka erottavat mies- ja naisoletettujen keskustelijoiden rooleja ja ulosanteja susikeskusteluissa.

Miehinä esittäytyvät keskustelijat eivät puhu eivätkä myönnä, että he pelkäisivät susia. 10. lokakuuta 2016 Nousiainen-ryhmässä keskusteltiin siitä, kuinka sudet olivat tappaneet peuran urheilukentän laidalle. Kaksi miesoletettua keskustelijaa päätyy väittelemään keskenään, mutta kumpikaan ei myönnä pelkäävänsä susia. Molemmat pyrkivät vain edustamaan järkiajattelua. Myös useassa muussa yhteydessä miesoletettu keskustelija huomauttaa erikseen, että hän ei pelkää susia. Pelkääminen ei kuulu yhteiskunnassamme yleiseen miehen ihanteeseen, hegemoniseen maskuliinisuuteen. Miehellä odotetaan vakautta ja rationaalisuutta. Hegemonisen maskuliinisuuden taustalla vaikuttavat jo pienelle lapsellekin selväksi tulevat opit: rohkeudesta kehutaan, mutta pelkuruudesta on saatettu pilkata (Goldberg 2000, 59).

Miehinä esittäytyvät keskustelijat vetoavat järkiajatteluun myös perustellessaan järjen vastaisia tekoja. Eräs miesoletettu kirjoittaa susien pihakäynneistä (Loppi-ryhmä 21.12.2016) ja toteaa, että jos sudet alkavat yhtään röyhkeämmiksi, häiriikkösusi on ammuttava. Pihakäynnit johtuvat tyypillisesti siitä, että susilauma on liian heikko tai vähälukuinen saalistaakseen hirviä ja peuroja, joten lauma etsii helpompaa ravintoa ihmisasutuksen läheltä. Edellä mainittu keskustelija kuitenkin perustelee häiriikkösuden ampumista ilmaisulla "järjellä on ajateltava".

21. joulukuuta 2016 Loppi-ryhmässä keskusteltiin siitä, onko Rengon susilauma nähty Lopen puolella. Keskustelu vie siihen, saavatko susimyönteiset keskustelijat liittyä useisiin paikallisryhmiin ja osallistua keskusteluihin niissä kaikissa. Naisena esittäytyvä keskustelija kertoo etsivänsä kiinteistöä seudulta ja kuuluvansa siksi useisiin ryhmiin. Tälle vastapuolta edustava miesoletettu nauraa hymiöistä päätellen vedet silmissä, pitää perustelua valheena, eikä vaivaudu edes kysyttäessä perustelemaan reaktiotaan. Sen sijaan hän vastaa silmäniskuhymiön kera, että ”Kaikki tätä lukevat voi miettiä sitä”. On selvää, että hän yrittää tehdä naisen kysymykset tyhjäksi nauramalla niille. Hän nostaa itsensä kokonaisuudessaan naisoletetun keskustelijan yläpuolelle ja katsoo kaikkea tämän kirjoittamaa sellaisten lasien läpi, jotka saavat minkä tahansa näyttämään liian naurettavalta keskusteltavaksi.

Varsin värikkään keskustelun loppupuolella naisoletettu keskustelija murjaisee vitsin, jonka mukaan suden uhriksi joutumiseen on niin pieni todennäköisyys, että hän lupaa kustantaa arkun ja hautajaiset jokaiselle suden tappamalle loppilaiselle. Hänelle vastataan heti, että ”Mauton...”. Kommentin kolme pistettä luovat vaikutelman silmienpyörittelystä, aivan kuin vitsi olisi niin nolo moka, että toiset kokevat sen äärellä myötähäpeää. Myös ylläpitäjä saapuu paikalle peräänkuuluttamaan sentään jotain asiallisuutta. Vitsi oli toki mustaa huumoria, mutta asiattomaksi sitä ei voi kontekstissaan väittää. Keskustelussa on jatkuvasti puhuttu eri osapuolten kuolemasta. Vitsi ei myöskään mene henkilökohtaisuuksiin, eikä vitsaile kenenkään tietyn henkilön tai ihmisryhmän kustannuksella.

Edeltävillä tavoilla naispuoleisina pidetyille keskustelijoille mieluusti esitetään, että se, mitä he juuri sanoivat, oli naurettavaa tai aivan harkitsematonta tai asiatonta, jonkinlainen moka. Tällaisilla äkillisillä teilauksilla voidaan tuottaa kohteelle häpeän tunne. Häpäisy on vaientamismenetelmistä kenties tehokkain.

Keskusteluissa miesoletetut susien puolustajat pääsevät paljon vähemmällä. Susia puolustavien miesten kommentteja tosin on aineistossa määrällisesti hyvin vähän, jos ollenkaan. Mieskeskustelijoiden keskuudessa susiasenteet liikkuvat lähinnä akselilla neutraalista kielteiseen.

Keskustelussa nähdään esimerkkejä siitä, kuinka miesoletetut pyrkivät selittämään naieskustelijoiden toimet tunteiluna. 27. maaliskuuta 2017 Nousiainen-ryhmässä käsiteltiin susien määrän kasvua tai kasvamattomuutta. Naisena esittäytyvä keskustelija vetoaa tutkimustietoon, joka kertoo, että susien määrä ei ole kasvanut. Mieskeskustelija väittää, että niin kutsuttujen kotisusien määrä on kuitenkin kasvanut. Nainen pyytää faktoja tämän väitteen tueksi.

”Kotisusien lisääntyminen perustuu mihin faktaan? Siihen, että jostakin tuntuu siltä tai joku on sanonut niin? Hakkuut susien elinalueilta pakottaa ne siirtymään jonnekin. Itse olen nähnyt suden Nousiaisissa jo 1990-luvulla vaikka niitä silloin on huomattavasti vähemmän ollutkin.” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 27.3.2017)

Mies ei kerro, mihin faktaan väite ’kotisusien’ määrän kasvusta perustuu, vaan kirjoittaa:

”Rauhoitu nyt hyvä ystäväni.” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 27.3.2017)

Tämän jälkeen nainen vastaa nauruhymiöiden kera, että ”Ei pysty, menee tunteisiin”. Asetelma on aineistossa hyvin tyypillinen. Naisosapuoli pyytää kunnollisia perusteluita toisen osapuolen väitteelle. Hänen ulosantinsa ei viestitä erityistä tunteiden kuohuntaa eikä kiihtymyksestä johtuvaa tai muutakaan epäasiallisuutta. Miesosapuoli kuitenkin keskeyttää koko keskustelun ja tekee tyhjäksi naisen koko kysymyksen esittämällä, että nainen on tunteiden vallassa, eikä keskustelu siksi ole jatkamiskelpoinen. Nainen tuntuu uskovan tämän itsekkin, aivan kuin perusteluiden kysyminen olisikin tosiaan johtunut siitä, että aihe meni tunteisiin. Mies ei esitä pyydettyjä faktoja.

Kyseisessä keskustelussa naishenkilö kuitenkin rohkaistuu vielä kysymään tarkennusta, kun eräs toinen miehenä esittäytyvä keskustelija perustelee ’kotisusien’ kasvanutta määrää Lounais-Suomessa tehdyllä ulostetutkimuksella. Mies vastaa naiselle:

”Se oli ihan virallinen tutkimus ja julkaistiin valtakunnan lehdissä. Piiperöt sitä paskaa metsistä kerää ja toimittaa yliopistolle jossa siitä tehdään dna-testit. Sun pitää ottaa asiasta selvää ei se mitään salatiedettä ole, en mä ala täällä mitään todistelemaan.” (Keskustelija Nousiainen-ryhmässä 27.3.2017)

Miehet ottavat useassa kohdassa sen aseman naisiin nähden, että mies istuu oikean tiedon päällä. Mies ei myöskään ole velvollinen selventämään tai perustelevaan tätä tietoa naiselle enempää kuin sattuu jaksamaan, eikä varsinkaan ole velvollinen kyseenalaistamaan omaa kantaansa.

Susivastaiset miehet pyrkivät useaan otteeseen nostamaan itsensä kokonaisuudessaan susimyönteisen naisen yläpuolelle. Naisten väitteet tai todisteet eivät ole kunnollisia väitteitä tai todisteita. Mieskeskustelijat yrittävät tehdä tyhjäksi naispuoleisen keskustelijan esiintuoman asiasisällön ihan vain kehottamalla, että älä saivartele tai älä höpötä. Tai ”ihan tosissaan haukkaa nyt vähän happea”. Aidon argumenttiperäisen keskustelun sijaan he teilaavat naisen ja hänen näkökantansa kokonaisuudessaan.

Susivastaiset keskustelijat sukupuolesta riippumattakin kieltäytyvät usein vastaamasta susimyönteisen henkilön tarkentaviin kysymyksiin, sillä eivät ole ’velvollisia’ perustelemaan mitään. Tällä tavoin he pyrkivät osoittamaan hierarkiaa, omaa ylemmyyttään tässä asetelmassa. Eräässä keskustelun haarassa mainitaan suden uhriksi joutuneet venäläiset. Susimyönteinen keskustelija kysyy, olisiko asiasta esittää faktoja. Hänelle vastataan, että ”Ei kenenkään tarvitse esittää teille mitään”. Toisessa yhteydessä susivastainen keskustelija toistelee, että susi kuuluu luontoon mutta ei pihaille. Häneltä kysytään, majaileeko hänen pihallaan susia. ”Ketään ei ole velvollinen vastaamaan sinulle, mitä pihassa liikkuu. Pihapoliisin virkaa sinulla ei liene ole”, hän vastaa.

Joitain kertoja keskusteluihin saapuu miesoletettu keskustelija, joka käyttäytyy, kuin edustaisi ylimmistä ylintä valtaa susiasiansa. Eräs tällainen keskustelija jakaa uutislinkin onnistuneesta susijahdista ja toteaa, että ”Onneksi näitä yksilöitä ei ole paljoa ja niille saadaan pyyntiluvat. Ja jahtiväki on osaavaa, erittäin hyvä tulos :)” Mies olettaa rauhallisin mielin, että koko susilauman tai -laumojen kaatamiseen kyllä saadaan luvat ja koko asia tulee ratkeamaan niin. Siksi aiheesta keskusteleminen tai susimyönteisen tahon minkäänlainen kuuleminen on hänen mielestään turhaa ajanhukkaa. Toisessa yhteydessä miesoletettu keskustelija kommentoi hymynaaman kera, että ”Eiköhän tuohon laumaan lupa saada”. Kommentillaan hän ikään kuin tyyntyytelee keskustelua, kehottaa olemaan tuhlaamatta energiaa susien suojelijoiden kanssa keskusteleamiseen, koska asia kyllä järjestyy susivastaisten henkilöiden hyväksi.

Useaan otteeseen susivastaiset keskustelijat myös kääntävät keskustelun äkillisesti asiattomaksi. Kun keskustellaan siitä, ymmärtävätkö sudet ihmisomisteisen pihan merkitystä, susivastainen keskustelija päättää yllättäen vastata pilkkaamalla susimyönteisen keskustelijan nimeä.

Luonnonsuojelijat saavat keskusteluissa osakseen yhtä vähättelevää suhtautumista kuin naisina esittäytyvät keskustelijat. Osittain tämä johtuu varmasti siitä, että melko lailla kaikki aineistossa esiintyvät luonnonsuojelijat ovat tulkintani mukaan naisia. Luonnon ja eläinten suojelemista myös pidetään naismaisena, tunneperäisenä toimintana.

Luonnonsuojelijoita syytetään keskusteluissa mitä eriskummallisimmista asioista, kuten suden pakottamisesta taajamaan ja suden totuttamisesta ihmisen hajuun. Heitä syytetään siitä, että he haluavat suojella susia penkin ja näppäimistön välistä, mutta myös siitä, että he liikkuvat luonnossa toivoen näkevänsä joskus suden.

”Onkohan tässä syy pihasusiin, jos kirmaillaan niiden perässä metsässä suojelijoiden toimesta.

Monta kertaa on suojelijat pahan alku ja juuri. Vielä kuvaushaaskoilla houkutellaan petoja ihmisten hajuun.”

(Keskustelija Loppi-ryhmässä 21.12.2016)

Jos luonnonsuojelija asuu muualla kuin maalla, hänen katsotaan suojelevan susia vain siksi, että hän ei itse joudu elämään niiden keskellä. Ajatusmalli on tuttu jo vuosisatojen takaa, sillä eläinten suojelijoita on syytetty luonnosta vieraantuneiksi jo 1800-luvulta lähtien. Jos luonnonsuojelija taas asuu maalla, häntä muun muassa kehoitetaan näyttämään esimerkkiä ja muuttamaan pois susien tieltä. Luonnonsuojelijalle ei ole olemassa sellaista tapaa elää ja toimia, joka hyväksyttäisiin ja otettaisiin vakavasti. Sen sijaan asian ratkaiseminen jätetään tyypilliseen tapaan niiden yksilöiden harteille, jotka kantavat asiasta huolta. Eli jos susien suojelijat eivät kerran itse muuta pois susien tieltä, miksi he kehtaavat vaatia susien suojelemista keneltäkään muultakaan?

Susien suojelijan katsotaan toimivan virheellisesti, istui hän sitten kotona tai liikkui luonnossa suden näkemistä toivoen. Miten hän toimiikaan, hän pilaa mahdollisen uskottavuuden susien suojelijoilta ja suojelulta. Suojelijoiden katsotaan olevan ensinnäkin väärässä, toiseksi mahdollisesti syyllisiä kaikkeen.

Luonnonsuojelijasta käytetään halventavia ja uskottavuutta väheksyviä metaforia, kuten työtä vieroksuva puunhalaaja, piiperö, viherpiiperö tai pipopääpiiperö. Nämä ilmaisut ovat myös hahmotyyppi, johon luonnonsuojelijat keskusteluissa pelkistetään. Kuten Paasonen (2014, s. 29) kirjoitti, verkossa keskustelevat voivat tehdä omia tulkintojaan toisten kirjoittajien viesteistä. Keskustelijat kuvittelevat omassa päässään, millaisia toiset ovat, ja tekevät siten nopeita yleistyksiä toisen kirjoittajan arvoista tai agendoista – luokittelevat toisiaan hahmotyyppeihin. ’Puunhalaajan’ tai ’viherpiiperön’ hahmotyyppi sisältää monia muitakin oletettuja piirteitä kuin luonnonsuojeluhulun, eivätkä ne piirteet ole myönteisiä.

Suurimman määrän asiattomuutta kohtaa keskustelija numero 3., sillä naisoletetuista ja luonnonsuojelijoista hän uskaltaa eniten olla äänessä. Keskustelija 3. osoittaa keskusteluissa olevansa pätevä ja perehtynyt biologiseen tutkimustietoon. Hän osoittaa olevansa kärsivällinen ja pysyvänsä asialinjalla, vaikka muut eivät pysykään. Häntä yritetään jatkuvasti – siinä kuitenkin onnistumatta – saada kiinni valehtelemisesta, liioittelusta tai jostain, minkä vuoksi hän joutuisi syömään sanansa. Häntä puhutellaan muun muassa alentavalla nimityksellä 'meidän "susiasiantuntija"' ja esitetään, että kyllä hänelläkin muuttuisi ääni kellossa, jos sudet alkaisivat liikkua hänen pihassaan. Häntä siis yritetään selittää hänelle itselleen, samalla tavalla kuin esimerkiksi vapaaehtoisesti lapsettomalle todetaan, että eiköhän sinullakin vielä mieli muutu.

Keskustelija 3.:n asiallisiin, biologiseen tietoon pohjautuviin toteamuksiin vastataan esimerkiksi, että "eläpä höpötä jonnin joutavia" tai "eläpä ala saivartelemaan". Kun keskustelija 3. tekee inhimillisen väärinymmärryksen sekavasti kirjoitetusta kommentista, hänelle vastataan, että "ihan tosissaan haukkaa vähän happea". Myös hänet yritetään kuitata naisena, jolla aihe vain meni tunteisiin.

5. Tulokset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia luontosuhteita ja asenteita välittyy ja rakentuu Facebookin paikallisryhmissä käydyistä susikeskusteluista. Aineisto tarjosi tämän selvittämiseen varsin värikkään otannan, josta materiaalia ei suinkaan tarvinnut etsiä suurennuslasin kanssa.

Tutkielman tulokset kertovat, että aineiston keskusteluihin osallistuneilla suomalaisilla luontosuhde on hyvin ihmiskeskeinen. Länsimaisille yhteiskunnille tyypilliseen tapaan ihmisen ensisijaisuus on heille selvä lähtökohta, jonka jälkeen vasta voidaan pohtia luonnon ja eläinten asemaa.

Keskustelijoiden ihmiskeskeinen luontosuhde ei juuri suo tilaa suden läsnäololle. Kenties keskustelijat arvioivat luontoa mekanistisen käsityksen mukaisesti, jolloin eläimet nähdään ihmisen käyttöön tarkoitettuina hyödykkeinä ja susi siten hyödyttömänä, turhana riskieläimenä. Holistinen eli kokonaisvaltainen näkemys luonnosta ja luonnon rikkaudesta jää keskusteluissa alakynteen, erityisesti siksi, että keskusteluissa on kyse sudesta. Moni tunnustautuu luonnon ystäväksi, mutta ei suden ystäväksi. Keskustelijoiden suhde suomalaiseen luontoon vaikuttaa olevan kireimmillään sudesta puhuttaessa.

Suhtautuminen susiin on ajoittain myös inhimillistävä. Antropomorfismi eli perusteeton ihmisenkaltaistaminen ilmenee susien tapauksessa kielteisellä tavalla: susia pidetään ilkeinä ja juonittelevina eläiminä. Sadut isosta pahasta sudesta tuntuvat jossain määrin vaikuttavan keskustelijoiden käsityksiin suden luonteesta. Lisäksi jotkut keskusteluihin osallistuneet luulevat, että susi voisi tietoisesti käyttäytyä kiltin tai tuhman suden tavoin tai ymmärtää esimerkiksi ihmisomisteisen saaliin ja luonnonvaraisen saaliin moraalisen eron.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää myös, millaista on paikallisryhmissä käytyjen susikeskustelujen dynamiikka. Susi herättää keskustelijoissa tunteita, jotka painottuvat keskimäärin pelon ja vihan puolelle. Vaikuttaa siltä, että keskustelijat eivät mielellään ilmaise kokevansa pelkoa sutta kohtaan, vaan pukevut tunteen enemmän vihaksi.

Keskustelun dynamiikkaa koskevat tulokset tukevat verkkokeskustelun aiemmissa tutkimuksissa havaittuja ominaispiirteitä. Eriäviä näkemyksiä edustavat osapuolet eivät kertaakaan päädy aineiston keskusteluissa kompromisseihin, eivätkä he nähtävästi ala ymmärtää toisiaan yhtään paremmin keskustelun edetessä. Sen sijaan näkemykset tapaavat kärjistyä ja muuttua vielä aiempaakin ehdottomammiksi ikään kuin vastapainona vastakkaisille näkemyksille. Vastakkaisen näkökulman edustajista vedetään nopeita, pelkistettyjä yleistyksiä ja heitä pyritään syyttämään kaikesta.

Tutkielman tulokset kertovat myös, että paikallisryhmien susikeskusteluissa tutkimustietoa ei juuri arvosteta. Biologinen tutkimustieto vaikuttaa leimautuneen luonnonsuojelijoiden asenteellisuudeksi, joten erityisesti susivastaiset keskustelijat torjuvat tutkimustietoa monin tavoin. 'Luonnonsuojelija' on heille lähes kirosana, propagandan levittäjä.

Keskustelut paljastavat myös, kuinka naispuoleiset keskustelijat, varsinkin ollessaan luonnonsuojelijoita, saavat osakseen alentavaa kohtelua. Luonnon suojelemista pidetään naismaisena tunteiluna, eikä sitä oteta keskusteluissa vakavasti. Luonnonsuojelijoita syytetään mitä erilaisimmista asioista, ja heistä käytetään halventavia metaforia.

Naisoletettujen keskustelijoiden vaientamisyrityksiin käytetään muun muassa häpäisyä: naisille pyritään toistuvasti osoittamaan, että heidän sanomansa oli mokausta tai liian naurettavaa, jotta keskustelua voisi edes jatkaa. Heidän viestinsä pyritään usein myös kuittaamaan tunteiluna, tunteiden vallassa kommentoimisena, vaikka tekstin sisältö olisikin aiheellinen ja kontekstissaan asiallinen.

Keskusteluissa susivastaisilla osallistujilla vaikuttaa olevan määräenemmistö. Kenties juuri se saa heidät käyttäytymään useaan otteeseen ylemmydentuntoisesti. Susivastaiset keskustelijat osoittavat hierarkiaa muun muassa ilmaisemalla, että eivät ole velvollisia perustelemaan susimyönteisille keskustelijoille mitään.

6. Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkielman tulokset vaikuttavat varsin selkeiltä. Susi on suomalaisessa luontosuhteessa lähestulkoon häpeäpilkku. Vaikka suomalaiset kuinka nauttivat luonnossa liikkumisesta, haluavat asua lähempänä luontoa ja ruokkivat talvisin pikkulintuja lintulaudoillaan, ei luonnon arvostus riitä kattamaan sutta.

Tulokset puhuvat paljon suomalaisten asenteista sutta kohtaan. Aineistosta nousi esiin painavaa asiaa myös siitä, miten suurta torjuntaa tieteellinen tieto kohtaa susikeskusteluissa. Kenties kaikkein räikeimmin tuli kuitenkin näkyväksi keskustelun sukupuolittuneisuus ja siihen kytkeytyvät seikat, kuten luonnonsuojelijoiden osakseen saama kohtelu.

Tutkielman tekoa aloittaessani arvelin, että löydökset olisivat hieman erilaisia kuin ne nyt lopulta ovat. Ajattelin, että susikeskusteluissa liikkuisi tätäkin enemmän vääristynyttä tietoa susista ja että kielteiset susisuhteet olisivat liitettävissä näihin harhauskomuksiin. En arvannut, kuinka usein tieteellisesti oikeaa tietoa onkaan keskusteluissa tarjolla ilman että sitä otetaan tietona vastaan. Aikoinaan tutkimuskysymystä muotoillessani en myöskään osannut ennustaa, että sukupuolelliset seikat tulevat olemaan tässä tutkimuskysymyksessä näin merkittävä sivujuonne.

Aineisto kehitti siis tutkielmaa omaan suuntaansa. Pidän tutkielmaa kuitenkin eheänä ja sen tuloksia paljonpuhuvina, laadullisen tutkimuksen onnistuneina lopputuloksina.

Tutkielman alussa muotoilin tutkimuskysymykseni ensimmäiseksi osaksi, millaista luontosuhdetta sosiaalisen median paikallisryhmissä käytävä susikeskustelu kuvastaa, tuottaa ja ylläpitää. On todettava, että susikeskustelun kuvastama luontosuhde on varsin erilainen luontosuhde kuin millainen olisi vaikkapa sienestyskeskustelujen kuvastama luontosuhde. Susikysymys ei ole pelkästään kysymys luonnosta ja luonnollisuudesta, vain läpikotaisin yhteiskunnallinen aihe. Ei riitä, että todetaan susien läsnäolon ja elon olevan luonnollista, sillä susia kohtaan koetut vahvat tunteet ovat jo nostaneet aiheen yhteiskunnalliseksi, kiperäksi kysymykseksi.

”Ekologiset kysymykset ovat (...) nousseet esiin juuri siksi, että ’ympäristö’ ei enää olekaan vain ulkoisessa suhteessa inhimilliseen yhteiskuntaelämään, vaan syvällisellä tavalla tämän läpäisemää ja uudelleen jäsentämää. Ehkä ihmiset ennen tiesivät, mitä ’luonto’ on; enää näin ei ole. ’Luonnollinen’ kytkeytyy nyt niin läpikotaisesti ’yhteiskunnalliseen’, että mitään siinä ei voi ottaa enää annettuna.” (Beck, Giddens & Lash 1995, s. 8)

Väliverronen (1996, s. 194-195) kertoo kahdesta erilaisesta luontokäsityksestä, jotka ovat Görän Sundqvistin (1991. *Vetenskapen och miljöproblemet*. Göteborgs Universitet, Sociologiska

Institutionen) mukaan tyypillisiä ympäristötutkijoille. Ensimmäinen näkee luonnon herkkänä ja haavoittuvana ja ajattelee, että ihminen on toiminnallaan tuhoamassa luonnon herkan tasapainon. Toinen pitää luontoa vahvana ja uskoo, että luonto kykenee pitkälti sopeutumaan muutoksiin. Myös toinen luontokäsitys lähtee kuitenkin siitä, että on olemassa raja, jota ei pidä ylittää, jottei luonnossa tapahtuisi peruuttamattomia muutoksia. Kysymys onkin lähinnä tuon sopimuksenvaraisen raja-arvon määrittelystä.

Tällaista rajaa pyritään määrittelemään myös verkon susikeskustelussa. Useimmat äänessä olevat haluaisivat metsästää ja häätää suden pois kaikkialta ihmisten lähetyviltä. He vetoavat siihen, että susille kyllä riittää maassamme asumatonta korpea. Tämän ajatusmaailman mukaan esimerkiksi koko eteläisen Suomen luonto saisi ja voisi pärjällä ilman isojen petoeläinten ekologista lokeroa. Kuten filosofi Peter Singer asian ilmaisi, ihmiskunta on spesisistinen: ihminen ohittaa toisten lajien edustajien merkittävimmät intressit oman lajinsa edustajien intressien nimissä. Susi voisi lakata kokonaan olemasta alueella, jotta ihmiset voisivat elää ilman teoreettista riskiä suden saaliiksi joutumisesta.

Susiviha ajaa merkittävän ihmisjoukon vielä tätä äärimmäisempäänkin toimintaan. Tässä vaiheessa luonnon kestokyvyn rajaa tuskin pohditaan lainkaan. Aaltolan (2017) mukaan susiongelmaa manipuloidaan keinotekoisesti, jotta kaatolupia heruisi lisää: susilaumoista ammutaan nimenomaan alfayksilöitä, jotta jäljellejäänyt lauma hajoaisi ja poikisi lisää kaatolupia. Susia houkutellaan asutuksen lähelle syöteillä, sillä pihakäynnit poikivat kaatolupia. Susia hätyytellään, jotta ne pysyisivät liikkeellä – mitä enemmän on näköhavaintoja, sitä enemmän tulee kaatolupia. Myös asumattomilla seuduilla jäljet kertovat sudenmetsästyksestä, sillä susiviha ei todellisuudessa rajoitu vain asutuksen lähellä liikkuviin susiin. Aaltolan mukaan ainakin joka kymmenes susi kantaa koteloituneita hauleja kehossaan, ja oletettavasti myös lopuista susista useat ovat joutuneet salametsästysyritysten kohteeksi. Laiton tappaminen on tutkijoiden mukaan suden yleisin kuolinsyy Suomessa (Kaleva 17.9.2019).

”Eräässä Facebook-ryhmässä kannustetaan jokaista metsästäjää tappamaan vastaantulevat sudet sekä piilottamaan todistusaineisto. Kyseenomainen ryhmä on Vieremältä, missä vuonna 2013 katosi kokonainen susilauma ja salametsästys rehoittaa. Salametsästys on tarkkaan suunniteltua, ja susia muun muassa seurataan autoilla sekä moottorikelkoilla viimeisintä teknologiaa hyödyntäen ja jäljet peittäen. Venäläisille metsästäjille maksetaan rajan toisella puolella olevien susien teurastamisesta, ja toiminta on usein myös rajojen sisäpuolella organisoitua. Kyseessä onkin paitsi rikos, myös järjestäytynyt rikollisuus.” (Aaltola 2017)

Ilmiössä on paljon samaa kuin ihmisiin kohdistuvassa muukalaisvihassa. Soldiers of Odin partioi kaduilla ja on valmis käyttämään väkivaltaa suojellakseen suomalaisia naisia ja lapsia väkivallalta. Yhtä lailla susien häätämistä tai tappamista toivotaan paikallisryhmien susikeskusteluissa, varmuuden vuoksi, vaikka sudet eivät ole yrittäneet tappaa meistä ketään. Aaltola (2017) näkee saman yhteyden.

”Ei ole vaikea nähdä, miten ”ulos täältä” -sloganit yhdistävät äärioikeistolaisuutta ja susivihaa. Molemmissa logiikka on sama. Ensin tuotetaan viholliskuva, mitä tuetaan virheellisillä, tuulesta repäistyillä väittämillä. Tämän jälkeen nostatetaan laittomuuksiin ja ääritekoihin yltävää aggressiota.” (Aaltola 2017)

Yhteys nousee esiin tuon tuosta. Aiemmin mainitun filosofi Peter Singerin mukaan ihmisten ennakkoluulo toisia eläinlajeja kohtaan eli spesismi on samanlaista kuin rasismi, ennakkoluulo toisia rotuja edustavia ihmisiä kohtaan. Vertailuun voidaan ottaa myös seksismi eli ennakkoluulo toisia sukupuoliä kohtaan. Syrjinnän uhrit vaihtuvat, mutta syrjintään johtava ydin, ennakkoluulo, on samankaltainen.

Lähihistoriassa susi on häädetty ja tapettu pois ihmisen tieltä. Tällaista toimintamallia on pidetty luonnollisena ja itsestään selvänä. Merkittävä osa ihmisistä pyrkii ylläpitämään tätä perinnettä, ja paikallisryhmien keskusteluista välittyy vastahakoinen suhtautuminen muutokseen. Useiden keskustelijoiden mielestä asiat ovat aiemmin olleet paremmin. Susi on ollut sata vuotta metsästettynä sukupuuttoon maastamme, ja näin asiat voisivat mielellään olla jatkossakin. Keskustelijat ärtyvät vaatimuksista sopeutua suden läsnäoloon. He eivät koe velvollisuudekseen hyväksyä muutosta. Se, miten isämme ja isoisämme ovat toimineet, ei kuitenkaan ole kunnollinen perustelu toiminnan jatkamiselle.

”Hume esitti tunnetun väitteen, jonka mukaan tosiasiat ja normit on erotettava toisistaan. Se, miten asiat ovat, ei ole yhtä kuin se, miten asioiden tulisi olla. Vaikka väkivalta on aina ollut osa ihmiselämää, tämä ei tarkoita, että väkivalta tulisi hyväksyä.” (Aaltola 2013, s. 16)

Vallankäyttö luontoa kohtaan vaatii järkevältä ihmiseltä jatkuvaa uudelleenarviointia: mikä oikeuttaa ihmisen sellaiseen? Oikeutusta pohtiessa perinne ei ole perusteluna minkäänlainen.

Elämme aikakautta, jolloin tietyiltä alueilta sukupuuttoon kuolleita lajeja pyritään palauttamaan takaisin alkuperäisille eläinalueilleen. Esimerkiksi Tanskaan viedään hirviä, vaikka hirvien myötä hirvikolaritkin ovat mahdollisia. Hirvien uskotaan hoitavan maisemaa ja auttavan eläinympäristöjen ennallistamisessa. Susi tekee paluuta Suomen lisäksi muun muassa tiheämmin asuttuun Keski-Eurooppaan. Me ihmiset olemme oppineet, että meillä ei ole oikeutta estää lajeja elämästä niiden alkuperäisillä eläinalueillaan. Eurooppa on päättänyt hyväksyä suden läsnäolon: Euroopan Unionin luontodirektiivi velvoittaa pitämään huolta suden ja muiden suurpetojen suojelemisesta. Suden kanssa on elettävä rinnakkain, halusimme tai emme.

Susi tulee siis jatkossakin elämään kanssamme ihmisen asuttamilla alueilla. Jos susiviha saa samaan aikaan velloa hallitsemattomana, verkkokeskusteluista aina lisää vauhtia ottaen, lopputulokset ovat ikäviä. Susi joutuu luultavasti runsaan julmuuden kohteeksi, jos se nykyisten asenteiden vallitessa pyrkii asettautumaan kunnolla takaisin luonnollisille eläinalueilleen. Susi joutuu julmien tekojen kohteeksi Suomessa jo nyt, vaikka kanta on kooltaan erittäin uhanalainen.

Tutkielman aineisto osoittaa, miksi feminismiä tarvitaan kaikissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Jos naispuoleisten keskustelijoiden näkökannat nauttivat vastaavaa arvostusta kuin miespuoleisten, olisi tilanne aineiston keskusteluissa varsin erilainen. Viha ja julmuus eivät enää olisi samoissa määrin hallitsevassa asemassa. Luonnonsuojelija ei joutuisi teilaetuksi jo lähtöruudussa, vaan keskusteluissa argumenteilla olisi nykyistä enemmän väliä. Aineiston keskusteluissa, varmasti myös muualla yhteiskunnassamme käytävissä susikeskustelussa, tahdin määrää tällä hetkellä miehin ego, jolla on eniten voimaa ja valta-asema toisiin osapuoliin nähden. Miehisellä osapuolella vaikuttaa myös olevan keskivertoa suurempi taipumus ilmaista pelkonsa ja epävarmuutensa juuri vihana ja väkivaltana.

Tutkimuskysymyksen ensimmäinen osa oli kiinnostunut myös siitä, kuinka keskustelut tuottavat ja ylläpitävät luontosuhdetta. Aineiston keskustelut viittaavat hiljaisuuden spiraaliin. Teorian mukaan yksittäiset ihmiset pidättäytyvät ilmaisemasta kantaansa jostain kiistakysymyksestä, jos katsovat olevansa vähemmistössä, ja taas ne ihmiset, jotka uskovat edustavansa enemmistönäkemyksiä, tulevat yhä äänekkäämmiksi. Teorian hiljaisuuden spiraalista esitti Elisabeth Noelle-Neumann teoksessaan *Die Schweigespirale* vuonna 1980. Tämän tutkielman susikeskusteluista on toki mahdoton sanoa, kuinka suuri osa keskustelun lukeneista todellisuudessa olisi susimyönteistä kantaa edustavia, kuinka suuri osa taas susivastaisia, ja mitä nämä osuudet ovat verrattuna äänessä olevien osuuksiin. Saan kuitenkin sen vaikutelman, että susimyönteiset keskustelijat yrittävät vain harvakseltaan esittää keskusteluissa mielipiteitään ja luultavasti kokevat heti tavalla tai toisella tehneensä virheen. Tuskin he ryhtyvät samaan ainakaan kovin pian uudelleen. Mitä harvinaisemmiksi susimyönteiset

kannanotot tulevat, sitä suurempi kynnys niiden esittämiseen on kenellä tahansa muullakin. Myös omalta osaltani tiedän tuon kynnyksen. En kovin herkästi tekisi sitä 'virhettä', että lähtisin kirjoittamaan tämänkaltaisiin susikeskusteluihin, miksi suden olemassaolo täytyy hyväksyä. Tietäisin jo valmiiksi, millaisen vastaanoton kannanottoni saisi. Vaikka perusteluni olisivat kuinka aukottomia ja tieteellisiä tahansa, vastakkaisen näkemyksen edustajat eivät kyseenalaistaisi omaa kantaansa. Sen sijaan voisin saada heiltä varsin äänekkään ja asiattomankin vastauksen kirjoitukseeni. Valitsen siis hiljenemisen.

Tällä tavoin susikeskustelut voivat tuottaa ja ylläpitää todellista susivastaisempaa luontosuhdetta. Susivastaiset kannat ovat todellista osuuttaan enemmän äänessä, eivätkä niin välitä argumenttiensa pitävyydestä. Vaikka lukijat eivät suoralta kädeltä uskoisikaan kaikkea, niin mitä enemmän ja pidempään susivastaisia näkemyksiä toistellaan, mitä useammasta lähteestä, sitä enemmän ne muuttuvat todeksi myös vaikutteille alttiin lukijan mielessä.

Kuten Nikunen ja Pantti (2018, s. 72) kirjoittivat, sosiaalisen median vaikutukset poliittiselle kulttuurille ovat moninaiset. Sosiaalinen media tukee yhteisöllisyyttä ja demokratiaa, mutta muun muassa edellä mainitun esimerkin tavoin se sisältää myös demokratiaa rapauttavia käytäntöjä.

Tutkimuskysymyksen toinen osa kysyi, millaista on paikallisryhmissä käytyjen susikeskustelujen dynamiikka. Selkeä ja valitettava johtopäätös keskustelutapoja koskevista tuloksista on se, että keskusteluille ei löydy yhteistä pohjaa. Kuten Aaltola kirjoitti verkkokeskustelujen ongelmallisuudesta, keskusteluihin tulisi löytää yhteinen kieli, jotta tuloksena ei olisi pelkkää molemminpuolista turhautumista (2004, s. 15-16). Susikeskustelijoiden tulisi olla yhtä mieltä siitä, mitkä ovat suteen liittyvät tosiasiat, jotta he voisivat siltä pohjalta arvioida, kenen argumentit ovat järkevimpiä. Näin ei kuitenkaan ole tapahtumassa. Tosiasiat ovat yhtä kuin tutkimustieto, joka on lähin mahdollinen versio 'tosiasioista'. Tutkimustieto puolestaan on susivastaisille keskustelijoille vain luonnonsuojelijoiden propagandaa, vain yksi mielipide muiden vapaasti valittavien mielipiteiden joukossa.

Keskusteluille ei siis löydy yhteisiä lähtökohtia, eikä yhteistä pohjaa saavuteta edes keskustelemisen myötä. Eriävät näkemykset eivät päädy neuvotteleviin yhteyksiin eivätkä lähenny toisiaan.

Keskustelun dynamiikkaa koskevat tulokset viittaavat samaan suuntaan, mitä jo kaksi vuosikymmentä sitten verkkokeskusteluista havaittiin: ongelmallista on keskustelun heikko taso. Verkkokeskustelu oli silloin ja on yhä tämänkin aineiston perusteella usein aggressiivista ja asiatonta. Syyksi on arveltu muun muassa sitä, että nonverbaalien vihjeiden puute tekee väärinymmärryksistä yleisiä verkkokeskusteluissa. Väittäisin, että keskustelu on laadutonta ja tuloksetonta myös siksi, että

eri näkemysten edustajilla ei ole edes pyrkimystä ymmärtää toisiaan oikein. He eivät osallistu keskusteluihin käydäkseen mielenkiintoisia, älyllisiä keskusteluita, vaan motiivit kumpuavat tunteista susia ja vastapuolen edustajia kohtaan. Keskustelijat eivät halua kognitiivista ristiriitaa tai tarvetta oman mielipiteensä uudelleenarviointiin. He torjuvat 'horjutusyritykset' niin jyrkästi, että heidän mielipiteidensä muuttaminen perustelemalla ei vaikuta olevan mahdollista.

Tuleviin tutkimuksiin ideoita antaa pitkälti juuri keskustelun dynamiikka. Häpeän tuottaminen keskustelukumppanille vaikuttaa vaientamismenetelmänä niin tehokkaalta, sukupuolittuneelle keskustelulle tyypilliseltä, samalla alhaiselta toimintatavalta, että sen soisin nousevan jatkossa enemmän esille arkikeskusteluja käsittelevissä tutkimuksissa.

Kiinnostavaa on myös se, miksi tutkimustieto saa osakseen niin heikon hyväksynnän. Onko ei-akateemisten ihmisten käsitys tutkimustyöstä, sen motiiveista ja etiikasta todella niin vääristynyt? Vai onko tutkimustiedon torjuminen defenssi oman mielen tasapainon suojelemiseksi, oman mielipiteen turvaamiseksi?

Lähteet

Aaltola, Elisa (2004). *Eläinten moraalinen arvo*. Tampere: Vastapaino.

Aaltola, Elisa (2013). Ihminen, eläin vai molemmat? Teoksessa: Elisa Aaltola (toim.). *Johdatus eläinfilosofiaan* (suomentanut Johanna Koskinen). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Beck, Ulrich & Giddens, Anthony & Lash, Scott (1995). *Nykyajan jäljillä: refleksiivinen modernisaatio*. Tampere: Vastapaino.

Cameron, Lynne (1999). Operationalising 'metaphor' for applied linguistic research. Teoksessa: Lynne Cameron & Graham Low (toim.). *Researching and Applying Metaphor*. Cambridge: Cambridge University Press. 3–28.

Cameron, Lynne (2010). Metaphors and discourse activity. Teoksessa: Lynne Cameron & Robert Maslen (toim.). *Metaphor Analysis*. Lontoo: Equinox. 147–160.

Costall, Alan (2007). Book review. Thinking with Animals: New Perspectives on Anthropomorphism. Anthrozoös: A Multidisciplinary Journal of The Interactions of People & Animals. 20 (1): 85-87.

Diamond, Cora (2013). Lihan ja ihmisten syömisestä. Teoksessa: Elisa Aaltola (toim.). *Johdatus eläinfilosofiaan* (suomentanut Johanna Koskinen). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Donovan, Josephine (2013). Eläinten oikeudet ja feministinen teoria. Teoksessa: Elisa Aaltola (toim.). *Johdatus eläinfilosofiaan* (suomentanut Johanna Koskinen). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Francione, Gary L. (2013). Eläinsuojelu ja eläinten moraalinen arvo. Teoksessa: Elisa Aaltola (toim.). *Johdatus eläinfilosofiaan* (suomentanut Johanna Koskinen). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Goldberg, Herb (2000). *The Hazards of Being Male: Surviving the Myth of Masculine Privilege*. Los Angeles: Wellness Institute Inc.

Elston, Mary Ann (1987). *Women and Anti-Vivisection in Victorian England, 1870-1900*. Teoksessa: Nicolaas Rupke (toim.) *Vivisection in Historical Perspective*. London: Routledge.

Fiske, John (1993). *Merkkien kieli*. (suomentaneet Veikko Pietilä, Risto Suikkanen & Timo Uusitupa). Tampere: Vastapaino.

Harju, Auli (2001). *Varaventiili vai voimavara? Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden näkemyksiä paikallisesta julkisesta keskustelusta*. Tampere: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos. Pro gradu -tutkielma.

Heinonen, Ari (2008). *Yleisön sanansijat sanomalehdissä*. Tampere: Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja A108.

Hellsten, Iina (1997). *Metaforien Eurooppa: Näkökulmia suomalaiseen EU-journalismiin*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Hellsten, Iina (1998). Monistettu Dolly – Johdatusta metafora-analyysiin. Teoksessa: Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliaverronen (toim.). *Media-analyysi – Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 64–92.

Hellsten, Iina (1994). Suomen tie europerheen jäseneksi - Metaforien näkökulma journalismin tutkimukseen. *Tiedotustutkimus* 4/1994: 74–86.

Hendriks, Carolyn M. & Duus, Sonya & Ercan, Selen A. (2016). Performing politics on social media: The dramaturgy of an environmental controversy on Facebook. *Environmental Politics* 25 (6): 1102-1125.

Hirschman, Elizabeth & Sanders, Clinton (1997). Motion pictures as metaphoric consumption: How animal narratives teach us to be human. *Semiotica* 115 (1, 2): 53-79.

Isomäki, Hannakaisa & Lappi, Tiina-Riitta & Silvennoinen, Johanna (2013). Verkon etnografinen tutkimus. Teoksessa: *Otteita verkosta: verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino. 150-169.

Kangaspunta, Veera (2016). Talvivaara ja kommenteissa keskustelevat julkisot – Keskustelunanalyttinen menetelmäkokeilu verkkouutisten kommentoinnista. *Media & viestintä* 39 (1): 24-54.

Lindholm, Camilla & Stevanovic, Melisa & Peräkylä, Anssi (2016). Johdanto. Teoksessa: Lindholm, Camilla & Stevanovic, Melisa (toim.). *Keskustelunanalyysi – Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta*. Tampere: Vastapaino.

Nikunen, Kaarina & Pantti, Mervi (2018). Tapaus Ku Klux Klan: affektiivinen julkisuus, moraaliset tunteet ja tahmaiset kuvat. Teoksessa: Nikunen, Kaarina & Maasilta, Mari (toim.). *Pakolaisuus, tunteet ja media*. Tampere: Vastapaino.

Nygren, Nina V. (2013). *Liito-oravan suojelun poliittinen prosessi ja suunnitteluvara Tampereen kaupunkiseudulla*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Paasonen, Susanna (2014). Juhannustanssien nopea roihu ja Facebook-keskustelun tunneintensiteetit. *Media & viestintä* 37 (4): 22–39.

Singer, Peter (2013). Kaikki eläimet ovat tasavertaisia. Teoksessa: Elisa Aaltola (toim.). *Johdatus eläinfilosofiaan* (suomentanut Johanna Koskinen). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Vainikka, Eliisa & Harju, Auli (2019). Anonyymien keskustelupalstojen julkisuus – Marginaaliin jääneiden vertaistukea ja yhteiskuntakritiikkiä. *Media & viestintä* 42 (2): 99-121.

Vilka, Leena (2009). Eläinten oikeudet. Teoksessa: Kainulainen, Pauliina & Sepänmaa, Yrjö (toim.). *Ihmisten eläinkirja – Muuttuva eläinkulttuuri*. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press.

Väliaverron, Esa (1996). *Ympäristöuhkan anatomia – Tiede, mediat ja metsän sairaskertomus*. Jyväskylä: Vastapaino.

Verkkosivut

Aaltola, Elisa (2017). *Luonnosta vieraantunut susipolitiikka* [Lainattu 30.7.2019]

Saatavilla: <https://politiikasta.fi/luonnosta-vieraantunut-susipolitiikka>

Facebook (2019). *Company Info*. [Lainattu 12.2.2020] Saatavilla:

<https://about.fb.com/company-info>

Nousiainen-ryhmä Facebookissa. [Lainattu 7.8.2019]

Saatavilla: <https://www.facebook.com/groups/137721909310>

Kaleva (17.9.2019). *Laiton tappaminen on susien yleisin kuolinsyy – poliisin resurssit ovat edelleen pahin pullonkaula laittoman metsästyksen kitkennässä* [Lainattu 10.10.2019] Saatavilla:

<https://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/laiton-tappaminen-on-susien-yleisin-kuolinsyy-poliisin-resurssit-ovat-edelleen-pahin-pullonkaula-laittoman-metsastyksen-kitkennassa/826992>

Kylmälahti, Minna (2011). *Keskusteluanalyysi* [Lainattu 4.9.2019]

Saatavilla: <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2011/12/Keskusteluanalyysi.pdf>

LOPPI-ryhmä Facebookissa. [Lainattu 7.8.2019]

Saatavilla: <https://www.facebook.com/groups/20604405464>

Luonnonvarakeskuksen susikanta-arvio (2017). [Lainattu 7.8.2019] Saatavilla:

https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2017/06/Susikanta2017_Liite1_final.pdf

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna (2006). *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Lainattu 4.9.2019]

Saatavilla: <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>

Seta (2020). *Sukupuolen moninaisuus*. [Lainattu 18.12.2020] Saatavilla:

<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sukupuolen-moninaisuus>

Statista (2020). *Global active usage penetration of leading social networks as of February 2019*.

[Lainattu 12.2.2020] Saatavilla:

<https://www.statista.com/statistics/274773/global-penetration-of-selected-social-media-sites>

Tilastokeskus (23.5.2019). *WhatsApp suosituin – some on suomalaisten arkea iän mukaan*

vaihdellen. [Lainattu 12.2.2020] Saatavilla: <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/whatsapp-suosituin-some-on-suomalaisten-arkea-ian-mukaan-vaihdellen>

Yle Uutiset (11.2.2017). *Susilauman alfanaaras ammuttu Perniössä – asiasta on tehty rikosilmoitus*

[Lainattu 7.8.2019] Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-9455357>